

Nr 212.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till kammarkollegium för budgetåret 1929/1930; given Stockholms slott den 7 mars 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Nils Wohlin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wohlin, anmäler frågan om anslag till kammarkollegium för budgetåret 1929/1930 och anför därvid följande:

Under rubriken »Kammarkollegium» äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda dels ett ordinarie förslagsanslag till kammarkollegium med 302,100 kronor, dels ock ett extra anslag till kammarkollegii verksamhet med 34,500 kronor.

Vid tiden för statsverkspropositionens avlåtande hade kammarkollegium i skrivelse den 6 oktober 1928 framlagt de anslagsbehov för ämbetsverket, vilka ansetts böra föreläggas 1929 års riksdag. Kollegium föreslog i denna

skrivelse icke någon ändring i det ordinarie anslaget och anförde med avseende å det extra anslaget, att då kollegium syntes hava anledning förut-sätta att den undersökning angående eventuella besparingar inom statsförvaltningen, som för det dåvarande påginge, komme att inom en nära lig-gande framtid omfatta kollegium, kollegium ansåge att, i avvaktan på det resultat, vartill denna undersökning kunde komma att leda, framställning borde göras till riksdagen om beviljande av anslag för beredande åt kolle-gium under budgetåret 1929/1930 av samma arbetsförstärkning som hittills. Ämbetsverket äskade alltså ett extra anslag för nämnda budgetår av 34,500 kronor.

Vid anmälan i statsverkspropositionen av anslagsfrågorna under sjunde huvudtiteln meddelade jag, att 1926 års besparingssakkunnigas förslag rörande kammarkollegii organisation och arbetsförhållanden syntes vara att förvänta inom sådan tid, att detsamma kunde underställas innevarande års riksdags prövning. I avvaktan härå borde anslagen till kollegium tills vidare alle-nast beräknas å riksstaten.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att, i avbidan på sär-skild proposition i ämnet, i riksstaten beräkna förutnämnda anslag till kam-markollegium till samma belopp som för innevarande budgetår.

1926 års besparingssakkunniga hava nu i ett till chefen för finansdeparte-mentet ställt utlåtande av den 18 februari 1929 framlagt förslag angående besparingar och förenklingar i kammarkollegium. Över detta förslag hava infordrade yttranden avgivits av kammarkollegium den 1 mars 1929 samt av lantmäteristyrelsen och domänstyrelsen, i vad dessa ämbetsverks förvalt-ningsområden angår, den 23 respektive den 28 februari 1929.

*Historisk
översikt.*

Kammarkollegii förvaltningsområde hade i äldre tider en betydligt vidare omfattning än nu. Ursprungligen var hos kollegium i huvudsak samman-förd den centrala förvaltningen av rikets drätsel och näringar. Efter hand utbrötes från kollegium olika förvaltningsgrenar och förlades antingen till för ändamålet nyupprättade ämbetsverk eller till andra myndigheter. Under 1800-talets lopp inskränktes också den domsrätt i administrativa ärenden, som tillkommit kollegium, genom att olika grupper av mål överflyttades till de allmänna domstolarna.

Såsom första punkt bland kammarkollegii ämbetsåligganden upptog 1879 års instruktion för ämbetsverket »att handlägga frågor om skattläggning å jord och därmed sammanhängande ämnen samt angående jorden åliggande extra ordinarie skyldigheter och besvär». Genom grundskatternas avskrivning och indelningsverkets upphävande inträdde i detta hänseende en väsentlig begränsning i kammarkollegii verksamhet. I den mån ärenden rörande grundskatter och därmed jämförliga utskylder ävensom angående rustning och rotering med vad därmed sammanhänger ännu förekomma, tillhöra de-

samma, jämlikt ett till instruktionen fogat övergångsstadgande, alltjämt kammarkollegii upptagande. Men klart är, att dylika ärenden, liksom i övrigt frågor, som hava sin grund i äldre rättsförhållanden beträffande skyldigheter och besvär, som vilade å själva jorden, eller särskilda rättigheter, som åtföljde densamma, med åren blivit allt färre till antalet.

Vid 1908 års riksdag beslöts en genomgripande omorganisation av kammarkollegium. Till grund för beslutet låg ett av 1902 års löneregleringskommitté den 18 november 1903 avgivet betänkande. Vid omorganisationen avskildes i sammanhang med regeringsrättens inrättande från kammarkollegii handläggning bland annat de s. k. kommunikationsmålen, d. v. s. besvärsmål rörande väg- och skjutsväsendet, flottleder m. m., vilka utgjort en mycket betydande del av kammarkollegii arbetsböda. Till domänstyrelsen överflyttades vårderna och inseendet över kronans överloppsmarker och oavvittrade marker samt vid dem befintliga fisken.

Å andra sidan har under senare år till följd av ändrad lagstiftning kammarkollegii ämbetsverksamhet i vissa hänseenden utvidgats. 1910 års lagstiftning rörande prästerskapets avlöning och därmed sammanhängande frågor har sålunda haft till följd en i vissa avseenden ganska betydande ökning av kollegii befattning med ecklesiastika löneärenden och frågor rörande förvaltningen av den prästerskapet på lön anslagna jorden. Genom den år 1918 antagna vattenlagen och i samband därmed givna bestämmelser har kammarkollegium fått åt sig uppdraget att, där så prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av det allmännas intressen i vattenmål. Enligt den år 1919 beslutade lagstiftningen om kommunala nybildningar har kollegii befattning med frågor om ändringar i rikets kommunala eller kyrkliga indelning icke oväsentligt utvidgats.

Frågan om kammarkollegii framtida ställning inom förvaltningen har vid ett par tillfällen efter 1908 års omorganisation i större sammanhang varit föremål för offentlig diskussion.

Departementalkommitterade föreslogo i sitt den 31 december 1912 avgivna betänkande, att samtliga ärenden rörande den under kollegii vård och inseende ställda egendomen måtte överflyttas från kollegium till lantbruksstyrelsen. Till sistnämnda ämbetsverk borde även kollegii advokatfiskalsämbete förläggas. Vidare borde kollegium helt och hållet befrias från åliggandet att vara besvärinstans i administrativa mål. Enligt departementalkommitterades mening borde kammarkollegium upprätthållas huvudsakligen såsom ett administrativt utredningsverk, vars förnämsta uppgift skulle vara att med den särskilda författningskunskap och den speciella sakkännedom, som kunde förväntas hos den där anställda personalen, i regeringsärenden av kameral innebörd eller eljest av mera säregen beskaffenhet avgiva på speciallagstiftning och kamerala urkunder grundade utlåtanden till Kungl. Maj:t.

Departementalkommitterades förslag om överflyttande till lantbruksstyrelsen av den under kammarkollegium lydande fasta egendomen mötte i de

avgivna yttrandena gensagor. Kammarkollegium motsatte sig för sin del bestämt såväl detta förslag som förslaget, att kollegium skulle upphöra såsom mellaninstans i besvärsmål.

Frågan om kammarkollegii förvaltningsområde upptogs därefter till behandling av landshövdingen Schotte i dennes den 27 februari 1917 avgivna betänkande angående statsdepartementens verksamhetsområden och arbetsformer m. m. Schotte föreslog härvid, att värden och inseendet av den under kollegium lydande fasta egendomen skulle överflyttas till domänstyrelsen, men framhöll i sammanhang härmed betydelsen av att frågan om sammanförande till kammarkollegium av den rättsliga värden av all statens jordegendom, vilken av kollegium upptagits i dess yttrande över departementalkommitterades förslag, bleve föremål för en särskild utredning. Beträffande frågan om kollegii ställning såsom mellaninstans i besvärsmål ansåg Schotte, att denna ställning borde i vissa fall upphöra men i andra fall tills vidare bibehållas.

Kammarkollegii ämbetsbefattning.

Enligt § 1 i den för kammarkollegium gällande instruktionen den 31 december 1921 (nr 847) med däri senare vidtagna ändringar — kungörelserna den 18 juni 1925 (nr 234), den 17 december 1926 (nr 532), den 4 januari 1927 (nr 4) samt den 2 november 1928 (nr 435) — åligger det kammarkollegium i allmänhet att handlägga frågor av kameral natur eller som angå den allmänna hushållningen; att hava inseende och vård över den fasta egendom, varom i instruktionen närmare förmäles; samt att i den ordning författningarna stadga eller Kungl. Maj:t för särskilda fall föreskriver ombesörja ärenden, som angå förvärvande åt eller avhändande från staten eller allmän inrättning av äganderätt till fastighet. Kollegium har även att med uppmärksamhet följa alla de förhållanden, å vilka den inom området för kollegii verksamhet varande kamerala och ekonomiska lagstiftningen äger inflytande, samt, när kollegium finner allmänt och enskilt gagn och bästa så fordra, till Kungl. Maj:t avgiva framställningar och förslag till ändring, jämkning eller upphävande av de i dessa ämnen gällande författningar och föreskrifter.

Den ganska allmänt hållna beskrivning av området för kammarkollegii förvaltning, som sålunda lämnas i instruktionens § 1, lärer knappast kunna giva någon föreställning om de arbetsuppgifter, som åvila ämbetsverket. I §§ 2—5 i instruktionen återfinnas mera detaljerade föreskrifter angående de ämbetsåligganden, som tillhöra kammarkollegium. Ett fullständigt återgivande av dessa föreskrifter skulle i detta sammanhang bliva för vidlyftigt. Det synes vara tillräckligt att här allenast erinra om vissa huvudgrupper av de frågor, som handläggas i kollegium.

I fråga om ärenden av kameral natur har kammarkollegium att pröva och avgöra jordeboksärenden och därmed sammanhängande spörsmål samt ärenden angående lotsningsbesväret och om de förmåner, rättigheter eller skyldigheter i övrigt, som åtfölja jorden. Till kammarkollegium höra vi-

dare besvärsmål om markegångstaxa, om avsöndring av jord eller lägenhet från egendom under enskild äganderätt och om avgäld för sådan avsöndring ävensom om fördelning av odlingslån (lån från statens avdikningslänfond). Kammarkollegium har även att enligt i vattenlagen meddelade stadganden och i samband därmed utfärdade föreskrifter föra talan för det allmänna i vattenmål samt att till Kungl. Maj:t avgiva utlåtanden i vattenfråga, berörande allmänna intressen. Kollegium åligger tillika att jämlikt föreskrifter i lagen den 13 juni 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning taga befattning med frågor rörande ändring i landets kommunala eller kyrkliga indelning samt att till Kungl. Maj:t avgiva utlåtanden om förändring i landets administrativa, kommunala eller kyrkliga indelning. Kollegium har att pröva och avgöra besvärsmål om, huru och till vad belopp prästerskapets och kyrkobetjäningens löningsrättigheter på landet ävensom i stad, då frågan tillika rör landet, skola utgöras, samt att till Kungl. Maj:t avgiva utlåtanden om ordnande av prästerskapets avlöning och vad därmed äger sammanhang.

Den fasta egendom, över vilken kollegium äger vård och inseende, utgöres av till civil- och ecklesiastikstaterna upplätta boställen, hemman och lägenheter, skogsstatens boställen därifrån likväl undantagna; till civila och kyrkliga behov och ändamål i övrigt anslagna hemman och lägenheter, med undantag av akademi- och barnhushemman samt till andra inrättningar och stiftelser upplätta egendomar, å vilka inseendet tillkommer särskild styrelse; under åborätt upplätta kronohemman, lägenheter och nybyggen; Vadstena krigsmanshuskassas egendom; samt den statens fasta egendom i övrigt, i avseende vara icke är annorlunda stadgat. I fråga om denna fasta egendom har kammarkollegium huvudsakligen att tillse, att egendomen icke användes eller disponeras emot därom givna föreskrifter samt att hålla hand över att enligt givna föreskrifter syn och besiktning förrättas å landsstatsboställe och uppgifter däröver insändas till kollegium ävensom att vidtaga de åtgärder till bevakande av kronans rätt, som i anledning av verkställd syn eller besiktning må erfordras. Dessutom har kammarkollegium att pröva och avgöra vissa ärenden i fråga om förvaltningen av denna egendom, såsom angående avsöndring på obestämd tid till allmänt, kommunalt eller ecklesiastiskt ändamål av jord eller lägenhet (dock ej från åbohemman eller nybyggen), om upplåtelse av sten- eller kalkbrott, grustäkt m. m. på boställe samt om användande av avgift för sådan upplåtelse, om användande av ersättningsmedel för jord, intrång eller men i nyttjanderätt, m. m. Kollegium har även att pröva och avgöra vissa besvärsmål, som hänföra sig till den kollegium underställda egendomen, exempelvis om stadgad åborätt, angående avsöndring av jord eller lägenhet på viss tid eller på livstid, om bortförande av foder, m. m.

Beträffande förvärvande åt eller avhändande från staten eller allmän inrättning av äganderätt till fast egendom tillhör kollegium: att verkställa av Kungl. Maj:t i något av berörda avseenden meddelad föreskrift; att be-

vilja och avsluta skatteköp om hemman eller lägenhet, som må av kollegium till skatte försäljas; att pröva och avgöra, huruvida och med vad villkor försäljning under skattemannarätt av Danviks hospital tillhörigt hemman eller lägenhet må äga rum; att fastställa skatteköpeskilling för hemman eller lägenhet, varom Kungl. Maj:ts befallningshavande äger avsluta skatteköp; att i enlighet med vad därom finnes för vissa fall särskilt stadgat pröva och avgöra ärenden angående försäljning av kyrklig jord; att pröva och avgöra besvärsmål om rättighet och företrädesrätt till skatteköp, om nybygges omförande till skatte och villkor därvid i avseende å ägarens rätt till skogen; samt att till Kungl. Maj:t avgiva utlåtanden i frågor av hithörande beskaffenhet.

Kammarkollegium åligger även att å plats, som av Kungl. Maj:t godkännes, under fyra olika lås förvara och vårda rikets regalier och dyrbarheter i enlighet med däröver uppgjorda förteckningar; att förvara de förteckningar över den staten tillhöriga, i kungl. slotten och hovstallet befintliga lösa egendom, vilka skola till kollegium insändas; samt att förvara åtkomsthandlingarna till de för statsverkets räkning inlösta frälseräntor och till den under kollegii vård ställda fasta egendom, som blivit för statsverkets räkning förvärvad, ävensom till annan staten eller allmän inrättning tillhörig sådan egendom, i den mån åtkomsthandlingarna till denna egendom redan blivit eller på grund av särskilt meddelade föreskrifter bliva till kollegium överlämnade.

Beträffande de i kammarkollegium förekommande ärendena av skilda slag torde få hänvisas till tre av besparingssakkunniga överlämnade tabellbilagor.

*Kammar-
kollegii nu-
varande orga-
nisation.*

Enligt nuvarande organisation består kammarkollegium av en generaldirektör såsom chef och såsom ledamöter sex kammarråd. Å ordinarie staten äro uppförda fem kammarråd; för den sjätte kammarrådstjänsten äro medel anvisade å extra stat.

En av kollegii ledamöter är på grund av stadgande i vattenlagen tillika ledamot i vattenöverdomstolen.

De till kammarkollegium hörande ärendena fördelas å rotlar, en för varje kammarråd. Hos kollegium finnas följande kontor: ett advokatfiskalskontor för handläggning av de på kammarkollegii advokatfiskalsämbete ankommande ärenden; fyra arkivkontor för utredningar, ett av kontoren särskilt för lantmäteriutredningar; samt ett registratorskontor för de till kollegium inkommande ärendenas registrering m. m.

Den i ämbetsverket anställda personalen framgår av följande tablå:

1 generaldirektör (A 3)

Rotlarna:

5 kammarråd (B 30)

1 extra kammarråd (B 30)

5 sekreterare (B 26)

- 1 extra sekreterare (B 26)
- 3 notarier (B 21)
- 5 kontorsbiträden (B 4)
- 1 extra kontorsbiträde (B 4)

Advokatfiskalskontoret:

- 1 förste advokatfiskal (B 28)
- 1 andre advokatfiskal (B 27)
- 1 extra advokatfiskal (B 27)
- 2 fiskaler (B 21)
- 1 kanslibiträde (B 7)
- 1 kontorsbiträde (B 4)

Arkivkontoren:

- 4 förste arkivarier (B 26), därav 1 för lantmäteriutredningar
- 1 halvtidstjänstgörande förste amanuens med arkivteknisk utbildning (18:e lönegraden)
- 1 kanslibiträde (B 7)
- 2 e. o. kontorsbiträden (4:e lönegraden)
- 1 extra befattningshavare (4:e lönegraden)

Registratorskontoret:

- 1 registrator (B 21)

Renskrivning:

- 1 kontorsbiträde (B 4)

Vaktpersonal:

- 1 förste expeditionsvakt (B 7)
- 3 expeditionsvakter (B 5)
- 1 e. o. expeditionsvakt (5:e lönegraden)

Utöver den under arkivkontoren upptagna förste amanuensen, vilken är avsedd för den arkivaliska vården av de i kollegium förvarade handlingarna, finnas anställda sex förste amanuenser. Av dessa äro tre tjänstlediga; de tre övriga uppehålla ordinarie tjänst i ämbetsverket. Dessutom äro i kollegium anställda ett antal extra befattningshavare, för närvarande 18, av vilka flertalet bestrida mer eller mindre långvariga förordnanden å amanuensbefattning eller å ordinarie eller extra tjänst i verket.

De kammarkollegium tillhörande ärendena skola enligt § 11 i instruktionen för ämbetsverket i allmänhet avgöras *antingen* i plenum av generaldirektören och ledamöterna gemensamt *eller* på särskilda divisioner, bestående av generaldirektören och två ledamöter eller av tre ledamöter, bland vilka

*Sättet för
ärendenas
avgörande.*

den äldste är ordförande, *eller ock* av generaldirektören i närvaro av en ledamot.

I plenum avgöras enligt § 12 i instruktionen huvudsakligen ärenden angående utfärdande, förklaring, ändring eller upphävande av författningar; allmänna föreskrifter, som det tillkommer kollegium att utfärda; rikets regalier och dyrbarheter; verkets organisation och arbetsordning; personal- och ekonomiärenden; samt annan fråga, som generaldirektören finner lämpligen böra avgöras i plenum.

På division skola enligt § 13 i instruktionen, i den mån icke enligt nyss anförda stadgande avgörandet bör äga rum i plenum, avgöras ärenden, som angå Kungl. Maj:ts brev eller remiss, framställning eller utlåtande till Kungl. Maj:t (dock icke i anledning av besvär över generaldirektörens beslut); besvär, som hos kollegium anföras över myndigheters beslut; vissa uppräknade grupper av ärenden, som kollegium äger pröva och avgöra; annan fråga, vilken generaldirektören finner skäl göra till föremål för samfällt yttrande.

Av generaldirektören avgöres, enligt § 14 i instruktionen, i närvaro av den ledamot, till vars rotel ärendet hör, annat ärende än de i §§ 12 och 13 avsedda.

Jämföres uppräknningen i §§ 12 och 13 av ärenden, vilka handläggas i plenum eller på division, med stadgandena i §§ 2—5 i instruktionen, framgår, att endast i ett fåtal av hithörande ärendesgrupper beslutanderätten förbehållits generaldirektören ensam. Den enda av berörda ärendesgrupper, som ur arbetssynpunkt äger någon praktisk betydelse, torde, såsom de sakkunniga framhålla, vara ärenden angående fastställande av det i 19 § 4:o i lagen den 9 december 1910 om reglering av prästerskapets avlöning omfördälda skogsmedelsbeloppet, för vilken grupp av ärenden senare skall utförligare redogöras.

Besparings-
sakkunnigas
utlåtande.

Kammar-
kollegii
ämbets-
befattning.

Besparingssakkunniga hava i sin skrivelse upptagit till granskning de olika grupper av ärenden, vilka falla inom kollegii ämbetsområde. Den följande framställningen ansluter sig till de sakkunnigas redogörelse.

Inledningsvis anför de sakkunniga följande:

»Vad angår förvaltningen av den ecklesiastika jordegendomen, sammanhänger frågan därom på det närmaste med spørsmålet om det prästerliga avlöningstvåsendets ordnande. Hithörande frågor äro för närvarande föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Enligt Kungl. Maj:ts den 22 april 1927 givna bemyndigande har chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallat tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning av frågan rörande nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning samt dispositionen och förvaltningen av prästlönejorden. För kammarkollegii aktuella arbetsuppgifter är lagstiftningen rörande prästerskapets avlöning jämte förvaltningen av de prästerliga avlöningstillgångarna av ingripande betydelse. Det är därför uppenbart, att resultatet av den pågående sakkunnigutredningen kan komma att öva ett väsentligt inflytande

i fråga om de ämbetsåligganden, som i fortsättningen komma att åvila kammarkollegium.

För egen del hava besparingssakkunniga funnit sig böra vid sitt bedömmande av frågan om kammarkollegii organisation lämna åsido de möjligheter till mera vittgående förändringar beträffande kammarkollegii ställning inom förvaltningen, som kunna komma att framgå ur den fortsatta utredningen rörande de eklestastiska avlöningsförhållandena och därmed sammanhängande spörsmål om förvaltningen av den såsom prästerliga avlöningstillgångar disponerade jorden. Vid sitt övervägande av de föreliggande organisationsfrågorna hava de sakkunniga följaktligen ansett sig böra i huvudsak utgå från nu rådande förhållanden på detta område.

I några särskilda hänseenden äro emellertid till följd av redan beslutad lagstiftning eller i samband med genomförandet av föreliggande förslag till ändrade författningsbestämmelser eller eljest på grund av utvecklingens gång att förvänta vissa förskjutningar i fråga om arbetsuppgifterna i kollegium, vilka de sakkunniga ansett sig böra i detta sammanhang beakta. I ett par avseenden hava de sakkunniga även funnit sig böra hemställa om ändringar i fråga om kammarkollegii ämbetsåligganden.»

Enligt stadgande i instruktionen för kammarkollegium (§ 2 3:o b) har kammarkollegium att pröva och avgöra besvärsmål om avsöndring av jord eller lägenhet från egendom under enskild äganderätt. Genom den år 1926 beslutade jorddelningslagstiftningen hava emellertid förut gällande stadganden om jordavsöndring upphävts. Med det särskilda förfarande, avstyckning, som trätt i avsöndringsinstitutets ställe, har kammarkollegium icke att taga någon ämbetsbefattning. I fråga om avsöndring, som skett innan den nya lagen trätt i kraft — den 1 januari 1928 —, skola äldre stadganden fortfarande äga tillämpning. På grund härav kunna visserligen alltjämt besvärsmål rörande avsöndrade lägenheter förekomma i kammarkollegium, men det ligger i sakens natur, att antalet dylika mål skall alltmera nedgå.

Ärenden angående jordavsöndring.

På grund av föreskrifter i särskilda kungörelser den 13 juni 1845 och den 3 november 1848 skola i jordeboken vid vederbörande hemman antecknas avbetalnings- och räntebeloppen för lån, som utlämnas från statens avdikningslånefond (tidigare benämnd odlingslånefonden). Enligt stadgande i förordningen den 20 juli 1855 angående kronans rätt till återbetalning av lån, som blivit i jordeboken antecknat, sådan denna förordning lyder enligt lag den 9 oktober 1914, äger kronan, då dylikt lån blivit i jordeboken antecknat, för de årliga avbetalnings- och räntebeloppen förmånsrätt i den fastighet, vilken lånet blivit påfört, enligt 17 kap. 6 § handelsbalken, såsom för annan avgäld eller ränta av fast egendom.

Ärenden angående fördelning av odlingslån m. m.

Till följd av nu berörda bestämmelser insändas från länsstyrelserna samtliga utslag angående fördelning till återbetalning av avdikningslån. Dessa utslag granskas i kollegium i och för lånens anteckning i jordeboken. I den mån härvid anledning till anmärkning förekommer, föres av kammar-

advokatfiskalsämbetet talan mot utslaget hos kammarkollegium, som har att pröva besvär över länsstyrelses beslut i dylika ärenden.

I proposition nr 5 till 1929 års riksdag har framlagts förslag till lag om kronans förmånsrätt för avdikningslån. Genom den föreslagna lagen äro ovannämnda 1845 och 1848 års kungörelser samt 1855 års förordning avsedda att upphävas. Kronans förmånsrätt för lånets återbetalning skall enligt lagförslaget icke knytas till lånets antecknande i jordeboken utan skall uppkomma i och med det beslut, som länsstyrelsen har att meddela angående lånets fördelning å de fastigheter, för vilka det beviljats. Uppgift om de årliga avbetalnings- och räntebeloppen skall införas i in-teckningsprotokollet samt anmärkas i in-tecknings- eller fastighetsboken.

De sakkunniga framhålla, att då avdikningslånen, om ifrågavarande förslag upphöjes till lag, ej vidare skola i jordeboken antecknas, anledning icke längre föreligger att insända länsstyrelsernas utslag till kammarkollegium eller dess advokatfiskalsämbete för granskning, och att i samband med genomförandet av den nu berörda förändringen även kammarkollegii ställning såsom mellaninstans i besvärsmål rörande fördelning av avdikningslån torde böra upphöra.

Enligt ett i samma proposition framlagt förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 8 november 1912 om avlösning av vissa frälseräntor skola i sistnämnda lag införda stadganden om anteckning i jordeboken angående förskott, som av statsmedel lämnas till frälseräntas ersättande, likaledes upphöra att gälla.

Ärenden
angående
rustnings-
och roterings-
besvärens
värde.

Genom lagen den 27 maj 1921 om ändring i vissa delar av lagen den 2 december 1892 angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären föreskrevs, att länsstyrelse i län, varest ett eller flera effektiva rusthåll eller rotar vid truppförband eller båtsmanshållet funnes, skulle första gången år 1922 för åren 1922—1926 samt därefter år 1926 och vart femte följande år, varje gång för de närmast kommande fem åren, bestämma rustnings- och roteringsbesvärens värde beträffande samtliga inom länet befintliga rusthåll eller rotar, därvid särskilt värde skulle fastställas för varje rusthåll eller rote. Enligt 1 § i 1892 års nyssnämnda lag utgår till rust- och rotehållare ersättning för ifrågavarande besvär med hela det sålunda bestämda värdet. Besvär över länsstyrelsens beslut i dylik fråga må anföras hos kammarkollegium. För bevarande av kronans rätt äger advokatfiskalen hos kollegium föra talan mot beslutet, vilket genom länsstyrelsens försorg skall delgivas honom.

Med indelningsverkets successiva upphörande komma tydligen hithörande besvärsmål — vilka nu återkomma vart femte år — att så småningom försvinna. Enligt en år 1919 av kammaradvokatfiskalsämbetet verkställd beräkning¹ kunde antalet effektiva rotar under vissa angivna förutsätt-

¹ Se proposition nr 86 till 1921 års riksdag.

ningar beräknas utgöra år 1922 1,832, år 1925 1,611, år 1930 1,071, år 1935 434 och år 1939 7. I och med nedgången av rotarnas antal torde även antalet besvärsmål få antagas komma att minska.

En till antalet ganska betydande grupp har under senare år utgjorts av ärenden, uppkomna i samband med uppläggandet av jordregister. Dessa ärenden hava till största delen form av frågor angående ändring i jordeboken. Enligt gällande bestämmelser ligger nämligen jordeboksredovisningen i väsentliga delar till grund för uppläggandet av jordregistret. Särskilt under åren 1914—1917 inkommo till kammarkollegium jordregisterärenden till mycket betydande antal. För dessa ärendens handläggning funnos också under en följd av år extra arbetskrafter anställda. Sedan de inkommande jordregisterärendenas antal minskats och den uppkomna balansen till stor del avarbetats, har den för dessa ärenden anställda extra personalen successivt indragits. Numera har tillströmningen av jordregisterärenden högst väsentligt nedgått, men ett ej ringa antal dylika ärenden kvarligga ännu oavgjorda. Sedan arbetet med jordregistrets uppläggande i länen avslutats, komma hithörande ärenden att praktiskt taget försvinna.

Även om det av olika skäl, på vilka utrymmet icke tillåtit de sakkunniga att ingå, ansetts lämpligt att lägga jordeboken till grund för jordregistrets första uppläggande, synes det de sakkunniga kunna ifrågasättas, huruvida icke, sedan jordregistret upplagts för samtliga socknar och de vid jordregisterarbetet väckta jordeboksfrågorna blivit utredda och avgjorda, det fortsatta förandet av jordeboken bör upphöra. Då de förändringar beträffande fastigheternas redovisning, som vidtagas i jordeboken, i allt väsentligt även iakttagas i jordregistret, kommer på detta område en dubbelföring att äga rum. Det synes de sakkunniga antagligt, att avgörande hinder ej skulle möta för den förenkling, som skulle stå att vinna genom att upphöra att i fortsättningen föra jordeboken. Ett hinder för en dylik förändring skulle undanröjas, därest de ovan omförmälda förslagen rörande ändrade bestämmelser angående kronans förmånsrätt för avdikningslån och för förskott av statsmedel till ersättning för frälseränta upphöjas till lag. Utan att närmare ingå på detta spörsmål hava de sakkunniga funnit sig böra hemställa, att frågan om jordebokens fortsatta förande göres till föremål för särskild utredning.

Enligt kungörelsen angående grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastiska boställsskogar den 9 december 1910 skall skogs- och hagmark å samtliga löneboställen, som äro anslagna åt prästerskapet i territoriella församlingar, ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning. Skog å löneboställe skall i första rummet användas till boställets husbehov. Därutöver må från boställets skog erhållas dels av vederbörande tjänstnehavare ved till husbehov, dels ock, i ordningen därefter, virke av pastoratet till uppförande och underhåll av laga hus och hägnader å prästgård samt,

Jordregister-
och jordeboks-
ärenden.

Ärenden an-
gående fast-
ställande av
skogsmedels-
belopp enligt
19 § 4:o)
prästlöne-
reglerings-
lagen.

om tillgång jämväl därtill finnes, av församling till kyrkobyggnad. Vad av boställets skogsavkastning icke erfordras för sålunda angivna behov skall försäljas. Medel, som influtit vid försäljningen, skola ingå till kyrkofonden.

Jämlikt 19 § 4:o) i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, sådant detta lagrum numera lyder, äger pastorat att till bestridande av löner, som på grund av samma lag fastställas för prästerliga befattningshavare i pastoratet, uppbära skogsförsäljningsmedel från de inom pastoratet belägna löneboställena (med vissa i 2 mom. av samma paragraf angivna undantag), årligen utgående ur kyrkofonden med högst det belopp, som beträffande varje boställes skog beräknats motsvara skogens behållna årliga avkastning och som för viss tidsperiod fastställts i den ordning, som Konungen bestämmer. Beloppet får dock tillgodonjutas av pastoratet allenast i den mån de i 1—3 mom. av paragrafen omförmälda avlöningstillgångar icke förslå för ändamålet.

Ifrågavarande skogsmedelsbelopp fastställas enligt stadgande i instruktionen för kammarkollegium av detta ämbetsverk efter förslag, som domänstyrelsen har att tillhandahålla kollegium. Före den 1 januari 1927 fastställdes beloppen, i enlighet med den dåvarande lydelsen av ovan omförmälda lagrum, av Kungl. Maj:t, som därvid inhämtade kammarkollegii utlåtande.

I ett den 29 mars 1923 till chefen för finansdepartementet avgivet ytt-
rande angående begränsningar i kammarkollegii arbetsuppgifter anförde kollegium beträffande här ifrågavarande ärenden följande:

»All behållen skogsavkastning från boställe av ifrågavarande slag skall enligt grunderna för 1910 års lagstiftning principiellt komma pastoratet till godo. Anledningen till att pastoratet icke ansetts böra få disponera själva de inflytande skogsförsäljningsmedlen är den, att sagda medel inflyta ytterst ojämnt för olika år, och att det med hänsyn till pastoratets budget är av betydelse för pastoratet att kunna påräkna ett årligt i möjligaste mån konstant bidrag.

Den tidsperiod, vilken uppskattningen enligt sagda lagrum skall avse, ansågs av de sakkunniga, som år 1909 avgåvo förslag angående de prästerliga avlöningsfrågorna, i regel böra bliva den, för vilken hushållningsplan fastställdes.¹ Samma mening uttalades av vederbörande departementschef i det anförande till statsrådsprotokollet, som finnes fogat vid nådiga propositionen till 1910 års riksdag med förslag till lag om reglering av prästerskapets avlöning m. m.

Till grund för beslut, varigenom Kungl. Maj:t fastställer belopp av ifrågavarande beskaffenhet, ligger enligt hittills följd praxis förslag, som domänstyrelsen, efter vederbörande jägmästares och överjägmästares hörande, upp-
gör och varöver kammarkollegium inhämtar pastoratets, domkapitlets och länsstyrelsens yttranden samt avgiver eget utlåtande. Beloppet fastställs numera i regel allenast för en tid av fem år.

I väckt fråga om enhetliga grunder för beräkning av dylikt belopp har den s. k. kyrkofondskommittén avgivit ett den 28 juni 1916 dagtecknat be-
tänkande, varöver kammarkollegium och statskontoret den 10 april 1917 av-
givit underdånigt utlåtande.

¹ I allmänhet tjugu år.

Under framhållande av att det verkliga beloppet av skogens avkastning måste antagas komma att i regel mer eller mindre skilja sig från det beräknade, samt att skillnadsbeloppet borde i en eller annan form komma pastoraten, respektive kyrkofonden, tillgodo har kommittén undersökt, huruvida berörda ändamål skulle kunna vinnas genom att till grund för beräkningen lägga icke den uppskattade inkomsten under den nya perioden utan den faktiskt behållna under den gångna. Därigenom skulle pastoratet visserligen på öret utfå behållningen av vad skogen avkastat men en period senare än den, under vilken avkomsten utfallit. Då av vissa anledningar boställsskogarnas ordinarie avkastning komme att periodvis stegras, skulle detta beräkningssätt på det sätt lända pastoratet till förfång, att den stigande avkomsten tillflöte pastoratet allt för sent. För undvikande av denna oegentlighet bleve nödigt att införa jämförelsevis korta perioder, exempelvis perioder om tio år, men därigenom skulle åter uppstå en alltför stor växling i beloppen och även föranledas alltför betungande arbete för de myndigheter, som skulle hava befattning med beloppens beräkning och fastställelse.

Kommittén föreslog därför en annan metod för vinnande av det angivna syftet, nämligen att vid förnyat fastställande av dylikt belopp begagna en sammansatt beräkningsgrund sålunda, att man till underlag för beräkningen lade dels den uppskattade avkomsten under den följande perioden, dels ock skillnadsbeloppet mellan den beräknade och den verkliga avkomsten under den tilläandagångna perioden, vilket beräkningssätt kommittén kallade reglerande avräkning.

Kollegium och statskontoret, som ansågo, att kommitténs avräkningssystem, varemot ämbetsverken i princip icke hade något att erinra, behöfde i praktiskt hänseende förenklas, avgävo i sådant avseende förslag. Såvitt collegium har sig bekant, har frågan icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Med anledning av nu ifrågavarande uppdrag har collegium tagit under öfvervägande, huruvida icke behandlingen av dessa ärenden skulle kunna avsevärt förenklas och collegium därigenom befrias från handläggningen av desamma. De torde näppeligen i och för sig vara av den vikt och betydhet, att de kräva den nuvarande omständliga behandlingen.

På sätt ovan anförts grundar sig 1910 års lagstiftning i förevarande avseende på den principen, att pastoratet i mån av behov skall uppbära hela behållna skogsavkastningen från de till avlöning av prästerskapet i pastoratet anslagna boställena. Det ligger därför nära till hands att undersöka, huruvida icke i en eller annan form den faktiskt behållna avkomsten av skogen utan föregående uppskattning skulle kunna ställas till pastoratets förfogande. Önskemålet att kunna hålla pastoratets skogsmedelsbelopp i möjligaste mån konstant skulle enligt collegii mening väsentligen vinnas, därest pastoratet årligen under en viss period finge till sig utbetalat det belopp, som i medeltal för varje år under närmast föregående period finnes hava utgjort nettointkomsten av skogen. De växlingar, som kunde förekomma mellan de olika perioderna, komme givetvis att så småningom jämna ut sig, och om perioderna icke bleve alltför korta, exempelvis 10 år, torde växlingarna icke bliva så betydande. Avverkningarna, såvitt de avse den årliga tillväxten, lära väl i regel någorlunda jämnt fördela sig på perioder om nämnda antal år. Däremot torde en under en gången period bedriven avverkning, som kan anses såsom uttag å skogskapitalet, med hänsyn till sin omfattning kunna fördelas på en längre tidsperiod.

Genom att sálunda någon på förhand för viss period beträffande avkomsten verkställd uppskattning, vilken, såsom också kyrkofondskommittén framhållit, måste bliva mycket otillförlitlig, icke med tillämpning av nu skisserade system behöver ske, och genom fastställelseperiodernas utsträckande till tio i stället för fem år, skulle besparas betydande arbete för vederbörande myndigheter och tjänstemän. Även om genom den mera utförliga bokföring, som möjligen härav skulle bliva påkallad, någon merkostnad till äventyrs skulle uppkomma, lärer denna väga obetydligt i förhållande till den minskning i arbetsbördan, som skulle uppstå för de kvalificerade befattningshavare, vilka nu inom olika delar av förvaltningen hava att handlägga ärenden av ifrågavarande beskaffenhet. Fastställandet av det årliga beloppet under viss tidsperiod blir med ovan angivna grunder för dess beräkning allenast en mekanisk räkneuppgift och synes vid sådant förhållande utan olägenhet kunna delegeras till domänstyrelsen. Genomförandet av denna förenkling skulle erfordra ändring av 19 § 4 mom. löne-regleringslagen. Även utan dylik lagändring skulle en förenkling låta sig genomföra på det sätt att Kungl. Maj:t, efter förslag av domänstyrelsen, i enlighet med samma grunder, fortfarande fastställde beloppet, därvid icke torde vara nödigt, att kammarkollegii utlåtande inhämtades.

Då ifrågavarande ärenden äro till sitt antal rätt betydande — under år 1922 165 — och, ehuru i allmänhet av jämförelsevis enkel beskaffenhet, ganska tidsödande och medförande ett avsevärt dubbelarbete, skulle för de myndigheter, som nu handlägga desamma, i allt fall för kollegium och ecklesiastikdepartementet vinnas en ej oväsentlig arbetsbesparing genom det föreslagna förenklade förfaringssättet, och får kollegium därför hemställa om vidtagande av åtgärder för detsammas genomförande snarast möjligt.»

Frågan om hithörande ärendens handläggning upptogs sedermera till behandling vid den utredning rörande besparingsåtgärder inom Kungl. Maj:ts kansli, som under hösten 1925 ägde rum. Förslag till ändrad lydelse av 19 § i prästlöne-regleringslagen i syfte att möjliggöra decentralisation av ifrågavarande ärenden framlades i proposition nr 88 till 1926 års riksdag. Till grund för förslaget låg en inom ecklesiastikdepartementet utarbetad promemoria i ämnet. Häri anfördes bland annat, att den effektivaste reformen tvivelsutan vore, att man inskränkte beräkningen till att fingera, att årliga skogsavkastningen under en kommande period skulle bliva lika stor som den i räkenskaperna redovisade årliga medelsavkastningen under föregående period. Härigenom skulle pastoratet komma att få, i mån av behov, disponera hela den faktiskt utfallande skogsavkastningen, ehuru ej omedelbart efter det avkastningen utfallit utan först några år senare. Hela beräkningen skulle i regel inskränka sig till en enkel sammanställning av siffror, som utan svårighet kunde utvinnas ur domänstyrelsens bokföring. Endast i de fall, då någon avsevärdare del av skogens virkeskapital uttagits under den gångna perioden, syntes särskilda beräkningsåtgärder bliva nödiga för beloppets justering. Då beloppets fastställande således grundade sig på en rent bokföringsteknisk kalkyl, syntes fastställandet kunna överlämnas till domänstyrelsen. Av samma skäl syntes ej vara nödigt att före fastställelsen inhämta yttranden i saken av några myndigheter eller andra vederbörande. En förutsättning för att den nya beräkningsmetoden skulle kunna

börja tillämpas vore, att domänstyrelsens bokföring under alla år, som inginge i den period, vars avkastning skulle läggas till grund för beräkningen, varit så inrättad, att varje särskild skogs behållna avkastning kunde utläsas därur. En annan förutsättning, visserligen icke ovillkorlig men dock synnerligen önskvärd, vore, att konjunkturerna under perioden varit någorlunda normala. Med hänsyn till sistnämnda förutsättning syntes det först om några år vara möjligt att börja tillämpa metoden i fråga. Föredragande departementschefen förklarade det vara hans avsikt att, därest det förslag till ändrad lydelse av ifrågavarande lagrum, som framlades, vunne godkännande, hos Kungl. Maj:t hemställa om vidtagande av åtgärder i syfte att åvägabringa närmare utredning angående möjligheten att framgå på den i promemorian antydda vägen för vinnande av en enklare beräkningsmetod.

Sedan lagförslaget bifallits av riksdagen, framlades detsamma för 1926 års kyrkomöte, som jämväl godkände förslaget. Härvid uttalade kyrkomötet, att med hänsyn till den ställning kammarkollegium intog till de ecklesiastika boställena det syntes kyrkomötet principiellt riktigast, att avgörandet av ifrågavarande ärenden rörande fastställande av skogsmedelsbelopp icke blott under den närmaste tiden utan även för framtiden förbehölles kammarkollegium.

Genom en den 17 december 1926 utfärdad instruktionsändring överlämnades härpå avgörandet av ifrågavarande ärenden till kammarkollegium.

För egen del hava besparingssakkunniga anfört följande:

»Någon ändring av metoden för beräkningen av ifrågavarande belopp i den riktning, som anvisats såväl av kammarkollegium som i den nyssnämnda promemorian, har ännu icke kommit till stånd. Med hänsyn till de fördelar, som uppenbarligen skulle vara att vinna genom att övergå till det i promemorian förordade beräkningssättet, finna besparingssakkunniga sig böra hemställa, att frågan om övergång till ett dylikt beräkningssätt ånyo upptages till övervägande. Vare sig en ändring i berörda hänseende nu kommer till stånd eller icke, bör emellertid enligt besparingssakkunnigas mening fastställandet av ifrågavarande belopp överflyttas från kollegium till domänstyrelsen. Hithörande ärenden äro visserligen av mycket enkel beskaffenhet, men genom sitt antal taga de dock en ej ringa tid i anspråk för granskning av domänstyrelsens förslag och expediering av utgående skrivelser. En icke obetydlig arbetsbesparing i kammarkollegium skulle därför bliva följden av förslagets genomförande.»

Jämlikt instruktionen för kammarkollegium har kollegium att gemensamt med domänstyrelsen pröva och avgöra ärenden om utbyte av byggnadsvirke vid boställe mot annat lämpligare slag av virke eller annat byggnadsämne eller om ersättning ur boställets skogsavkastningsmedel för inköp av sådant virke eller annat byggnadsämne. Dylika ärenden avgjordes före år 1922 av Kungl. Maj:t men decentraliserades genom 1921 års instruktion till kammarkollegium och domänstyrelsen.

Ärenden
rörande
virkesutbyte.

I sitt ovannämnda den 29 mars 1923 avgivna yttrande angående begränsningar i kollegii arbetsuppgifter m. m. har kollegium föreslagit, att ärenden tillhörande ifrågavarande grupp skulle avgöras av domänstyrelsen ensam.

Besparingssakkunniga hava för sin del hemställt, att den av kollegium sålunda föreslagna förenklingen genomföres.

Markegångs-
taxorna.

Vidare har kammarkollegium i yttrandet den 29 mars 1923 föreslagit, att den nu å kollegii advokatfiskalsämbete vilande skyldigheten i fråga om granskning av markegångstaxorna skall upphöra. I sådant hänseende har kollegium anfört:

»I 11 § mom. 3 av kungl. förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande har stadgats, att det åligger kammaradvokatfiskalen att tillse, huruvida å kronans vägnar kan vara något att erinra vid markegångstaxorna, och i sådant fall framställa sina anmärkningar däremot. För sådant ändamål skola markegångstaxorna med tillhörande handlingar av länsstyrelserna insändas till kammarkollegium, och skall advokatfiskalen senast femton dagar efter erhållen del av en markegångstaxa till kollegium anmäla, om han har något att erinra emot taxan, vilken i annat fall, såvitt den rör kronans rätt, anses hava vunnit laga kraft. Såväl då ändring i markegångstaxorna av kollegium göres som när advokatfiskalen förklarat sig icke hava något att erinra emot desamma, skall underrättelse därom genast meddelas länsstyrelsen för kungörande.

Kammaradvokatfiskalens skyldighet att å kronans vägnar föra talan angående markegångssättningen tillkom genom kungl. förordningen den 20 september 1815, då justitieombudsmannens år 1810 införda gransknings-skyldighet beträffande markegångstaxorna upphörde. Tidigare hade det ålegat kammarkollegium att granska, pröva och fastställa markegångstaxorna. Genom berörda förordning stadgades emellertid, att räntegivare och räntetagare samt å kronans vägnar kammaradvokatfiskalen skulle äga anföra besvär hos kollegium över markegångstaxorna.

Vid markegångsdeputerades sammanträde skall enligt § 4 av 1911 års ovannämnda förordning landskamreraren vara tillstädes för att kronans rätt bevaka med åliggande att, om avseende icke fästes å hans framställningar, dem till protokollet anmärka. Nämnda åliggande för landskamreraren infördes första gången i kungl. förordningen den 11 maj 1855.

Kronans intresse med avseende å markegångssättningen skall sålunda iakttagas av såväl landskamreraren som advokatfiskalen. Häri torde ligga en i och för sig icke önskvärd dubbelbehandling av ifrågavarande ärenden. Väl kan det, ehuru i enstaka fall, förekomma, att advokatfiskalens anmärkningar emot markegångssättningen äro mera betydande, men då, på sätt framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 62 med förslag till 1911 års ovannämnda kungl. förordning, markegångssättningen för statens vidkommande förlorat det väsentligaste av sin forna betydelse, kan det ifrågasättas, huruvida det ökade arbete, som nu är förenat med vården av kronans intressen i ifrågavarande avseende, sådan den nu är organiserad, motsvarar den därmed avsedda fördelen. Det synes kollegium, som om kronans rätt med avseende på markegången skulle utan större olägenheter kunna bevakas enbart av landskamreraren. Ett liknande ombudsmannaskap har denne tjänsteman redan beträffande den ojämförligt betydelsefullare taxeringen. Landskamre-

raren bör i så fall erhålla befogenhet att i stället för advokatfiskalen föra kronans talan beträffande markegångssättningen. Det torde böra påpekas, att denna anordning icke betyder en utökning av hans nuvarande arbetsuppgifter, enär han, såsom nämnts, redan enligt de nuvarande bestämmelserna är skyldig att vid markegångssättningen bevaka kronans rätt. Anmälan om att från kronans sida icke varit anledning till anmärkning torde i sådan händelse kunna göras hos länsstyrelsen. Tiden, inom vilken sådan anmälan skall göras samt besvär anföras, torde böra bestämmas till femton dagar, efter det markegångstaxan upprättats. Vidare torde § 10, första stycket, böra ändras därhän, att det vid deputerades sammanträde förda protokoll samt de från städerna och fögderierna inkomna priskuranter och däröver upprättade sammandrag endast i händelse av besvär böra insändas till kammarkollegium.

Kollegium hemställer förty, att 1911 års förordning måtte ändras i enlighet med vad ovan föreslagits.»

Två av kollegii ledamöter voro av skiljaktig mening och ansågo den föreslagna ändringen icke böra komma till stånd.

Besparingssakkunniga hava för sin del hemställt, att vad kammarkollegium i denna del föreslagit genomföres.

På sätt ovan blivit anfört, åligger det kammarkollegium att förvara åtkomsthandlingarna till de för statsverkets räkning inlösta frälseräntor och till den under kollegii vård ställda fasta egendom, som blivit för statsverkets räkning förvärvad, ävensom till annan staten eller allmän inrättning tillhörig sådan egendom, i den mån åtkomsthandlingarna till denna egendom redan till kollegium överlämnats eller på grund av särskilt meddelade föreskrifter överlämnas.

Domänverkets
äganderätts-
handlingar.

Härom anföra de sakkunniga följande:

»Ifrågavarande äganderättshandlingar förvaras å advokatfiskalskontoret, som även ombesörjer granskning av handlingarna, i den mån de inkomma till kollegium. En mycket betydande del av de inkommande åtkomsthandlingarna avser förvärv av fastigheter för domänverkets räkning. Insändandet till kammarkollegium av åtkomsthandlingarna rörande dessa förvärv torde vara en kvarleva från den tid, då de under domänverkets förvaltning nu stående fastigheterna lydde under kammarkollegium. Någon sakkunskap av det slag, som kammarkollegium anses särskilt representera, läser icke krävas för ifrågavarande åtkomsthandlingars granskning. Då det synes vara det naturligaste och lämpligaste, att ett verk sådant som domänstyrelsen självt omhänderhar granskningen och bär ansvaret för vården av äganderättshandlingarna rörande den egendom, som är ställd under dess förvaltning, få besparingssakkunniga hemställa, att föreskrift meddelas i syfte att här avsedda åtkomsthandlingar icke vidare insändas till kammarkollegium samt att de äganderättshandlingar rörande domänstyrelsen underställda fastigheter, som nu förvaras i kollegium, överlämnas till styrelsen. Då i domänstyrelsen finnes anställd en domänfiskal med juridisk utbildning, synes något hinder icke böra möta för styrelsen att övertaga förevarande arbetsuppgift. Anmärkas kan, att enligt det av kammarkollegium den 6 maj 1925 avgivna, här nedan vidare omförmälda förslaget om upprättande av en liggare över statens egendom domänstyrelsen skulle själv omhänderhava

registreringen av den under dess förvaltning ställda egendomen. Det skulle efter ett genomförande av detta förslag framstå såsom ännu mera oegentligt, att domänverkets äganderättshandlingar granskas och förvaras av en annan myndighet än domänstyrelsen.»

Ärenden angående friköp av lägenheter å kyrklig jord.

Beträffande de ärenden, som tillförts kammarkollegium genom 1927 års lag angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt, hava besparingssakkunniga anfört följande:

»En mera övergående anhopning förekommer för närvarande beträffande frågor om friköp av lägenheter å kyrklig jord med tillämpning av lagen angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt den 4 januari 1927. Då emellertid såsom förutsättning för friköp stadgats, att lägenhetsinnehavaren tillhörigt boningshus av viss beskaffenhet funnits å området uppfört den 1 januari 1926, är det antal lägenheter, med avseende å vilka friköp kan komma till stånd, från början begränsat. Man har därför att räkna med att hithörande ärenden komma att, i den mån en ändring av den nuvarande lagstiftningen icke kommer till stånd, så småningom nedgå till antalet och efter hand försvinna.»

Ärenden angående ersättning för mistad fiskerätt.

En ny grupp av ärenden kommer däremot att tillföras kammarkollegium till följd av bestämmelserna i lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt. Enligt nämnda lag åligger det kollegium att, då anspråk på ersättning, som avses i lagen, framställles, avgiva yttrande, huruvida sådant fall är för handen, att dylik ersättning bör utgå. Som emellertid viss preklusionstid stadgats, i det att ersättningsanspråk, vid talans förlust, skall anhängiggöras före den 1 juli 1933, komma hithörande ärenden att bli av övergående natur.

Den rättsliga värden av statens fasta egendom.

Frågan om den rättsliga värden av kronans fasta egendom, vilken av kammarkollegium väcktes i dess förut berörda utlåtande över departementalkommitterades förslag, har sedermera varit föremål för en ingående utredning.

På grund av en inom riksdagen väckt motion anhöll 1918 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om och i vad mån den rättsliga omvårdnaden av kronans fasta egendom måtte kunna uppdragas åt kammarkollegium samt, om utredningen därtill föranledde, för riksdagen framlägga förslag i ämnet. Sedan utredningsuppdraget överlämnats till kammarkollegium, framlade kollegium i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 maj 1925 utredning i ärendet. På grundval av denna utredning hade ämbetsverket kommit till det resultatet, att ett koncentrerande av den rättsliga omvårdnaden av kronans fasta egendom till kammarkollegium av praktiska skäl icke läte sig göra på grund av det intima sammanhang, som förefunnes mellan den tekniskt-ekonomiska förvaltningen av egendomen och rättsvården av densamma. Kollegium föreslog emellertid föreskrift i syfte, att ämbetsverket skulle förbehållas dels prövningen av sådana rättsfrågor beträffande den fasta egendomen, för vilkas bedömande ämbetsverket besuttede särskild sakkunskap, dels ock själva utfö-

randet av eventuella rättgångar i sådana fall. Vidare föreslog kollegium vissa förtydligande föreskrifter i fråga om behörigheten att rättsligen företräda publika fastigheter. Kollegii förslag innefattade slutligen uppläggande av en liggare över publika fastigheter. Härvid hade kollegium funnit det icke vara genomförbart att anordna endast en, gemensam liggare utan ansåg, att man nu tills vidare kunde stanna vid önskemålet att kunna i Stockholm, må vara hos skilda ämbetsmyndigheter, erhålla en lätt tillgänglig och säker upplysning om all kronans fasta egendom med de rättsliga data rörande densamma, som tillhöra en verklig fastighetsliggare. Enligt förslaget skulle registreringen omhänderhavas av elva angivna myndigheter, av var och en beträffande densamma underställd egendom, varjämte i en hos kammarkollegium upplagd avdelning av liggaren skulle redovisas all den fasta egendom, som icke fölle under någon av de ifrågasvarande myndigheternas förvaltning.

Sedan yttranden över kammarkollegii förevarande förslag inhämtats från ett flertal myndigheter, har genom remiss den 24 september 1928 kollegii förnyade utlåtande i ärendet infordrats.

Vad angår den ifrågasatta registreringen av publika fastigheter, har det syntts de sakkunniga, som om det av kammarkollegium framlagda förslaget — bortsett från de engångsuppgifter, som skulle uppkomma i samband med den nyssnämnda liggarens första uppläggande — för kollegii del skulle innebära endast en ganska obetydlig arbetsökning. Beträffande förslaget i övrigt har det undandragit sig de sakkunnigas bedömande, huruvida den utvidgning i vissa hänseenden av kollegii ämbetsbefattning, som därmed avses, komme att medföra någon mera väsentlig utökning av arbetsuppgifterna. Vid den fortsatta behandlingen av frågan om den rättsliga vården av kronans fasta egendom borde givetvis uppmärksamhet ägnas även åt spörsmålet, i vad mån ett eventuellt genomförande av förslaget kunde komma att påverka personalbehovet i kollegium.

I detta sammanhang hava de sakkunniga även ansett det böra upptagas till övervägande, huruvida advokatfiskalsämbetet i kollegium bör bibehållas vid sin befattning med lagfartsansökningar, som förklarats vilande.

På sätt den föregående redogörelsen utvisar, handlägges det övervägande antalet ärenden i kammarkollegium i kollegial ordning, antingen såsom pleniären med generaldirektören och (i regel) samtliga ledamöter såsom deltagande eller på division, bestående av generaldirektören och två ledamöter eller av tre ledamöter. Den praktiskt taget enda ärendesgrupp, i vilken beslutanderätten tillkommer generaldirektören, är frågor om beräkningen av skogsavkastningen vid ecklesiastika boställen (ärenden enligt 19 § 4:o) i prästlöneregleringslagen), vilka enligt de sakkunnigas i det föregående framställda förslag icke längre böra ankomma på kammarkollegii handläggning.

Frågan om sättet för ärendenas avgörande i kammarkollegium var föremål för övervägande under förarbetena till den år 1908 beslutade omorga-

Sättet för ärendenas avgörande.

Den kollegiala förvaltningsformen.

nisationen av ämbetsverket. Härom hava de sakkunniga i korthet erinrat följande:

»1902 års löneregleringskommitté hemställde i sitt ovannämnda den 18 november 1903 avgivna betänkande angående reglering av löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium,

att, med undantag för nedan angivna ärenden, den kollegiala formen för ärendenas handläggning i kammarkollegium måtte upphöra och beslutanderätten överlämnas åt verkets chef; dock med skyldighet för föredragande ledamoten att, om hans åsikt icke överensstämde med det av chefen fattade beslutet, låta till protokoll anteckna sin skiljaktiga mening;

att av kollegium samfällt skulle behandlas och avgöras ärenden, som anginge: verkets organisation; nya författningars utfärdande eller redan befintligas förklarande, ändring eller upphävande; allmänna föreskrifter, som det tillkomme kollegium att utfärda; besvär, som hos kollegium anfördes över underordnade myndigheters beslut; befordringar, undantagandes sådana, som avsåge återbesättande av ledig kammarrådsbefattning; extra ordinarie tjänstemäns och vaktbetjäntes antagande; bestämmande av arvoden åt amanuenser ävensom av gottgörelse åt andra extra ordinarie tjänstemän och tillfälliga biträden samt åt extra ordinarie vaktbetjante; avsked, tjänstebetyg, förordnanden ävensom tjänstledighet, med undantag av semester; tjänstemäns och betjäntes fel och försummelse i tjänsten; rikets regalier och dyrbarheter; samt andra frågor, vilka kollegii chef funne skäl att göra till föremål för samfällt avgörande; och

att i behandlingen och avgörandet av dessa ärenden skulle deltaga chefen samt föredraganden och minst en av de övriga ledamöterna.

Såsom representant för kammarkollegium hade i löneregleringskommitténs arbete deltagit dåvarande kammarrådet, sedermera generaldirektören Hj. Nehrman. I det särskilda yttrande, som denne inom kommittén avgav, gjorde han icke någon erinran mot kommittéförslaget på denna punkt.

Kammarkollegium förklarade sig emellertid i sitt den 29 april 1904 avgivna yttrande över kommittéförslaget på det bestämdaste avstyrka vad kommittén i förevarande del föreslagit. I en vid utlåtandet fogad skiljaktig mening uttalade kammarrådet Nehrman beträffande nu ifrågakvarande spörsmål bland annat, att han, under förutsättning att, såsom kommitténs förslag innebure, kollegium genom avskiljandet från dess befattning av det stora flertalet besvärsmål i huvudsak skulle förlora sin karaktär av administrativ domstol, icke kunde finna anledning till bibehållande för ämbetsverket av den kollegiala formen för ärendenas föredragning och avgörande i vidare mån än kommittén hemställt; dock att, för den händelse kollegium skulle — såsom kommittén jämväl föreslagit — ombetros att i sista instans avgöra vissa besvärsmål, det syntes bliva nödigt stadga, att i behandlingen och avgörandet av dessa besvärsmål skulle deltaga, förutom chefen, kollegii samtliga ledamöter. Härtill fogade emellertid kammarrådet Nehrman den anmärkningen, att det beträffande de mål, vilkas hänskjutande till avgörande i plenum skulle ankomma på chefen, sannolikt nog komme att inträffa, att vad kommittén avsett såsom undantag i själva verket eller lika mycket eller till och med mera bleve regel.

Föredragande departementschefen anslöt sig i den vid 1908 års riksdag framlagda propositionen angående omorganisation av kammarkollegium i huvudsak till ämbetsverkets uppfattning. I den utförliga motivering, som departementschefen lämnade för sin ståndpunkt, framhölls, efter en översikt av de ärenden, som komme att bibehållas hos kammarkollegium, såsom

ovodersägligt, att om än en del av dessa ärenden kunde utan olägenhet överlämnas åt chefens avgörande, det stora flertalet av desamma vore av den art, att en mera mångsidig prövning, än som under en sådan handläggning i allmänhet kunde förväntas komma ärendena till del, vore väl av behovet påkallad. I sakens natur syntes departementschefen ligga, att den s. k. styrelseformen bäst ägnade sig för sådana verk, vilkas huvudsakliga uppgifter vore av mera direkt praktisk natur och vilka därför för sin ändamålsenliga organisation framför allt fordrade en kraftig, enhetlig ledning samt snabbhet i ärendenas behandling. Flertalet av de ärenden, som även därefter skulle tillhöra kammarkollegium, vore emellertid av annan art och detta icke blott i de fall, då desamma vore att hänföra till egentliga besvärsmål, utan även i övrigt. Även efter genomförandet av omorganisationen kunde nämligen kammarkollegii ämbetsverksamhet väsentligen rubriceras såsom varande av administrativt-judiciell natur. Detta behövde emellertid icke nödvändigtvis utesluta, att i fråga om en del ärenden anordningen med chefen såsom ensam beslutande och en ledamot såsom föredragande kunde utan egentlig olägenhet användas. Detta rödde dock utan tvivel ett jämförelsevis mindre antal eller i varje fall i förhållande till arbetsbördan i dess helhet relativt mindre betydande grupper av ärenden.

Under det att lönerogleringskommittén föreslagit, att i samband med beslut om inskränkning av den kollegiala formen för ärendenas avgörande hos kollegium måtte bestämmas, att kollegii blivande chef skulle benämnas generaldirektör, upptogs i 1908 års proposition såsom ämbetsverkets chef en president. Statsutskottet anförde, bland annat, att ehuru väl den kollegiala förvaltningsformen givetvis borde bibehållas beträffande vissa mål, hade utskottet ansett, att kollegium kunde i viss mån likställas med statskontoret samt att med avseende härå kollegii chef borde liksom chefen för statskontoret benämnas generaldirektör och erhålla samma löneförmåner som chefen för sistnämnda ämbetsverk. I den av utskottet framlagda och av riksdagen antagna staten upptogs chefen i enlighet härmed såsom generaldirektör.»

Enligt den efter 1908 års omorganisation utfärdade instruktionen för ämbetsverket den 26 maj 1909 (nr 40) inskränktes användningen av den kollegiala formen beträffande icke pleniären till behandlingen av de kollegium tillhörande ärenden, som anginge: kungl. brev eller remiss samt framställning eller utlåtande till Kungl. Maj:t (dock ej i anledning av besvär över generaldirektörens beslut); besvär, som hos kollegium anfördes över myndigheters beslut; frågor, som avsåges i § 2 1:o och 2:o (jordeboks- och därmed sammanhängande ärenden) ävensom i § 4 2:o—5:o (skatteköp m. m.) eller vilka generaldirektören fann skäl göra till föremål för samfällt avgörande. Däremot ägde generaldirektören beslutanderätten i samtliga sådana i § 3 i instruktionen angivna ärenden rörande den under kollegii vård ställda egendomens förvaltning, vilka det tillkom kollegium att i första hand pröva och avgöra. Till dylika ärenden hörde en till antalet mycket betydande ärendesgrupp, nämligen frågor om avsöndring av jord eller lägenhet på viss tid eller livstid. Sistberörda ärendesgrupp decentraliserades emellertid från den 1 mars 1922 till länsstyrelserna (kungörelsen den 31 december 1921, nr 849).

I samband med överlämnandet till länsstyrelserna att i första hand av-

göra sistberörda ärenden decentraliserades vissa förvaltningsärenden rörande den under kollegii vård ställda egendomen från Kungl. Maj:t till kammarkollegium, nämligen ärenden angående avsöndring på obestämd tid till allmänt, kommunalt eller ecklesiastiskt ändamål av jord eller lägenhet; om upplåtelse av sten- eller kalkbrott, sand-, grus-, sten- eller lertag, torvmosse eller annan dylik lägenhet på boställe, så ock om användandet av avgift för sådan upplåtelse; om tillstånd till utarrendering av ecklesiastisk boställs-jord, som enligt äldre bestämmelser ej är avsedd för utarrendering; samt om användande av ersättningsmedel för jord, intrång eller men i nyttjanderätt. Genom stadgande i 1921 års instruktion bestämdes, att dessa ärenden skulle handläggas kollegialt.

Då det nu gäller att i besparingssyfte undersöka, huruvida några förenklingar i arbetet i kammarkollegium må kunna äga rum, föreligger enligt besparingssakkunnigas mening skäl att till förnyat övervägande upptaga frågan om en begränsning av den kollegiala förvaltningsformen. I detta hänseende hava de sakkunniga anfört följande:

»Vid en granskning av de ärenden, som inom kammarkollegium underkastas kollegial handläggning, förefaller det beträffande vissa av dessa ärenden alldeles uppenbart, att de icke till sin sakliga innebörd äro av beskaffenhet att kräva en dylik behandlingsform. Detta synes i första rummet gälla sådana löpande ärenden rörande förvaltningen av den under kammarkollegii vård och inseende stående fasta egendomen, vilka det tillkommer kollegium att i första hand avgöra. Såsom exempel härpå torde kunna anföras de nyss angivna, år 1921 till kammarkollegium från Kungl. Maj:t decentraliserade ärendesgrupperna. Men detsamma synes de sakkunniga i allmänhet gälla beträffande sådana förvaltningsärenden rörande ifrågasvarande egendom, i vilka kollegium har att efter remiss avgiva utlåtande till Kungl. Maj:t. För att taga endast ett exempel, kan det knappast finnas tillräcklig anledning, att kammarkollegii utlåtande i fråga om framdragande av en elektrisk högspänningsledning å ett prästerligt löneboställe eller ett landsfiskalsboställe skall, såsom nu är fallet, kräva deltagande av generaldirektören och två kammarråd — eller i generaldirektörens frånvaro tre kammarråd — vilka genom omröstning skola avgöra ärendet, medan det utlåtande, som kommerskollegium har att avgiva rörande meddelande av koncession å den elektriska anläggningen i dess helhet jämte, eventuellt, fråga om expropriation av enskild mark för ledningens framdragande, i regel avlåtes efter beslut av den å kommerskollegii industribyrås elektriska sektion anställde byrådirektören ensam utan föredragning för generaldirektören. Över huvud taget synes det föga lämpligt att upprätthålla en sådan regel som den nu gällande, att samtliga framställningar eller utlåtanden till Kungl. Maj:t skola, oavsett ärendets sakliga beskaffenhet, behandlas i kollegial ordning.

Men även beträffande åtskilliga andra grupper av ärenden föreligga enligt de sakkunnigas förmenande bestämda skäl att icke längre bibehålla den kollegiala handläggningen. Så är fallet exempelvis med jordeboksärendena och därmed sammanhängande spörsmål samt en mängd ecklesiastiska lönefrågor, i vilka kammarkollegii utlåtande plägar av Kungl. Maj:t inhämtas.

Vid övervägande av frågan, var gränsen bör sättas mellan den kollegiala

förvaltningsformen och de ärenden, i vilka beslutanderätten överlämnas åt ämbetsverkets chef, hava besparingssakkunniga för sin del stannat vid att förorda, att det av lönerogleringskommittén på sin tid framställda förslaget härutinnan i huvudsak genomföres. Lika med lönerogleringskommittén hava de sakkunniga även ansett, att beträffande de ärenden, vilka fortfarande skola handläggas kollegialt, bör föreskrivas, att i deras avgörande skola deltaga chefen samt föredraganden och minst en av de övriga ledamöterna. Den nuvarande formen för plenibehandling, enligt vilken samtliga ledamöter skola deltaga i avgörandet, synes alltså icke böra stadgas såsom obligatorisk för viss eller vissa ärendesgrupper.

I ett hänseende synes en ytterligare förenkling utöver den av lönerogleringskommittén föreslagna böra ifrågakomma. De sakkunniga syfta härvid på personalärendena, vilka enligt kommitténs förslag samtliga skulle handläggas kollegialt. Enligt besparingssakkunnigas mening böra de löpande, mindre betydelsefulla personalfrågorna, såsom angående kortare tjänstledigheter och förordnanden under dylika ledigheter — liksom löpande ärenden rörande verkets ekonomi — överlämnas åt avgörande av chefen i närvaro av föredraganden. De sakkunniga få härvid erinra om att enligt gällande arbetsordningar för de särskilda hovrätterna presidenten äger i närvaro av allenast föredraganden ensam fatta beslut i frågor om tjänstledighet (där dessa ej angå underdomare eller i domsaga anställd biträdande domare eller förste eller andre notarie) samt i övrigt i vissa ärenden av ekonomisk eller administrativ natur.

Enligt besparingssakkunnigas övertygelse, vilken grundas bland annat på en jämförelse mellan arbetsformerna i kammarkollegium och i övriga av de sakkunniga undersökta ämbetsverk, skulle upphörandet av den kollegiala förvaltningsformen komma att medföra ganska betydande möjligheter till förenkling av arbetet i kammarkollegium. Ty icke nog med att den kollegiala handläggningen enligt sin egen natur under längre tid binder ledamöterna vid sessionsbordet och även därutöver tager dem i anspråk för behandlingen av ärenden, vilka icke ankomma på deras egen föredragning. Det förefaller även, som om med en alltför vidsträckt tillämpning av det kollegiala systemet skulle följa en viss benägenhet för att i övrigt bibehålla tyngre och omständligare arbetsformer, än som av ärendenas egen beskaffenhet oundgängligen betingas.»

Enligt stadgande i instruktionen äger ledamot att av vederbörande myndigheter och tjänstemän infordra de upplysningar och yttranden, som må erfordras för förekommande ärendens utredning och avgörande. Härutöver har någon rätt att i förekommande ärenden utan föredragning i kollegium meddela beslut icke tillerkänts ledamöterna. Under erinran härom yttra de sakkunniga:

»Delvis lärer väl detta sammanhånga med den i ämbetsverket förhärskande kollegiala förvaltningsformen. Enligt besparingssakkunnigas mening böra, efter förebild av vad som ägt rum inom vissa andra centrala ämbetsverk, till avgörande av vederbörande ledamot eller annan tjänsteman överlämnas sådana grupper av löpande ärenden, som äro av den likformiga och enkla beskaffenhet, att desamma kunna handläggas mera rutinmässigt. För att bereda ämbetsverket möjlighet till en dylik decentralisation av beslutanderätten torde ett medgivande härtill böra införas i instruktionen. Vid avfattningen härav synes kunna i tillämpliga delar tagas till mönster stad-

Överlämnande till ledamot eller annan tjänsteman av beslutanderätten i vissa ärenden.

gandet i § 18 mom. 1 i instruktionen för kommerskollegium (den 23 oktober 1925, nr 446), där det heter bland annat:

'För befordrande av syftet att behörigen utnyttja arbetskrafterna med särskild hänsyn till deras kompetens och kvalifikationer i övrigt må kollegium överlämna åt vederbörande byråchef liksom ock åt sektionschef eller med sådan enligt § 27 jämställd tjänsteman eller förste byråingenjör, förste aktuarie eller redaktör i egenskap av adjungerad ledamot att avgöra viss grupp av ärenden, vilka ankomma på kollegii handläggning, — — —.

För visst fall må dock generaldirektören, om synnerliga skäl föreligga, förordna, att till sådan grupp hörande ärende skall handläggas i den ordning, som eljest är stadgad.

Kollegii beslut om överflyttande å enskild befattningshavare av befogenhet att avgöra viss grupp av ärenden anmäles hos Kungl. Maj:t.'

Inom kommerskollegium har decentralisation av beslutanderätten till vederbörande byråchef eller andra tjänstemän ägt rum i mycket stor utsträckning, och erfarenheterna av denna anordning torde inom sagda ämbetsverk endast hava varit gynnsamma. Även inom kammarkollegium synes en dylik förenklad form för vissa ärendens handläggning kunna med fördel komma till användning. För att nämna ett exempel torde frågor om användande av ersättningsmedel för jord, intrång eller men i nyttjanderätt i allmänhet kunna — då icke någon principfråga beröres i ärendet — avgöras av vederbörande ledamot utan föredragning inför generaldirektören. Detsamma torde gälla vissa jordeboksärenden. Det synes böra ankomma på chefen för ämbetsverket att bestämma, vilka ärendesgrupper böra på nu angivet sätt överlämnas till avgörande av ledamot eller underordnad tjänsteman.»

*Överflyttande
av föredrag-
ning å andra
tjänstemän än
kammarråden.*

De till kammarkollegium hörande ärendena föredragas i regel av ledamöterna. Enligt stadgande i § 21 i instruktionen må dock, i den utsträckning sådant finnes för arbetets jämna gång erforderligt eller eljest lämpligt, på advokatfiskal, sekreterare eller förste arkivarie överflyttas föredragningen av vissa ärenden eller grupper av sådana. Då nu nämnd befattningshavare föredrager ärende, ingår han icke såsom ledamot i kollegium och har icke heller rättighet eller skyldighet att anteckna från beslutet avvikande mening. Vid sådant förhållande torde, såsom besparingssakkunniga anført, den lättnad i arbetet, som för den ordinarie ledamoten vinnes genom att låta sekreterare eller någon av övriga här ifrågavarande tjänstemän övertaga föredragning av vissa ärenden, bliva förhållandevis ringa.

Sedan kammarkollegium i skrivelse den 30 april 1926 hemställt om förordnande för en förste arkivarie i ämbetsverket att under viss tid i egenskap av adjungerad ledamot mot särskild ersättning biträda kollegium med handläggning av vissa närmare angivna ärenden, fann Kungl. Maj:t den 21 maj samma år den gjorda framställningen icke föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd, än att Kungl. Maj:t bemyndigade kollegium att — därest med stöd av § 21 i den för ämbetsverket gällande instruktion föredragningen av vissa ärenden eller grupper av ärenden överflyttades på advokatfiskal, sekreterare eller förste arkivarie hos kollegium — förordna sådan före-

dragande att i stället för en av kollegii ledamöter deltaga i avgörandet av de mål och ärenden, som av honom föredroges.

Såväl den i instruktionen medgivna möjligheten att låta advokatfiskal, sekreterare eller förste arkivarie föredraga ärenden inför kollegium (»föredragning på ledamots ansvar») som det genom Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut lämnade bemyndigandet att låta dylik särskilt förordnad föredragande ingå såsom ledamot i kollegium (»föredragning på eget ansvar») har kommit till ganska obetydlig användning. Enligt de sakkunniga tillhandahållna uppgifter hava under år 1928 följande antal ärenden föredragits av andra än vederbörande ledamot:

	Rotel 1	Rotel 2	Rotel 3	Rotel 4	Rotel 5	Rotel 6	Summa
Av sekreterare:							
»på ledamots ansvar».....	—	20	—	1	4	¹ 30	55
»på eget ansvar»	132	—	5	—	—	—	137
Av förste arkivarie:							
»på ledamots ansvar».....	25	—	—	—	—	—	25
	157	20	5	1	4	30	217

Besparingssakkunniga yttra följande angående möjligheten att i större utsträckning överflytta föredragning å andra tjänstemän än kammarråden:

»Samtliga ordinarie sekreterare och förste arkivariar i kammarkollegium — om förste arkivarien för lantmäteritutredningar undantages, tillhoppa åtta — placerades i samband med den vid 1925 års riksdag beslutade uppflyttningen i lönegrad av vissa tjänster, som tillhört förutvarande andra normalgraden, i 26:e lönegraden. De särskilda förutsättningar, som i allmänhet borde krävas för uppflyttning av tjänster i denna lönegrad, karakteriserades av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som i utlåtande den 9 november 1923 framlade förslag i ämnet, sålunda. De uppgifter, vilka vore förenade med befattningen, borde i viss mån närma sig dem, som eljest tillkomme en byrådirektör. Härvid syntes särskilt avseende böra fästas vid det förhållandet, huruvida med en befattning vore förenad föredragningsskyldighet med ledamots ansvar i vederbörande verksstyrelse. Förekomme en dylik skyldighet i större omfattning och beträffande ärenden av mera krävande art, syntes i allmänhet tjänsten vara av beskaffenhet att böra hänföras till den högre lönegraden. Enahanda syntes ock vara förhållandet i fråga om tjänst, med vilken vore förenad föreståndarskap direkt under verkschefen för en mera betydande avdelning av verket, dock under förutsättning tillika, att för tjänstens behöriga skötande måste fordras högre teoretisk utbildning, i allmänhet grundad på specialstudier. En dylik högre tjänsteställning syntes även undantagsvis kunna anses befogad för vissa tjänster, vilka visserligen icke kunde hänföras till någon av nyss antydda kategorier, men dock, med hänsyn till särskilda kvalifikationer och krävande arbetsuppgifter, vore att anse som fullt jämförliga med sådana tjänster, som förut

¹ Ärenden, som ej föränlett utgående expedition (s. k. anmälningsärenden), ej medtagna.

nämnts. Mot de sålunda angivna fordringarna hade Kungl. Maj:t och riksdagen icke något att erinra.

Vad särskilt angår de i kammarkollegium anställda sekreterarna, synes man också vid frågans behandling hava utgått från att dessa speciellt i fråga om föredragningskyldighet uppfyllt dessa förutsättningar. Lönenämnden yttrade nämligen i sitt nyssnämnda utlåtande beträffande sekreterartjänsterna i kammarkollegium följande: 'Med den ombildning av vissa förutvarande notariatjänster i kammarkollegium till sekreterarbefattningar, som vidtogs i samband med den år 1919 beslutade omorganisationen av verket, äsyftades icke allenast att bereda ledamöterna bättre kvalificerad arbetshjälp utan lika mycket att kunna å innehavarna av dessa befattningar överflytta en självständig föredragningskyldighet i ledamots ställe. Med särskild hänsyn till nödvändigheten att bereda kammarråden tillfälle att mera ostört ägna sig åt beredningen av ofta inom kollegiet förekommande synnerligen vidlyftiga ärenden, har ock, enligt vad lönenämnden inhämtat, åt sekreterarna i stor utsträckning uppdragits att i kammarråds ställe såsom adjungerade ledamöter föredraga ärenden i kollegiet.'

I enlighet med de krav, som på andra håll inom förvaltningen uppställas på till 26:e lönegraden hänfödda sekreterare, böra sekreterarna i kammarkollegium i full utsträckning tagas i anspråk för föredragning. Det nu i stor omfattning praktiserade förfarandet, att kammarråden föredraga praktiskt taget samtliga ärenden, medan sekreterarna till en del tagas i anspråk för biträde vid ärendenas utredning men framför allt sysselsättas med uppsättning av koncept till utgående expeditioner, åtminstone delvis av ganska enkel beskaffenhet, kan icke anses förenligt med sekreterarnas höga löneställning. Det synes icke heller överensstämmande med de grundsatser, som i allmänhet tillämpats vid det administrativa arbetets anordnande inom andra ämbetsverk, att kammarkollegium organiseras så, att samtliga ärendens föredragning, oavsett deras kvalitet, i stort sett förbehålles ledamöter i byråchefsgrad. En rationell uppdelning av föredragningskyldigheten mellan de i 30:e lönegraden uppförda ledamöterna och sekreterarna torde också med stor fördel kunna inom kammarkollegium åvägabringas. Föredragningen av en mängd ärenden av mera löpande beskaffenhet bör härvid uppdragas åt sekreterarna, varigenom kammarråden få ökad tid för handläggningen av vidlyftigare och mera krävande ärenden.

En grupp av ärenden, som nu föredrages av kammarråd men som lämpligen kan uppdragas åt föredragning av sekreterare, är personal- och ekonomiärendena. Med hänsyn till dessa ärendens ganska stora antal skulle härigenom en ingalunda oväsentlig lättnad i arbetet för vederbörande kammarråd inträda.

Även advokatfiskalerna och förste arkivarierna böra givetvis i fråga om vissa ärendesgrupper tagas i anspråk såsom föredragande.

För föredragning synes för övrigt i vissa fall kunna anlitas även tjänstemän i lägre ställning än de nu nämnda befattningshavarna. Skulle det ovan upptagna förslaget om överflyttande från kammarkollegium till domänstyrelsen av ärenden rörande fastställande av skogsmedelsbelopp enligt 19 § 4:o prästlöneregleringslagen icke vinna beaktande, utan dessa ärenden kvarbliva i kollegium, torde desamma böra inför generaldirektören föredragas av tjänstemän i underordnad ställning, amanuens eller notarie, för såvitt icke beslutanderätten i dylika mål anses böra uppdragas åt vederbörande ledamot eller annan tjänsteman.

Då sekreterare eller annan tjänsteman föredrager ärende, bör han, vad

detta ärende beträffar, ingå såsom ledamot i kollegium. En bestämmelse av motsvarande innehåll finnes i flera ämbetsverks instruktioner och torde vara en ovillkorlig förutsättning för att anordningen med särskilda föredragande skall medföra de fördelar, som därmed åsyftas. Även i sådana fall, då sekreterare eller annan tjänsteman föredrager ärende, som skall avgöras kollegialt, bör han deltaga i ärendets avgörande. Att föredragande i lägre löneställning än byråchefsgrad på dylikt sätt deltagar i avgörandet tillsammans med ledamöter i nämnda grad är ingalunda okänt på andra håll i centralförvaltningen. Enligt stadgande i instruktionen för statskontoret (den 17 december 1920, nr 871, med ändringar enligt kungörelsen den 31 december 1921, nr 795) skall, då annan tjänsteman än statskommissarie föredrager ärende i statskontorets styrelse, denne tjänsteman, vad sådant ärende beträffar, ingå såsom ledamot i styrelsen. Något undantag finnes härvid icke stadgat för ärenden, som skola behandlas och avgöras i kollegial ordning. Inom riksräkenskapsverket skall (enligt instruktionen den 27 juni 1927, nr 280) i behandlingen av anmärkningsmål, jämte generaldirektören och en byråchef, såsom föredragande deltaga vederbörande revisionskommissarie (26:e lönegraden) eller i vissa fall en förste revisor (24:e lönegraden). Avgörandet i dessa mål, där riksräkenskapsverket fungerar såsom administrativ domstol, fattas genom omröstning mellan de i beslutet deltagande. Exempelen skulle kunna ytterligare utökas.»

Hos kammarkollegium föras *dels* å registratorskontoret diarium över de till kollegium inkommande ärendena med tillhörande register (kollegii diarium), *dels ock* å advokatfiskals- och arkivkontoren särskilda diarium, upptagande för advokatfiskalskontoret dit inlöpande ärenden samt för varje arkivkontor de från kollegium eller dess ledamöter dit avlätna remisser eller eljest på kontoret ankommande undersökningsärenden.

*Diariesföring,
protokolls-
föring m. m.*

För varje ledamot föres dessutom en rotel, innefattande ett fullständigt diarium över de till hans föredragning inkommande ärendena. Till några rotlar föras särskilda namnregister.

Härjämte föres en — mera summarisk — lista över sådana Kungl. Maj:ts remisser, i vilka anbefallts skyndsam behandling eller förelagts viss tid för besvarande.

I fråga om kommunikationer och remisser från kammarkollegium föras särskilda »kommunikations- och remissböcker».

Kollegii diarium föras av ämbetsverkets registrator; dock att anteckningar om kommunikationer och remisser ävensom kollegii beslut införas av det hos vederbörande ledamot placerade kontorsbiträdet. Rotlarna föras av kontorsbiträdena.

Över utgående expeditioner föras å andra arkivkontoret en särskild förteckning med tillhörande namnregister. Denna förteckning tjänar såsom liggare över de i kollegium bevarade handlingarna i avgjorda ärenden. Att märka är dock, att i förteckningen upptagas även sådana ärenden, i vilka inga handlingar kvarbliva i kollegium. Denna förteckning jämte register föras av biträdespersonal å kontoret.

Då det av registratorn förda diariet och rotlarna med lika fullständighet innehålla anteckningar rörande alldeles samma ärenden, föreligger här en

rätt omfattande dubbelföring. Denna anordning daterar sig från år 1920; före detta år fördes icke något gemensamt diarium, utan ledamöternas rotlar fördes å registratorskontoret. Besparingssakkunniga hava ansett sig böra hemställa, att åtgärder vidtagas för att denna dubbelföring måtte upphöra. Då ur arbetssynpunkt rotlarna väl syntes vara svårast att undvara, skulle följden bliva, att det gemensamma diariet upphörde att föras. En förutsättning för att detta skulle kunna utan olägenhet ske syntes emellertid vara, att ärendena fördelades mellan ledamöterna efter så enhetliga och klara grunder som möjligt, så att det, om ett ärende efterfrågades, utan svårighet låte sig avgöra, i vilken ledamots rotel detsamma vore att söka.

För närvarande diarieföras praktiskt taget alla inkommande handlingar; även en del räkningar o. dyl. införas nu såväl i det gemensamma diariet som i vederbörande rotel såsom särskilda ärenden. Det har syntes de sakkunniga, som om inskränkning härutinnan skulle kunna utan olägenhet ske.

Beträffande det å andra arkivkontoret förda diariet över utgående expeditioner hava besparingssakkunniga yttrat följande:

»Vad angår det å andra arkivkontoret förda diariet över utgående expeditioner, anse besparingssakkunniga det kunna ifrågasättas, huruvida icke detta diarium med tillhörande register skulle kunna utan någon nämnvärd olägenhet undvaras. Dess huvudsakliga syfte torde vara att tjäna såsom ledning vid framtagande av handlingar i avgjorda ärenden. Dessa handlingar — försedda med det nummer i förteckningen, varunder den utgående expeditionen införts — ordnas till största delen kronologiskt — efter föredragningsdatum — och länsvis. För handlingar i ärenden tillhörande vissa ärendesgrupper finnas emellertid särskilda serier upplagda. Därest akterna — försedda med nummer i ordningsföljd, vilka nummer eventuellt kunde antecknas i rotlarna — genomgående ordnades allenast efter föredragningsdatum, skulle handlingarna, efter vad det vill förefalla, kunna vid behov med lätthet framtagas utan några efterforskningar i den ifrågavarande förteckningen. Att från en viss bestämd tidpunkt avbryta såväl de nyssberörda särskilda serierna som årgångarna av länshandlingar samt tillämpa nya regler för handlingarnas ordnande synes icke heller kunna möta några sakligt grundade betänkligheter. Det må för övrigt anmärkas, att sedan antalet i kollegium förekommande ärenden av kameral natur på grund av de ändrade förhållandena så högst väsentligt nedgått, som fallet numera är, de akter, som nu samlas å andra arkivkontoret, icke alls i samma utsträckning som kollegii äldre handlingar torde anlitas för forskningar. I ännu högre grad läser detta komma att bliva fallet, i den mån jordeboksärendenas antal minskas. Man bör därför icke av hänsyn till det otvivelaktigt mycket viktiga forskningsmaterial, som innefattas i de uti kollegium från tidigare perioder förvarade handlingarna — vilkas tillfredsställande vård och lämpliga förtecknande säkerligen äro av stor betydelse såväl för det administrativa arbetet i kollegium som för utomstående forskare — låta förleda sig att bibehålla en, som de sakkunniga finna, onödigt omständlig registrering av de akter, som nu bildas i kollegium.

Då nu berörda fråga närmast synes böra ankomma på prövning av ämbetsverket självt, hava de sakkunniga velat nöja sig med att, såsom här skett, i korthet angiva de synpunkter, som vid den verkställda granskningen av

hithörande göromåls anordnande i kollegium för de sakkunniga framstätt såsom naturliga.»

Å andra arkivkontoret införas i jordeböckerna en mängd anteckningar om sådana av Kungl. Maj:t eller kammarkollegium meddelade beslut, som i något avseende röra de under kollegii vård ställda fastigheterna. Dessa annotationer äro icke att förväxla med de anteckningar, som i jordeböckerna införas till följd av kollegii beslut i fråga om jordeboksredovisningen, alltså själva förändret av jordeboken, utan avse förvaltningsåtgärder av rätt mångskiftande art beträffande ifrågavarande fastigheter. Hithörande anteckningsgöromål synas taga ganska mycken tid i anspråk. De sakkunniga hava ifrågasatt, huruvida icke denna verksamhet kan i någon mån inskränkas.

Vad beträffar protokollsföringen, synes sådan, enligt de sakkunnigas mening, förekomma i kollegium i större omfattning än på många andra håll inom centralförvaltningen. De sakkunniga anföra härom följande:

»Protokollen föras visserligen mycket summariskt, i det att å blanketter enligt av kollegium fastställt formulär upptages, utom namn å föredraganden och de i övrigt i beslutet deltagande, allenast en kortfattad etikett å det föredragna ärendet jämte uppgift om den utgående expeditionens art — utlåtande eller skrivelse till Kungl. Maj:t, brev, utslag o. s. v. — eller eljest om det beslut, som i ärendet blivit fattat. Med undantag av personalärenden, vari beslutet i allmänhet avfattas endast genom anteckning i en särskild liggare, ingå emellertid i protokollet alla i kollegium avgjorda ärenden, även sådana, som icke föranlett utgående expedition utan endast läggande ad acta, exempelvis kungl. brev eller departementsskrivelser samt vissa anmälningar, förteckningar o. d.

I och för föredragningarna upprättas å särskilda blanketter föredragningslistor, å vilka enligt arbetsordningen¹ skall vid föredragningen göras anteckning om kollegii beslut samt, efter hand som beslut eller protokoll justeras, införas anteckningar om data för dessa justeringar. När alla å föredragningslistan angivna beslut ävensom protokollet för föredragningen justerats, makuleras föredragningslistan.

I en särskild s. k. protokollslista införas uppgifter om kollegii sammanträden såväl i plenum som å division och de i sammanträdena deltagande.

Det har förefallit de sakkunniga, som om ifrågavarande anordningar skulle kunna icke oväsentligt förenklas och arbetsbesparing härigenom vinnas. Att i särskilda protokoll upptaga samtliga föredragna ärenden synes icke erforderligt. I huvudsaklig anslutning till vad som stadgats i instruktionerna för vissa andra ämbetsverk synes kunna i instruktionen för kammarkollegium föreskrivas, att protokoll skall föras, då skiljaktig mening förekommer vid ärendes handläggning, vid handläggningen av ärende rörande ådömande av ansvar å befattningshavare för fel eller försummelse i tjänsten, vid fattande av beslut om tjänsteresa, vid expediering av beslut genom protokollsutdrag ävensom eljest, då generaldirektören sådant bestämmer. Eventuellt torde föredragningslistorna kunna bevaras och i övrigt tjänstgöra i de nuvarande protokollens ställe.»

¹ Utfärdad den 21 april 1922.

Jämväl i fråga om uppsättningen av utgående expeditioner bör enligt de sakkunniga viss förenkling kunna genomföras. I detta avseende yttra de sakkunniga:

»I de fall, där utlåtande expedieras genom påskrift å remissakten, plägar i regel i konceptet intagas en särskild promemoria, innefattande en mer eller mindre utförlig recit av vad handlingarna i ärendet innehålla. Avsikten är härvid givetvis att bereda tjänstemännen i verket obehindrad möjlighet att i händelse av behov senare taga del av omständigheterna i ärendet, vilket naturligtvis kan äga betydelse vid efterforskande av precedensfall. Det synes emellertid ur denna synpunkt knappast behöfligt, att, såsom nu torde förekomma, dylika promemorier upprättas även i mycket enkla ärenden av löpande beskaffenhet. Handlingarna till de ärenden, i vilka kollegium avgivit utlåtande, kunna ju för övrigt alltid — eller så gott som alltid — utan någon egentlig tidsutdräkt erhållas såsom lån från vederbörande departement eller riksarkivet. Där ärendets vikt anses göra det lämpligt att i kollegium bevara upplysningar rörande ärendets innebörd utöver dem, som själva utlåtandet innehåller, förefaller det vara mera ändamålsenligt att i lämpliga delar låta göra avskrift av handlingarna i ärendet än att taga kvalificerad arbetskraft i anspråk för uppsättning och granskning av promemoriorna.»

Före den år 1908 beslutade omorganisationen, vilken trädde i tillämpning den 1 juni 1909, bestod kammarkollegium av en president och sex kammarråd. Å kollegii stat funnos dessutom uppförda en advokatfiskal, en arkivarie, tio notarier, en registrator och en aktuarie. Av notarierna voro två anställda å envar av fyra rotlar samt en å vardera av de två återstående rotlarna. Å de rotlar, där två notarier funnos, hade den ena i regel sig anförtrott att besörja erforderliga kamerala utredningar.

Vid omorganisationen nämnda år ställdes en generaldirektör i spetsen för ämbetsverket. Kammarrådets antal minskades till fyra. Advokatfiskalen och arkivarien bibehöllos med placering i dåvarande andra normalgraden. Antalet första gradens tjänstemän bestämdes till åtta, därav sex notarier, en aktuarie och en registrator.

Från och med den 1 januari 1913 uppfördes å kollegii stat tre kvinnliga biträdesbefattningar, därav en av dåvarande andra och två av första lönegraden.

Enligt beslut vid 1914 års förra riksdag förändrades aktuariefattningen till en arkivarietjänst. Samtidigt inrättades ytterligare en arkivarietjänst. De båda nya tjänsterna placerades liksom den förut å staten upptagna arkivarien i dåvarande andra normalgraden.

För avarbetande av uppkommen balans erhöll kammarkollegium under viss del av år 1914 tillfällig arbetsförstärkning med en adjungerad ledamot. Med hänsyn till den då pågående starka tillströmningen av ärenden rörande frälseräntor var under större delen av året anställd en biträdande arkivarie, varjämte för utredningen av jordregisterärenden en lantmätare tjänstgjorde i kollegium under en kortare tid samma år. De tillfälliga arbetskrafternas antal stegrades under de närmast följande åren efter hand, så att under år

Kammarkollegii organisation.

Tillkomsten av nuvarande organisation.

1918 voro i kollegium — med undantag av advokatfiskalskontoret — anställda under hela året tre adjungerade ledamöter och fem extra notaries, därav en adjungerad ledamot och en notarie för balansens avarbetande och de övriga för handläggning av prästlöneärenden; en extra arkivarie och två lantmäteri biträden (av vilka sistnämnda befattningar dock den ena på grund av personalbrist endast tidvis kunde hållas besatt) för utredning av jordregisterärenden; ett lantmäteri biträde för utredningar i de till kollegii ordinarie arbetsområde hörande ärendena; tre kvinnliga biträden av första graden; samt under fyra månader en adjungerad ledamot för handläggning av ärenden, som hade samband med prästlönerregleringsarbetet.

Vid 1919 års riksdag beslöts en ganska omfattande utvidgning av ordinarie staten för ämbetsverket. Till grund för beslutet lågo av kammarkollegium i särskilda skrivelser den 6 oktober 1916 samt den 10 juni och den 25 oktober 1918 framlagda förslag ävensom ett av 1902 års lönerogleringskommitté den 14 december 1918 avgivet utlåtande i ämnet. Genom omorganisationen ökades antalet kammarråd till fem. För att bereda mera kvalificerat biträde åt ledamöterna inrättades fem sekreterartjänster. Samtidigt indrogos fyra av de sex notarietjänsterna. Vidare utökades antalet kvinnliga biträden av första graden från två till sju. För de förändringar, som vidtogos i fråga om de för advokatfiskals- och arkivkontoren avsedda befattningarna, redogöres i ett senare sammanhang.

Från och med år 1922 uppfördes å kollegii ordinarie stat ytterligare en notariebefattning, avsedd för placering å andra arkivkontoret. Numera är denna befattningshavare indelad till tjänstgöring å rotlarna.

Även efter omorganisationens genomförande åtnjöt emellertid kammarkollegium fortfarande en icke obetydlig förstärkning med tillfälliga arbetskrafter. Under de första åren efter omorganisationen voro sålunda på extra stat anställda, bland andra, fyra adjungerade ledamöter, som till sitt biträde hade extra notaries. De adjungerade ledamöterna jämte de extra notarierna indrogos emellertid efter hand. Från och med ingången av år 1923 indrogos en adjungerad ledamot, avsedd för balansens avarbetande. Från och med den 1 juli samma år indrogos ytterligare två adjungerade ledamöter, den ena avsedd för avarbetande av balansen och den andra för handläggning av ärenden rörande prästlönerogleringar. Från och med den 1 juli 1924 indrogos den återstående adjungerade ledamoten, vilken varit avsedd för handläggning av jordregisterärenden.

Den extra (sjätte) roteln tillkom från och med den 1 oktober 1920. Såsom motivering för rotelns inrättande anfördes huvudsakligen den ökade befattning med ärenden rörande förändringar i rikets indelning, som skulle komma att åvila kollegium enligt lagen den 13 juni 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning.

I sitt yttrande den 29 mars 1923 uttalade kammarkollegium beträffande antalet ärenden i ämbetsverket, att man sannolikt för framtiden kunde räk-

na med inkommande ärenden till ett antal ej understigande 4,000 för år, utom jordregisterärenden. Enligt vad de sakkunniga nu upplyst hava de inkommande ärendena, inberäknat sistnämnda ärendesgrupp — vilken numera till sin frekvens är ganska ringa — under senare år med obetydliga växlingar hållit sig omkring nämnda siffra. Sammanlagda antalet ärenden i kammarkollegium är alltså, åtminstone om man anställer en jämförelse med vissa andra centrala ämbetsverk, icke så synnerligen stort. En dylik statistik, avseende blott det totala antalet diarieförda ärenden, säger ju dock i och för sig ganska litet. Av större vikt är ärendenas kvalitet, som icke låter mäta sig i siffror.

Det har vid undersökning av de å rotlarna förekommande ärendesgrupperna förefallit de sakkunniga, som om en viss förskjutning i fråga om arbetsuppgifterna inom kollegium ägt rum, så att de tunga och komplicerade ärenden angående utredning och bedömning av administrativt rättsliga spörsmål, vilka ännu under tiden närmast före 1919 års omorganisation till så stor del satte sin prägel på kammarkollegii verksamhet, numera intoge en mindre framträdande plats i ämbetsverket. En dylik utveckling syntes vara ganska förklarlig, då ifrågavarande spörsmål till betydande del hade sin grund i äldre rättsförhållanden, vilka så småningom avvecklas. De flesta av de vidlyftiga och svårlösta frågor, vilka uppkommo vid genomförandet av den genomgripande omläggning av hela det prästerliga avlöningssystemet och förvaltningen av prästlönejorden, som innefattades i 1910 års lagstiftning på detta område, torde, yttra de sakkunniga, också numera fått sin lösning. I stället har denna lagstiftnings genomförande för kammarkollegii del haft i sitt följe en mängd löpande förvaltningsärenden av föga invecklad beskaffenhet. Härmed hava de sakkunniga ingalunda velat förneka, att ärenden av mera komplicerad natur alltjämt till ett ej ringa antal förekomma i kollegium. Men huvudparten av de inkommande ärendena synes dock utgöras av frågor av betydligt enklare slag.

Besparingssakkunniga hava beträffande rotelindelningen och antalet kammarråd anfört följande:

»Såvitt de sakkunniga kunnat bedöma, är arbetet för närvarande rätt ojämnt fördelat mellan de olika rotlarna. Beträffande vissa rotlar har det syntts de sakkunniga tydligt, att förekommande arbetsuppgifter numera icke äro av den omfattning och den kvalitet, att de kunna anses motsvara en skälig arbetsmängd för den anställda personalen. Härvid hava de sakkunniga icke förbisett, att för tillfället en viss förstärkning av kollegii arbetskrafter vunnits därigenom, att den av kollegii ledamöter, som tillika är ledamot av vattenöverdomstolen, under sin tjänstledighet för offentligt uppdrag själv fullgör de med ledamotskapet i vattenöverdomstolen förenade göromålen; åt hans vikarie har till följd härav kunnat i viss utsträckning överlämnas föredragningen av ärenden tillhörande andra rotlar, varigenom arbetslättnad å dessa vunnits. Även med beaktande av detta mera tillfälliga förhållande anse de sakkunniga sitt nyss uttalade omdöme äga giltighet.

Om också den på extra stat uppförda roteln, till vilken de s. k. indelningsärendena äro förlagda, särskilt i betraktande av dessa ärendens merendels ganska invecklade och vidlyftiga beskaffenhet torde, såsom arbetet nu är organiserat, höra till de mera arbetstyngda rotlarna i kollegium, hava besparingssakkunniga dock kommit till den uppfattningen, att det skulle vara möjligt att genom en lämplig fördelning av arbetet mellan övriga rotlar bereda rum även för indelningsärendena — ävensom för andra frågor, som hänförs till den extra ledamotens föredragning — på någon av de ordinarie rotlarna och förty helt indraga den extra roteln.

Emellertid synes man icke böra stanna vid en dylik åtgärd. De sakkunniga hava i det föregående påvisat, hurusom vissa till kollegii handläggning hörande ärenden kunna väntas inom en nära framtid komma att nedgå till antalet eller helt eller delvis försvinna. Vidare hava i ett par hänseenden framförts av ämbetsverket självt tidigare väckta förslag, äsyftande inskränkning av de till kollegium hörande arbetsuppgifterna. Men härutöver hava de sakkunniga föreslagit vissa med hänsyn till sina verkningar delvis ganska ingripande omläggningar av arbetet i kollegium, i syfte att åstadkomma en höjning av arbetseffektiviteten i ämbetsverket, nämligen begränsning av den kollegiala handläggningen, överlämnande av beslutanderätt utan föredragning till vederbörande ledamot eller underordnad tjänsteman, anlåtande i ökad utsträckning av sekreterare och andra tjänstemän för självständig föredragning samt inskränkning av protokollsföringen och viss förenkling av konceptens avfattning. Om dessa åtgärder i förenklande riktning genomföras och om vidare arbetet i kollegium även i övrigt anordnas så, att de skilda befattningshavarnas arbetsförmåga fullt utnyttjas med hänsyn till deras kompetens, så att enklare göromål icke uppdragas åt personal med högre utbildning än som arbetets beskaffenhet kräver, kan verksamheten i kollegium enligt besparingssakkunnigas mening koncentreras på ett färre antal ordinarie ledamöter än det nuvarande.»

Vid frågans övervägande hava de sakkunniga för sin del funnit, att kollegium nu bör organiseras på fyra byråer, envar under ledning av ett kammarråd. Vad byråindelningen angår, bör den ännu i vissa fall kvarstående fördelningen av ärendena mellan ledamöterna efter de län, från vilka ärendena inkomma, helt övergivas och ärendena fördelas efter frågornas sakliga innebörd. Liksom det nu är generaldirektören förbehållet att fördela göromålen mellan ledamöterna, torde ärendenas uppdelning mellan byråerna böra få ankomma på generaldirektören.

Å varje byrå böra anställas, utom kammarrådet, en sekreterare, en notarie och ett kontorsbiträde jämte erforderlig amanuenspersonal.

Emellertid hava de sakkunniga ansett det bliva behöfligt att utöver de på byråerna inplacerade sekreterarna bibehålla ytterligare en sekreterartjänst. Innehavaren av denna befattning skulle hava till uppgift att biträda ämbetsverkets chef med förekommande utredningar samt att föredraga ärenden, som för sådant ändamål efter generaldirektörens bestämmande överlämnades till honom från byrå, som vore i behov av ökade arbetskrafter för föredragning. Dessutom skulle åt denne sekreterare uppdragas föredragningen för hela ämbetsverket av personal- och ekonomiärendena, vilka icke torde behöva hänföras till någon särskild byrå. De sakkunniga hava dock med

bestämmdhet framhållit, att arbetet icke bör organiseras så, att föredragningen av personal- och ekonomiärendena betraktas såsom den väsentliga delen av denne befattningshavares arbetsuppgifter, utan det bör tillses, att hans tid till övervägande grad upptages av andra, mera kvalificerade göromål. Under annan förutsättning har en så hög löneställning som 26:e lönegraden för ifrågavarande tjänsteman syntes de sakkunniga icke kunna försvaras.

Vid ett genomförande av de sakkunnigas organisationsförslag i förevarande del skulle — bortsett från biträdespersonalen, till vilken de sakkunniga senare återkommit — ett ordinarie och ett extra kammarråd samt en extra sekreterare komma att indragas. Däremot skulle notariernas antal utökas från tre till fyra.

Advokat-
fiskals-
kontoret.

Såsom förut erinrats, upptog den år 1909 genomförda organisationen, liksom även den före omorganisationen gällande staten för kammarkollegium, en advokatfiskal med avlöning efter dåvarande andra normalgraden. Såsom biträde åt denne tjänstgjorde en amanuens. Under hänvisning till arbetets tillväxt utökades personalen från början av år 1912 med en extra advokatfiskal. Till biträde åt advokatfiskalerna anställdes från och med den 1 april 1914 ett kvinnligt extra skrivbiträde, som från och med år 1917 erhöll avlöning, motsvarande lönen i den dåvarande högre biträdesgraden. Från och med den 1 juli 1916 anställdes vidare å advokatfiskalskontoret två extra tjänstemän i dåvarande första lönegraden med benämning fiskaler. I fråga om de skäl, som på sin tid anfördes vid det första anställandet av extra advokatfiskalen och fiskalerna, må hänvisas till dels propositionen nr 153 till 1912 års riksdag, dels statsverkspropositionen till 1916 års riksdag, sjunde huvudtiteln, sid. 13—17, dels ock propositionen nr 205 till 1916 års riksdag, sid. 20—26 samt 36—39.

Vid den år 1919 beslutade omorganisationen av ämbetsverket uppfördes såväl extra advokatfiskalen som de två fiskalerna och skrivbiträdet å kollegii ordinarie stat. Av de båda advokatfiskalerna bibehölls en — med benämning andre advokatfiskal — i dåvarande andra normalgraden, medan en under benämning förste advokatfiskal uppflyttades i högre tjänsteställning med en begynnelseavlöning av 6,800 kronor eller samma belopp, som utgick till vissa tjänstemän, vilka intogo en mellanställning mellan andra och tredje normalgraden.

Från och med den 1 oktober 1918 har emellertid å advokatfiskalskontoret funnits anställd ytterligare en extra advokatfiskal, vilkens befattning icke berördes av omorganisationen. Anställandet av sistnämnda befattningshavare motiverades med den ökning av arbetet å advokatfiskalskontoret, som uppstod till följd av den nya vattenlagens tillkomst.

I samband med uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster, tillhörande förutvarande andra normalgraden, placerades andre advokatfiskalstjänsten enligt beslut vid 1925 års riksdag i 27:e lönegraden. Härvid förutsattes emellertid, att den rätt till aktoratsarvode, som förut tillkommit andre advokatfiskalen,

skulle bortfalla. Från och med den 1 juli 1926 hänfördes även extra advokatfiskalen till 27:e lönegraden, varvid likaledes den honom dittills tillkommande rätten till aktoratsarvode upphörde. Förste advokatfiskalstjänsten inordnades vid 1921 års löne reglering för statsdepartementen m. fl. verk, tillhörande civilförvaltningen, i 18:e lönegraden, enligt nu gällande löneplan motsvarande lönegrad B 28. Innehavaren av denna tjänst har bibehållits vid rätt till aktoratsarvode, så länge han kvarstår i tjänsten.

Enligt gällande instruktion för ämbetsverket har advokatfiskalsämbetet att tillse, bevaka och utföra kronans rätt och talan i alla de till kollegii befattning hörande ärenden, där kronans rätt är i fråga och som till ämbetets handläggning i följd av Kungl. Maj:ts föreskrift höra eller av kollegium eller justitiekanslersämbetet remitteras, eller varuti ämbetet utan remiss finner sig befogat anställa ämbets-talan, ävensom beträffande allmänna arvsfondens rätt och i de andra mål och ärenden, där sådant enligt givna särskilda föreskrifter blivit kollegii advokatfiskal uppdraget. Härjämte åligger ämbetet att i övrigt ställa sig till efterrättelse vad justitiekanslersämbetet enligt dess instruktion kan anbefalla advokatfiskalsämbetet.

Advokatfiskalsämbetet har ock att, enligt vad därom är särskilt stadgat, utföra kollegii talan i vattenmål.

Advokatfiskalerna företräda med lika befogenhet advokatfiskalsämbetet.

På framställning av vederbörande advokatfiskal äger generaldirektören eller justitiekanslersämbetet förordna någon av kollegii fiskaler att i advokatfiskalens ställe iakttaga inställelse för bevakande av ämbetets talan vid domstolar, ämbetsmyndigheter och förrättnings-sammanträden. Är fråga om kronans rätt och kan ej å ort utom Stockholm ämbetets talan lämpligen utföras och bevakas av advokatfiskalen själv eller, efter vad nu är sagt, någon av fiskalerna, äger advokatfiskalen hos justitiekanslersämbetet eller vederbörande länsstyrelse begära förordnande för särskilt ombud.

De frågor, till vilka advokatfiskalernas ämbetsverksamhet hänför sig, äro till allra största delen sådana, vilka falla inom området för kollegii egen i det föregående angivna ämbetsbefattning.

Beträffande de på advokatfiskalsämbetet ankommande arbetsuppgifternas fördelning på olika ärendesgrupper hava de sakkunniga haft att tillgå vissa sammanställningar rörande ärendena å advokatfiskalskontoret åren 1924 och 1927 samt under de tre första kvartalen av 1928.

Beträffande advokatfiskalskontorets organisation hava de sakkunniga, efter att hava lämnat den redogörelse jag nu återgivit, anfört följande:

»På sätt den föregående redogörelsen utvisar, bestod personalen å advokatfiskalskontoret före år 1912 av en advokatfiskal med avlöning efter dåvarande andra normalgraden och en amanuens. Numera tjänstgöra å advokatfiskalskontoret en förste advokatfiskal (B 28), en andre advokatfiskal (B 27), en extra advokatfiskal (B 27), två fiskaler (B 21), ett kanslibitråde (B 7) och ett kontorsbiträde (B 4) samt i regel en amanuens. Det lärer visserligen icke kunna förnekas, att de advokatfiskalsämbetet åvilande arbetsuppgifterna

under ifrågavarande tidsperiod ökats, men frågan är, huruvida denna ökning är av sådan omfattning, att den fullt motiverar den påfallande starka utvidgning av organisationen, som under samma tid ägt rum. Enligt besparings-sakkunnigas mening bör denna fråga besvaras nekande. I varje fall synes det möjligt att nu utan olägenhet vidtaga en inskränkning av personalen å advokatfiskalskontoret.

Granskar man de skäl, som anfördes vid olika tillfällen under åren 1912—1918, då personalen å advokatfiskalskontoret utökades, skall man finna, att flera av de ärendesgrupper, vilka då angåvos framför allt tynga arbetet å advokatfiskalskontoret och nödvändiggöra förstärkning av arbetskrafterna, nu till väsentlig del minskats i betydelse. Vid fiskalernas anställande år 1916 återopades sålunda arbetsbelastningen å advokatfiskalskontoret till följd av vissa avvitringsärenden, utredningar i frågor angående kungsådras förekomst i vattendrag, åtskilliga anhängiggjorda rättegångar angående under bruk skatteköpta hemman och därmed förknippade utredningsarbeten samt granskningen av utslag angående avlösning enligt 1912 års lag av frälseräntor. Den nuvarande extra advokatfiskalsbefattningens inrättande år 1918 föranleddes, såsom ovan nämnts, av den arbetsökning för advokatfiskalsämbetet, som väntades bliva en följd av den nya vattenlagens tillkomst.

En undersökning av de nuvarande arbetsuppgifterna å advokatfiskalskontoret visar, att de förhållanden, som sålunda på sin tid återopades för förstärkning av arbetskrafterna, numera i väsentlig mån ändrat sig. Avvitringsärenden av det slag, som år 1916 åsyftades, hava helt försvunnit; de ärenden rörande tilläggsavvittringar, som nu förekomma å advokatfiskalskontoret, torde, såvitt angår advokatfiskalens befattningsmed desamma, vara av förhållandevis enkel beskaffenhet. Frågorna rörande kungsådras förekomst i vattendrag hava vunnit sin lösning i samband med genomförandet av den nya vattenlagen. Rättegångarna angående under bruk skatteköpta hemman äro avslutade, och de arbetsuppgifter, som stodo i sammanhang med dem, hava upphört. Även i övrigt har den intensiva verksamhet för tillvaratagande av kronans rätt i fråga om olika från äldre tid kvarstående jorddonationer till industrien m. m., som under de nu avsedda åren bedrevs och som i betydande grad inverkade på advokatfiskalsämbetets arbetsbörda, numera till väsentlig del avstannat, sedan därmed förbundna spörsmål blivit utredda och klargjorda samt de åtgärder, som visat sig befogade, vidtagits. Ärenden rörande granskning av utslag i fråga om avlösning av vissa frälseräntor torde icke heller numera kunna anses i regel medföra någon större arbetsbelastning.

Vad beträffar de i samband med den nya vattenlagen stående ärendena, har dessas antal numera nedgått. År 1924 uppgingo de till advokatfiskalskontoret inkommande vattenmålen till 77; år 1927 utgjorde desamma endast 35. För de tre första kvartalen 1928 redovisas i den från advokatfiskalskontoret överlämnade redogörelsen 56 vattenmål, men en närmare undersökning av dessa mål har ådagalagt, att av de under Österbygdens vattendomstol upptagna 41 målen 33 avsågo frågor av mycket enkel beskaffenhet, nämligen inskrivningar i vattenboken. De tillgängliga siffrorna för år 1928 torde alltså icke jäva riktigheten av det nyss gjorda uttalandet.

På sätt de sakkunniga ovan erinrat, komma, därest det för 1929 års riksdag framlagda förslaget till lag om kronans förmånsrätt för avdikningslån upphöjes till lag, ärenden rörande odlingslån, vilka nu till sitt antal utgöra en ganska avsevärd del av de å förste advokatfiskalens handläggning an-

kommande ärendena, att för framtiden bortfalla. Av ämbetsverket självt har vidare föreslagits upphörande av advokatfiskalens befattning med markgångstaxorna — en åtgärd, som, om den också givetvis medför en avgjord lättnad i göromålen, dock knappast ur arbetssynpunkt torde äga så stor betydelse, att den i och för sig kan påverka organisationsfrågans bedömande. De sakkunniga hava också uttalat sig för att granskningen och värden av domänverkets äganderättshandlingar överflyttas från advokatfiskalsämbetet till domänstyrelsen. De åtkomsthandlingar, som efter en dylik åtgärd i fortsättningen inkomme till advokatfiskalsämbetet, skulle säkerligen ej motsvara mer än en mycket ringa del av det antal dylika handlingar, ämbetet nu får mottaga. Vad beträffar de till andre advokatfiskalens avdelning hörande jordeboksärendena, ingå i denna ganska talrika grupp även ärenden rörande jordavsöndringar, vilka på grund av ändrad lagstiftning komma att praktiskt taget försvinna. Advokatfiskalens befattning med övriga löpande jordeboksärenden lär i regel vara av ganska enkel natur, och sedan arbetet med jordregistrets uppläggande avslutats, torde även dessa ärenden komma att högst väsentligt nedgå till sitt antal.

Jämlikt lagen om arv den 8 juni 1928 skall kvarlåtenskap, vartill enskild arvinge ej finnes, tillfalla en särskild fond, benämnd allmänna arvsfonden. Genom den samtidigt utfärdade lagen om allmänna arvsfonden har åt advokatfiskalsämbetet i kammarkollegium uppdragits att bevaka fondens rätt till arv, varjämte meddelats närmare föreskrifter om ämbetets befogenhet och skyldigheter med avseende härå. Anledningen till att ifrågavarande uppdrag lämnats åt advokatfiskalsämbetet lär vara den befattning ämbetet av ålder haft med frågor rörande danaarv. Det torde knappast vara möjligt att nu med någon säkerhet överblicka, huruvida och i vilken utsträckning de med uppdraget förenade åliggandena komma att, i jämförelse med de göromål, ämbetet hittills haft att utföra beträffande danaarven, medföra ökning av de mera kvalificerade arbetsuppgifterna å advokatfiskalskontoret. De sakkunniga hava icke funnit sig övertygade om att en dylik ökning är att motse. Anmärkas må i detta sammanhang, att kammarkollegium i sitt den 23 april 1926 avgivna utlåtande över lagberedningens förslag till lag om arv m. m. icke gjort någon antydning om att arbetsökning å advokatfiskalskontoret kunde förväntas bli en följd av förslaget antagande. I varje fall hava de sakkunniga ansett, att vid bedömande av personalbehovet å kontoret hänsyn icke nu bör tagas till den ökning i göromålen, som möjligen kan uppstå på förevarande område.

Vid fiskalstjänsternas första inrättande förutsattes, att för beredande av lättnad åt vederbörande advokatfiskal i åtskilliga fall, då personlig inställelse för bevakande av kronans talan vid domstolar, ämbetsmyndigheter och förrättningsämnan från advokatfiskalsämbetets sida vore lämplig eller önskelig, möjlighet borde beredas att låta advokatfiskalen företrädas av fiskal, som tjänstgjorde under honom. I anslutning härtill har i instruktionen för ämbetsverket intagits det ovan anförda bemyndigandet för generaldirektören (eller justitiekanslersämbetet) att på framställning av vederbörande advokatfiskal förordna någon av fiskalerna — för vilka samma kompetensvillkor som för advokatfiskalerna äro stadgade — att i advokatfiskals ställe iakttaga inställelse för bevakande av ämbetets talan vid domstolar, ämbetsmyndigheter och förrättningsämnan. Enligt vad för de sakkunniga blivit upplyst har denna möjlighet att taga fiskalerna i anspråk för mera självständigt arbete endast i mycket ringa mån under de gångna åren blivit utnyttjad. Fiskalerna hava i stället huvudsakligen sysselsatts med gransk-

nings- och uppsättningsgöromål av jämförelsevis enkel beskaffenhet. Besparings-sakkunniga finna det för sin del angeläget, att en ändring härutinnan kommer till stånd, så att åt fiskal anförtros att mera självständigt handlägga göromål av den kvalitet, som med hänsyn till hans utbildning är motiverad. Befogenhet för generaldirektören att — även oberoende av framställning från advokatfiskal — åt fiskal uppdraga att självständigt handlägga vissa arbetsuppgifter torde böra stadgas i instruktionen för ämbetsverket».

Vid den undersökning av arbetet på advokatfiskalskontoret, som besparings-sakkunniga företagit, hava de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att de å kontoret förekommande mera kvalificerade göromålen icke äro av större omfattning, än att desamma utan svårighet kunna utföras av två advokatfiskaler, då dessutom å kontoret äro anställda två juridiskt utbildade tjänstemän i 21:a lönegraden. Enär alltså enligt de sakkunnigas mening extra advokatfiskalens befattning hädanefter kan undvaras, hemställa de sakkunniga, att för tiden efter den 1 juli 1929 medel för anställande i kammarkollegium av en extra advokatfiskal icke vidare anvisas.

Mellan förste och andre advokatfiskalen bör enligt de sakkunniga en arbetsfördelning komma till stånd, som till den förres avdelning i allmänhet förlägger de mest maktpåliggande ärendena. En dylik uppdelning av arbetet förutsattes av 1902 års löneregleringskommitté vid tillstyrkande av förste advokatfiskalstjänstens uppflyttning i den högre löneställningen. Besparings-sakkunniga hava varit i tillfälle att taga del av ett utav förste advokatfiskalen i kammarkollegium upprättat förslag till arbetsfördelning under förutsättning, att endast två advokatfiskaler finnas i kollegium anställda. Av detta förslag synes framgå, att en dylik arbetsfördelning utan svårighet kan åvägbringas.

Genomföres en dylik uppdelning, synes de sakkunniga tillräcklig anledning icke längre föreligga, att andre advokatfiskalen är placerad i högre löneställning än de i kollegium anställda sekreterarna och förste arkivarierna. Det erinras i detta sammanhang, att före 1919 års omorganisation advokatfiskalen i kammarkollegium åtnjöt avlöning efter dåvarande andra normalgraden. De sakkunniga föreslå därför, att befattningen såsom andre advokatfiskal hänföres till lönegraden B 26.

Arkiv-
kontoren.

Sedan gammalt har i kammarkollegium funnits anställd en arkivarie, som hade vården om kollegii i kammararkivet förvarade äldre handlingar (i stort sett härstammande från tiden före år 1700) samt verkställde utredningar företrädesvis med ledning av dessa handlingar. Kollegii övriga arkivhandlingar förvarades till huvudsaklig del å det s. k. aktuarietkontoret, som förestods av en aktuarie. Denne hade även att ombesörja vissa utredningsuppgifter. På grund av beslut vid 1914 års förra riksdag förändrades aktuarietjänsten, vilken tillhört första normalgraden, från och med år 1915 till en arkivarietjänst, i likhet med den redan befintliga placerad i andra normalgraden. Med hänsyn till behovet av ökad personal för utrednings-

göromål inrättades samtidigt en ny tjänst i andra normalgraden, likaledes benämnd arkivarie. Kammarkollegium hade ansett sistberörda tjänst böra, med upptagande av en äldre tjänstetitel inom kollegium, benämnas kamrerrare. Beträffande den utredning, som förebragtes i fråga om tjänsternas behövlighet, torde få hänvisas till statsverkspropositionen vid 1914 års förra riksdag, sjunde huvudtiteln, sid. 4—22.

Vid 1919 års omorganisation uppfördes på ordinarie stat en arkivarie för lantmäteriutredningar.

I huvudsaklig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t i propositionerna nr 287 och 294 framlagda förslag beslöts vid 1921 års riksdag, att kammararkivet skulle överflyttas på riksarkivets stat och dess förvaltning övertagas av riksarkivet; de i kammarkollegii egentliga ämbetslokaler förvarade arkivalierna skulle däremot bibehållas under kollegii förvaltning. Härigenom befriades den förut i kammararkivet anställde arkivarien, vilken bibehölls å kollegii stat, från befattningen med arkivets vård. De i kollegium anställda arkivarierna erhöles enligt den vid 1921 års riksdag godkända staten för kollegium benämningen förste arkivarie.

Vid 1919 års omorganisation hade medel å extra stat anvisats för anställande å andra arkivkontoret av en notarie — den s. k. utredningsnotarien — med åliggande, bland annat, att biträda arkivarien å detta kontor med utredningar av enklare beskaffenhet samt tillhandagå forskare och andra, som besökte arkivkontoret, med upplysningar. I samband med ordnandet av frågan om kollegii arkivs ställning blev denna notarietjänst enligt beslut av 1921 års riksdag uppförd å kollegii ordinarie stat. Numera har befattningen placerats till tjänstgöring å rotlarna.

Förste arkivarie åligger enligt stadgande i instruktionen huvudsakligen att på grund av de handlingar och kartor, som finnas hos kollegium eller vartill han eljest kan bereda sig tillgång, verkställa undersökningar och avgiva yttranden i ärenden, som till honom av kollegium eller någon dess ledamot för sådant ändamål remitteras, samt att ombesörja vården av de till hans kontor hörande arkivalierna.

De fyra förste arkivarierna förestå var och en sitt s. k. arkivkontor. Den för lantmäteriutredningar anställde förste arkivarien förestår fjärde arkivkontoret. Ärenden, som anses böra göras till föremål för undersökning genom förste arkivarie, remitteras av kollegium eller vederbörande ledamot till visst arkivkontor, varefter förste arkivarien framlägger utredningsresultatet i ett skriftligt tjänstememorial.

Å andra arkivkontoret förvaras de arkivhandlingar, som förut tillhörde aktuarietkontoret. Där föras även jordeböckerna. Å sagda arkivkontor äro placerade, utom vederbörande förste arkivarie, en arkivtekniskt utbildad förste amanuens, ett kanslibitråde samt tre extra ordinarie kontorsbiträden. Å övriga s. k. arkivkontor förekommer icke — annat än i undantagsfall — någon annan personal än den förste arkivarie, som förestår kontoret.

På grund av det ovan återgivna stadgandet i instruktionen angående

förste arkivariernas ämbetsbefattning åligger förste arkivarien å andra arkivkontoret att ombesörja vården av större delen av de i kollegium förvarade arkivalierna. Någon arkivteknisk utbildning kräves dock icke av honom. Arkivaliernas vård handhaves också huvudsakligen av den nyssnämnde förste amanuensen med biträde av ett av kontorsbiträdena. Övriga förste arkivarier hava icke under sin vård några handlingar, med undantag för de till vederbörande arkivkontor hörande koncept och diarium. Med hänsyn till nu berörda förhållanden hava besparingssakkunniga ansett ifrågavarande befattningshavares tjänstetitel något oegentlig.

Beträffande antalet ärenden å arkivkontoren hava de sakkunniga hänvisat till en såsom bilaga vid de sakkunnigas utlåtande fogad sammanställning.

Vad till en början angår den för lantmäteriutredningar avsedda förste arkivarietjänsten (fjärde arkivkontoret), hava besparingssakkunniga erinrat om följande:

»Förslag rörande den ifrågavarande tjänstens inrättande framlades av *kammarkollegium* i skrivelse den 6 oktober 1916. Till stöd för förslaget yttrade kollegium, bland annat, att i en betydande mängd av de ärenden, som handlades av kollegium och dess underlydande kontor, särskilt advokatfiskalskontoret, erfordrades utredning i lantmäterihänseende. Äldre kamerala förhållanden i fråga om fastighetsväsendet kunde ofta fullt klarläggas allenast med ledning av tillgängliga lantmäterihandlingar och kartor, varjämte kollegii befattning med frågor rörande dels betydande grupper av kronans eller till allmän inrättning hörande fast egendom dels ock den allmänna indelningen i riket ofta nödgade kollegium påkalla lantmäteriutredning av större eller mindre omfattning.

Lantmäteristyrelsen, som hördes i ärendet, avstyrkte förslaget. Enligt styrelsens mening kunde anställande av lantmätare hos kammarkollegium befaras medföra, att icke alla synpunkter och upplysningar för framtiden komme till synes i ärenden av det slag, varom här kunde vara fråga, liksom att kollegium i förlitande på den lantmäteritekniska sakkunskap, varöver kollegium skulle komma att råda, kunde tilltro sig att såsom auktoritet yttra sig rörande ämnen, som hörde inom lantmäteristyrelsens förvaltning. Kollegii behov av lantmäteriutredningar och sakkunskap på lantmäteriets område vore enligt styrelsens mening väl tillgodosett genom bestämmelser i gällande instruktioner, enligt vilka kollegium ägde att hos lantmäteristyrelsen påfordra utredning och utlåtande i alla ämnen, som fölle inom styrelsens förvaltningsområde. I övrigt utvecklade styrelsen huvudsakligen olägenheterna ur rekryteringssynpunkt av att giva lantmätare ordinarie anställning i kammarkollegium.

1902 års *löneregleringskommitté* anförde rörande ifrågavarande förslag i ett den 23 mars 1917 avgivet yttrande bland annat följande. För vinnande av utredning i lantmäteritekniskt hänseende hade kollegium för det dåvarande att antingen genom en sin tjänsteman verkställa densamma eller ock därom anmoda lantmäteristyrelsen. Efter vad kollegium angivit, fördröjdes ärendet genom anlåtande av den senare utvägen, och att detta sannolikt vore förhållandet syntes framgå även av lantmäteristyrelsens framhållande av bristande arbetskrafter hos styrelsen. Vad anginge den förra vägen — som hade det företräde framför den senare, att med anlåtande av densamma utredningen lättare kunde begränsas till sådana detaljer, som

föredraganden eller advokattfiskalen, där denne hade att handlägga ärendet, ansåge vara av beskaffenhet att inverka på ärendets bedömande — måste man giva erkännande åt kollegii önskan att till arbetets befrämjande hava tillgång till sakkunnig person, som kunde få sig utredningsarbetet anförtrott. Likväl framställde sig vissa betänkligheter i avseende å en sådan anordning. Man kunde nämligen ur vissa synpunkter ifrågasätta lämpligheten av att inom ett ämbetsverk anställa befattningshavare, vars verksamhet vore till stor del grundad på behandling av material, varöver annat ämbetsverk förfogade. Kommittén ville därför icke utan vidare närmare utredning binda sig i avseende å frågan om anställande på stat av en för lantmåteritekniska utredningar avsedd arkivarie. Kommittén tillstyrkte emellertid anställande försöksvis hos kollegium av ett lantmåteritekiskt biträde under tiden från och med den 1 juli 1917 till 1918 års utgång.

Sedan *kammarkollegium* i en den 10 juni 1918 avlåten skrivelse fullföljt sin framställning om tjänstens uppförande å ordinarie stat, anförde *löneregleringskommittén* i utlåtande den 14 december 1918 i denna del bland annat följande. Efter vad kommittén inhämtat hade den vidtagna anordningen med ett inom kammarkollegium anställt lantmåterisakkunnigt biträde varit till stor fördel för fortgången av arbetet inom kollegium. Biträdet hade, enligt vad som meddelats, verkställt ett icke ringa antal utredningar av större eller mindre omfattning, som eljest måst utföras genom vederbörande föredragande eller tjänsteman eller fått införskaffas genom remiss till lantmåteristyrelsen. Såsom en fördel jämte andra hade angivits, att man genom den direkta tillgången till lantmåterisakkunnig person kunnat omedelbart förskaffa sig uppgifter eller utredningar i frågor av brådskande natur. På grund av den erfarenhet, som alltså vunnits om lantmåteribiträdets verksamhet, funne sig kommittén böra biträda kollegii förslag om upptagande i ämbetsverkets stat av en dylik tjänsteman. Kommittén förutsatte emellertid härvid, att alla ärenden, för vilkas bedömande fordrades lantmåterisakkunnigt utlåtande, remitterades till lantmåteristyrelsen.

Föredragande *departementschefen* förklarade vid framläggande för 1919 års riksdag av förslag till omorganisation av kammarkollegium, att lämpligheten av att till kollegii förfogande hava ett å stat upptaget lantmåterisakkunnigt biträde syntes honom vara ådagalagd genom vad kollegium och löneregleringskommittén därutinnan yttrat. I enlighet härmed upptogs en arkivarie för lantmåteriutredningar i den av Kungl. Maj:t föreslagna staten för kollegium, vilken av riksdagen godkändes.»

Den ifrågavarande förste arkivarien läser, yttra de sakkunniga vidare, visserligen delvis kunna hämta material för sina undersökningar ur kammarkollegii egna handlingar men torde därjämte i betydande omfattning betjäna sig av de kartor och handlingar, som förvaras i lantmåteristyrelsens arkiv. Besparingssakkunniga hava inför den ifrågavarande anordningen icke kunnat undgå att hysa betänkligheter av samma art som de av löneregleringskommittén i dess tidigare, här omnämnda utlåtande anförda. Det ur principiell synpunkt riktigaste vore enligt de sakkunnigas mening, att de utredningar och yttranden i lantmåteritekiskt hänseende, som kunna krävas för behandling av de i kammarkollegium förekommande ärendena, erhöles genom samarbete med lantmåteristyrelsen. Enär de utredningsuppgifter, som förekomma å fjärde arkivkontoret, åtminstone för närvarande torde giva förste arkivarien full sysselsättning, läser det, framhålla de sakkunniga, icke utan vidare få antagas,

att lantmäteristyrelsen kan utan förstärkning av arbetskrafterna övertaga dessa utredningsuppgifter. Denna fråga bör dock givetvis ses i samband med andra spörsmål rörande lantmäteristyrelsens organisation. Då besparingssakkunniga icke varit i tillfälle att närmare undersöka arbetsförhållandena i lantmäteristyrelsen, hava de sakkunniga icke kunnat bedöma, på vad sätt ett överflyttande till styrelsen av ifrågavarande arbetsuppgifter kan komma att påverka personalbehovet i styrelsen. Med hänsyn till de principiella synpunkter, som ovan blivit antydda, hava de sakkunniga dock funnit sig böra föreslå, att den för lantmäteriutredningar avsedda förste arkivarietjänsten i kammarkollegium överföres på övergångsstat för att vid inträffande ledighet å tjänsten indragas.

Beträffande övriga arkivkontor hava de sakkunniga, under åberopande av nyssnämnda, vid utlåtandet fogade sammanställning rörande antalet ärenden å arkivkontoren, framhållit, att en ej oväsentlig del av arbetsmängden å kontoren ifråga utgöres av jordregisterärenden. Av de å dessa arkivkontor till år 1928 balanserade ärendena, sammanlagt 367, utgjorde enligt berörda sammanställning 230 jordregisterärenden och 137 andra ärenden. I anslutning härtill hava de sakkunniga anfört följande:

»Då jordregisterärendena representera en arbetsuppgift av övergående natur, synes man vid bedömande av förste arkivariernas så att säga ordinarie arbetsmängd böra i huvudsak bortse från dessa ärenden. Det vill under sådana förhållanden synas, som om en minskning av de för kamerala utredningar avsedda förste arkivariernas antal skulle kunna ifrågasättas. Enligt den av de sakkunniga i det föregående föreslagna organisationen skola emellertid sekretärerna i ökad omfattning tagas i anspråk för föredragning. En följd härav lär bli, att utredningsuppgifter, som nu utföras av den å rotlarna placerade personalen, i viss utsträckning komma att hänskjutas till förste arkivarierna. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga funnit sig icke böra föreslå någon inskränkning av de med utredningsarbeten å arkivkontoren sysselsatta tjänstemännens antal. Emellertid synes även å arkivkontoren en viss differentiering av befattningshavarnas tjänsteställning allt efter de dem åliggande arbetsuppgifternas kvalitet böra genomföras.»

De sakkunniga föreslå därför, att en förste arkivarietjänst utbytes mot en notariebefattning med åliggande att självständigt utföra enklare utredningsuppgifter.

Under de sakkunnigas överläggningar har framförts frågan, huruvida ärendena, såsom hittills sker, böra för undersökning formligen remitteras till de med utredningar sysselsatta tjänstemännen för avgivande av skriftligt yttrande eller om icke en lämpligare anordning vore, att dessa tjänstemän bedreve sitt arbete i närmare anslutning till vederbörande byrå. Besparingssakkunniga hava icke ansett sig böra taga någon bestämd ståndpunkt till denna fråga. Det har förefallit de sakkunniga, som om de båda förste arkivarierna samt notarien borde sammanföras till ett »arkivkontor» med den arbetsfördelning dem emellan, som generaldirektören bestämmer (jämför advokatfiskalskontorets organisation), men att befattningshavare å

arkivkontoret bör kunna, därest för vissa ärendens utredning så anses lämpligt, enligt generaldirektörens bestämmande för någon tid placeras å viss byrå för fullgörande av utredningsuppgifter under byråchefens ledning.

Vidkommande kammarkollegii registratorskontor anföra de sakkunniga, att, i likhet med vad som skett beträffande registratorerna i vissa andra centrala ämbetsverk, registratorsbefattningen i kammarkollegium synes böra placeras i 14:e lönegraden. Därest diarieföringen i kollegium förenklas i överensstämmelse med vad de sakkunniga ovan förordat, syntes emellertid övriga å registratorskontoret förekommande göromål icke kunna bereda registratorn full sysselsättning. En lämplig lösning av denna organisationsfråga syntes de sakkunniga kunna vinnas, om registratorskontoret sammanfördes med arkivkontoret. Registratorn kunde då, med bibehållande av kvarstående registrators- och kassagöromål — däribland även avlöningslistornas upprättande — övertaga den närmaste ledningen av på arkivkontoret förekommande registrerings- och anteckningsgöromål. Särskilt förefaller denna anordning de sakkunniga lämplig, om till arkivkontoret kommer att förläggas förandet av den föreslagna liggaren över statens fasta egendom.

Registrators-
kontoret.

För placering å kollegii rotlar äro nu avsedda fem ordinarie och ett medelst anslag å extra stat avlönat kontorsbiträde. Då på var och en av de föreslagna fyra byråerna synes de sakkunniga böra anställas ett kontorsbiträde, frigöras två kontorsbiträden från sina nuvarande uppgifter. För att bereda generaldirektören och den utom byråorganisationen ställde sekreteraren tillgång till hjälp med renskrivnings- och expeditionsgöromål syntes inskränkingen av biträdespersonalen böra begränsas till det å extra stat anställda kontorsbiträdet.

Biträdes-
personal.

Jämväl å arkivkontoret torde enligt de sakkunniga någon begränsning av biträdespersonalen kunna genomföras, om registratorns arbetskraft på antytt sätt utnyttjas för vissa där förekommande göromål. De sakkunniga föreslå därför, att ett av de extra ordinarie kontorsbiträden å andra arkivkontoret indrages.

Beträffande vaktpersonalen hava de sakkunniga icke funnit anledning föreslå någon förändring.

Vaktpersonal.

Antalet ordinarie befattningar i kammarkollegium är för närvarande bestämt sålunda:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
5 kammarråd	B 30
1 förste advokatfiskal	B 28
1 andre advokatfiskal	B 27
3 förste arkivarier.....	B 26
1 förste arkivarie för lantmäteriu tredningar	B 26
5 sekreterare	B 26

Staten för
kammar-
kollegium.

Befattning	Lönegrad
2 fiskaler	B 21
3 notarier	B 21
1 registrator	B 21
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
7 kontorsbiträden	B 4.

Med avseende å dessa befattningar hava de sakkunniga i det föregående föreslagit följande förändringar:

1 kammarrådstjänst samt befattningen såsom förste arkivarie för lantmäteriutredningar indragas;

andre advokatfiskalstjänsten, lönegrad B 27, sänkes till lönegrad B 26;

1 befattning såsom förste arkivarie (B 26) utbytes mot 1 notarietjänst (B 21);

ytterligare 1 notarietjänst (B 21) uppföres å staten;

den i 21:a lönegraden uppförda registratorsbefattningen utbytes mot en likabenämnd befattning i lönegraden B 14.

I fråga om genomförandet av dessa förslag hava besparingssakkunniga yttrat följande:

»Då två kammarrådstjänster för närvarande äro vakanta, kan den till indragning föreslagna kammarrådsbefattningen från och med den 1 juli 1929 avföras ur staten.

Befattningen såsom förste arkivarie för lantmäteriutredningar torde böra uppföras på övergångsstat för att vid inträffande ledighet å befattningen indragas.

Av övriga åtta ordinarie befattningar i 26:e lönegraden äro för närvarande två vakanta. Av de sex ordinarie innehavarna av dylika tjänster uppnår en den 30 mars 1929 pensionsåldern. Det föreslagna utbytet av en förste arkivarietjänst mot en notariebefattning kan följaktligen genomföras från och med den 1 juli 1929.

Vad andre advokatfiskalstjänsten angår, synes övergången lämpligen böra ordnas så, att tjänsten kvarstår å ordinarie staten i nuvarande lönegrad men att till staten fogas en anmärkning av innehåll, att befattningen skall vid inträffande ledighet nedflyttas i lönegraden B 26.

Ordinarie innehavaren av registratorsbefattningen har fullmakt, icke å viss tjänst, utan å befattning i kollegium i 21:a lönegraden. Av de till 21:a lönegraden hörande befattningarna är en fiskalstjänst för närvarande vakant. Enligt de sakkunnigas förslag skulle vidare tillkomma två nya tjänster i denna lönegrad. Det bör alltså icke möta någon svårighet att redan från och med ingången av nästa budgetår vidtaga det föreslagna utbytet av den nuvarande registratorstjänsten mot en befattning i 14:e lönegraden.»

För budgetåret 1929/1930 skulle alltså antalet ordinarie befattningar i kammarkollegium enligt de sakkunnigas förslag bestämmas sålunda:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
4 kammarråd	B 30
1 förste advokatfiskal	B 28
1 andre advokatfiskal	B 27
2 förste arkivarier	B 26
5 sekreterare	B 26
2 fiskaler	B 21
5 notarier	B 21
1 registrator	B 14
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
7 kontorsbiträden	B 4.

Anm. Andre advokatfiskalstjänsten, lönegrad B 27, skall vid inträffande ledighet nedflyttas i lönegraden B 26.

Härtill skulle å övergångsstat komma följande befattning:

Befattning	Lönegrad
1 förste arkivarie för lantmäteriuutredningar	B 26.

I fråga om anslagsberäkningen för budgetåret 1929/1930 anför besparings-sakkunniga följande:

»Anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i anslutning här-till böra för budgetåret 1929 1930 beräknas till 242,544 kronor eller i av-rundat belopp 242,500 kronor. Sedan den föreslagna nedflyttningen i löne-grad av andre advokatfiskalstjänsten genomförts, torde anslaget böra minskas till 242,100 kronor.

Till avlöning vid den å övergångsstat uppförda tjänsten torde böra be-räknas ett belopp av i runt tal 9,500 kronor.

I enlighet med det förfarande, som under senare år tillämpats vid fast-ställande av nya avlöningsstater för statsdepartementen och vissa centrala ämbetsverk, torde det särskilda anslaget till vikariatsersättningar — för innevarande budgetår 6,700 kronor — böra bortfalla. Samtliga vikariats-kostnader för uppehållande av ordinarie tjänster skola i sådant fall jämlikt kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 269) bestridas från anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

I ordinarie staten för kammarkollegium finnas även upptagna dels ett anslag till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., för när-varande bestämt till 31,300 kronor, dels ett förslagsanslag till renskrivnings-och tryckningskostnad, för innevarande budgetår beräknat till 3,000 kronor. Vid sidan av den ordinarie staten är för budgetåret 1928/1929 anvisat ett extra anslag till kammarkollegii verksamhet å 34,500 kronor. Med anlitan-de av detta anslag äro anställda vissa i det föregående omnämnda befattnings-havare, nämligen 1 extra kammarråd, 1 extra advokatfiskal, 1 extra sekre-terare och 1 extra kontorsbiträde. Av anslaget må vidare enligt Kungl. Maj:ts medgivande användas ett belopp av högst 3,000 kronor för beredande av arvode åt ett vattentekniskt biträde. De från sistnämnda anslag avlönade befattningarna skola enligt de sakkunnigas i det föregående framställda för-

slag med utgången av innevarande budgetår indragas. Vid sådant förhållande synes den nyssberörda posten å 3,000 kronor åt ett vattentekniskt biträde lämpligen kunna inräknas i anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Härigenom undviker man nämligen att för nästa budgetår upptaga något anslag å extra stat till kammarkollegii verksamhet. Då behov av vattentekniskt biträde jämväl för framtiden synes föreligga, torde några betänkligheter mot ett dylikt förfarande icke behöva möta.

Vad angår det ovannämnda förslagsanslaget till renskrivnings- och tryckningskostnad, synes detta anslag — i anslutning till den anordning, som vid fastställande år 1928 av ny stat för statskontoret vidtogs beträffande ett i staten för detta ämbetsverk uppfört förslagsanslag till renskrivningskostnad — böra inräknas i anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Ehuru ifrågavarande anslag, vilket så gott som uteslutande tages i anspråk för avlöande av viss biträdespersonal, för närvarande lärers överskridas — utgifterna å detsamma uppgingo budgetåret 1927/1928 till 5,210 kronor mot beräknade 3,000 kronor — hava de sakkunniga dock ansett, att anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid inräknande av ifrågavarande post icke bör höjas med högre belopp än 3,000 kronor.

Då besparingssakkunniga i det föregående föreslagit indragning av ett extra ordinarie kontorsbiträde, torde anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare av denna anledning böra minskas med, i avrundat belopp, 2,200 kronor.

I enlighet med vad nu anförts, synes anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. böra för budgetåret 1929/1930 beräknas till (31,300 + 3,000 + 3,000 — 2,200 =) 35,100 kronor.

I överensstämmelse med det förfaringssätt, som tillämpats beträffande anslagen till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare i statsdepartementen och vissa centrala ämbetsverk, torde ifrågavarande anslag å kollegii stat böra beräknas med uppdelning å tre särskilda poster, en till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, en till extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, overtidsersättning m. m. samt en till avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän m. m. Sistnämnda post bör erhålla förslagsanslags natur.

De icke-ordinarie befattningshavarna i kammarkollegium erhålla för närvarande i betydande omfattning sin avlöning genom vikariat å ordinarie eller extra tjänster i ämbetsverket. Jämväl i fortsättningen torde i viss utsträckning avlöningarna till den icke-ordinarie personalen i ämbetsverket komma att bestridas genom vikariat å ordinarie tjänster. Under hänsynstagande härtill hava de sakkunniga funnit sig böra beräkna de poster, som skola ingå i ifrågavarande anslag, på följande sätt:

Grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, högst.....	kronor	25,200
Avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän m. m., förslagsvis.....	»	2,500
Extra befattningshavare m. m.	»	7,400

Summa kronor 35,100.

I det till extra befattningshavare m. m. upptagna beloppet hava inräknats arvode till bibliotekarie med 300 kronor, utgifter för nattvakt med 1,050 kronor, kostnader för det vattentekniska biträdet med 3,000 kronor samt den ovannämnda posten till renskrivnings- och tryckningskostnad med 3,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda blivit anfört skulle ordinarie avlöningsstaten för kammarkollegium för budgetåret 1929/1930 erhålla följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 242,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	» 35,100
	Summa kronor 277,600.

På sätt ovan angivits bör vidare övergångsstaten bestämmas sålunda:
 Avlöning, förslagsanslag ..... kronor 9,500.

Ordinarie förslagsanslaget till kammarkollegium — för närvarande upptaget till 302,100 kronor — bör följaktligen för budgetåret 1929/1930 bestämmas till 287,100 kronor.»

Vad angår de besparingar, som skulle uppstå vid ett genomförande av de av besparingssakkunniga föreslagna organisationsändringarna, hava de sakkunniga beräknat, att den årliga minskningen i personalkostnader kunde uppskattas till, i avrundat belopp, 43,400 kronor, fränsett dyrtidstillägg, eller, om dyrtidstillägg inberäknades, något över 50,000 kronor.

*Kostnads-
minskning.*

Med hänsyn till vad de sakkunniga ovan anfört angående sambandet mellan förslaget om indragning av förste arkivarien för lantmäteriutredningar och frågan om personalbehovet i lantmäteristyrelsen har den minskning i staten för kammarkollegium, som blir en följd av genomförandet av nyssnämnda förslag, av de sakkunniga icke här uppförts såsom en utgiftsminskning.

Kammarkollegium har i sitt den 1 mars 1929 över förslaget avgivna utlåtande anfört följande:

**Kammar-
kollegii ut-
låtande.**

»De sakkunnigas förslag beträffande förändringar inom kollegium av organisatorisk innebörd och angående beslutanderätten — vilka förslag i allt väsentligt äro att betrakta såsom ett sammanhängande helt, där det ena reformförslaget är beroende av det andra — förordas av kollegium. Något hinder mot förslagens genomförande förefinnes enligt kollegii mening icke i beskaffenheten av de ärenden, som ankomma på kollegium, då kollegium numera till huvudsaklig del är ett förvaltande verk, fullt jämförligt med vissa andra sådana, beträffande vilka redan tidigare vidtagits förändringar motsvarande dem, som nu ifrågasättas vidkommande kollegium.

Såsom ett av de värdefullaste uppslagen i de sakkunnigas förslag räknar kollegium den femte sekreteraren. De sakkunniga hava framhållit, att en noga uppdelning av målen mellan de särskilda rotlarna bör äga rum till underlätande av ärendes efterforskande. Någon omflyttning av mål från rotel till annan för utjämnande av balans bör därför icke ske. Den femte sekreteraren skulle i stället — här bortses från de övriga uppgifter, som skulle tillkomma honom — vid tillfällig arbetsanhopning å en rotel erhålla mål från roteln för balansens nedbringande. En sådan rörlig kraft är enligt kollegii mening en synnerligen lycklig anordning. Härtill kommer den hjälp, som verkschefen av honom skulle hava i sitt arbete. Bristande tillgång till sådant biträde har varit synnerligen känn-

bar, särskilt i fråga om mål, som chefen själv tagit för föredragning. Beträffande mera direkt hjälp i arbetet bör chefen icke vara väsentligt sämre ställd än kammarråden.

Vad arkivarien för lantmäteritutredningar angår är kollegium av den bestämda uppfattningen att inom en snar framtid full sysselsättning icke förefinnes för honom inom kollegium. Detta dels beroende därpå att de ärenden, vari han speciellt anlitas, måste beräknas betydligt nedgå till antalet dels av den anledning att i sådant ärende ofta redan föreligger utredning av överlantmätaren, vilken utredning med hänsyn till de höga krav som numera ställas på dem, som befordras till sådan befattning, ofta måste anses tillfyllest. Skulle för något fall ytterligare utredning utöver överlantmätarens finnas vara behövlig eller är fråga om ärende, däri lantmäteritutredning prövas erforderlig, men icke föreligger, bör sådan utredning göras tillgänglig genom remiss till lantmäteristyrelsen. Då styrelsens yttrande i allt fall i regel icke kan ersättas av den ifrågavarande arkivariens skulle och inträffa — och har inträffat — att dess utlåtande begäres efter det arkivarien för lantmäteritutredningar hörts, något som får anses innefatta ett onödigt dubbelarbete och fördröjer ärendets avgörande. De skäl, som huvudsakligen föreligga för remiss till lantmäteristyrelsen, framgå för övrigt, vill det synas, av vad lantmäteristyrelsen, på sätt besparingssakkunniga erinrat, anfört i utlåtande över kollegii framställning den 6 oktober 1916. Att ärende skulle fördröjas genom remiss till lantmäteristyrelsen i stället för till den ifrågavarande arkivarien är icke att antaga, då sagda ämbetsverk brukar så långt kollegii erfarenhet sträcker sig raskt behandla till verket inkommande ärenden. Att kunna, såsom framhållits såsom en fördel, genom vissa direktiv inskränka remissen till kollegii arkivarie anser kollegium icke vara lämpligt. Får man icke en fullständig utredning, kan, vid det förhållandet att vad den ene finner kunna inverka på ett ärende kanske icke så uppfattas av en annan, ärendet på grund av utredningens begränsade omfattning förryckas. Kollegium måste därför under alla förhållanden finna ett utlåtande av lantmäteristyrelsen såsom i möjligaste mån fullständigt och avgivet av den högsta tillgängliga sakkunskapen på området vara att föredraga framför ett inom kollegium framkommet sådant och ansluter sig alltså utan tvekan till det av besparingssakkunniga framlagda förslaget om den ifrågavarande arkivariens indragning. Kollegium vill här också tillägga, att nu ifrågavarande arkivarie kan lättare umbäras av kollegium än någon av dess övriga arkivarier.

Enligt de sakkunnigas förslag skall en förste arkivarietjänst utbytas mot en notariebefattning. Kostnadsbesparingen är ringa och kollegium skulle gärna se att den ifrågavarande arkivariebefattningen bibehölles, då de olika arkivariernas uppgifter torde vara av huvudsakligen samma valör. Kollegium vill här framhålla den stora betydelse nu ifrågavarande arkivariers — eller de s. k. »juristarkivariernas» — arbete har för ämbetsverket såsom utredningsverk, ett förhållande som synes väl motivera att någon förändring icke vidtages med avseende å dem.

De sakkunnigas förslag beträffande advokatfiskalskontoret föranleder icke någon erinran från kollegii sida.

Efter tillkomsten av fastighetsregistren — jordregistret och fastighetsregistret för stad — bör jordeboken icke vidare föras, och kollegium förordar alltså de sakkunnigas förslag om närmare utredning av denna fråga. Anmärkas må att i Finland efter jordregistrets uppläggande förandet av jordeboken upphört.

De sakkunnigas förslag att till domänverket överflytta avgörandet av vissa ärenden och värden av vissa äganderättshandlingar tillstyrkes av kollegium. Enligt kollegii mening bör såsom regel gälla att ämbetsverk, som har sig anförtrodd den omedelbara värden av staten tillhörig fast egendom, också skall omhänderhava äganderättshandlingarna rörande samma egendom. Med tillämpning härav bör alltså exempelvis också byggnadsstyrelsen värda äganderättshandlingarna beträffande fastigheter, som stå under dess vård och förvaltning. Till förebyggande av allt missförstånd vill kollegium emellertid framhålla att kollegii nu gjorda uttalande endast avser äganderättsurkunder i egentlig bemärkelse, d. v. s. köpebrev, lagfartshandlingar och dylikt, och alltså icke andra handlingar, som kunna innehålla upplysningar ifråga om fastigheter.

De sakkunniga hava ansett det böra upptagas till övervägande, huruvida advokatfiskalsämbetet i kollegium bör bibehållas vid sin befattning med lagfartsansökningar, som förklarats vilande. Kollegium anser att den sålunda ifrågasatta utredningen bör komma till stånd. Upplysningsvis kan här meddelas, att advokatfiskalens åtgärd i sådant ärende, då fråga är om fastighet å landet, oftast inskränker sig till att förvissa sig om att fastigheten icke redovisas såsom krono i jordeboken. Är fråga om fastighet i stad — i jordeboken upptagas som bekant icke fastigheterna i städerna — brukar advokatfiskalen hos vederbörande magistrat göra förfrågan om anledning förefinnes till antagande att fastigheten tillhör kronan. Är fastigheten icke krono enligt jordeboken eller går magistratens svar i nekande riktning, brukar advokatfiskalen utan vidare meddela att från hans sida hinder för lagfart icke förefinnes. Advokatfiskalsämbetet har behandlat under år 1927 464 och under år 1928 544 ärenden av ifrågavarande slag. I ett ärende under 1927 och två ärenden under 1928 har ämbetet meddelat, att annat hinder för lagfarten ej förelegat, än att jorden utgjorde donationsjord. Ett ärende 1927 har ämbetet förklarat vilande tills lagstiftning om skatteköp eller skatteomföring föreläge. I två ärenden 1928 (rörande uppgründningar i Göta älv) har ämbetet bestritt att lagfart finge meddelas. I övriga 1,002 av ovan angivna 1,008 ärenden har intet varit att erinra från ämbetets sida.

Kollegium instämmer i de sakkunnigas hemställan i fråga om markgångstaxorna.

De sakkunniga hava föreslagit viss förändring i fråga om anslaget å 3,000 kronor till renskrivnings- och tryckningskostnader. Inom kollegium har ansetts såsom ett önskemål att kunna av trycket utgiva vissa kollegii utlåtanden av principiell natur. Erfarenheten från andra håll visar att ett sådant publicerande medför dels att vissa ärenden utebliva dels att andra ärenden inkomma i ett fullständigare skick, då man av den tryckta publikationen kunnat inhämta att vissa framställningar ej hava utsikt att vinna framgång samt beträffande andra framställningar i vilka avseenden utredning erfordras, vilka omständigheter givetvis verka underlättande i arbetet. Som emellertid hinder icke torde möta att för den tryckning, som sålunda ifrågasatts, anlita expensanslaget, föranleder de sakkunnigas nu berörda förslag icke någon erinran från kollegii sida, så mycket mindre som man hittills nödgats anlita anslaget, varom nu är fråga, till allenast skrivbiträde. Skulle emellertid expensanslaget mot förmodan icke få anlitas för kostnader av nu antytt slag, får kollegium hemställa att ett belopp av 2,500 kronor för år ställes till kollegii förfo- gande för ändamålet.

Mot den av de sakkunniga föreslagna uppdelningen av anslaget till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har kollegium icke något att erinra, under förutsättning likväl att den första posten, grundavlönningar till extra ordinarie tjänstemän, högst 25,200 kronor, får användas jämväl till avlöning av extra befattningshavare. Härvid måste emellertid kollegium dock förbehålla sig att, därest svårigheter skulle yppa sig vid den nya statens tillämpande, nödiga medel ställas till förfogande.

Beträffande vissa mindre betydande detaljer i de sakkunnigas förslag, såsom i fråga om diariet föringen, hyser kollegium en viss tvekan, men det torde icke vara nödigt att i redan detta sammanhang taga ställning till desamma.»

**Särskilda yt-
randen och
reservationer
m. m.**

Härutöver har chefen för ämbetsverket, generaldirektören Grefberg, i ett vid ärendets behandling till kammarkollegii protokoll avgivet särskilt uttalande anfört:

*Särskilt ut-
talande av
ämbetsverkets
chef.*

»Min erfarenhet från min tjänstgöring i justitiedepartementet, lantmäteristyrelsen och fastighetsregisterkommissionen säger mig att kammarkollegiets nuvarande organisation är tungrodd och otidsenlig och lägger hinder i vägen för ett snabbt avgörande av ärendena, ett förhållande som för övrigt påtalats under årtionden. För jämförelsens skull må anmärkas att lantmäteristyrelsen med tre byråchefer och tre byrådirektörer år 1927 hade 5,595 avgjorda mål och en balans till 1928 av 159 mål enligt det större diariet och 1,617 inkomna ärenden enligt det mindre diariet, vartill komma rapporter över mätningssäendet i städer och stadsliknande samhällen, vilka rapporter inom styrelsen statistiskt bearbetats. Härtill kommer vidare styrelsens rätt så omfattande inspektionsverksamhet. Fastighetsregisterkommissionen, som förfogar över endast en ledamot, vars hela arbetskraft står till kommissionens förfogande, och fem personer, som i den mån andra göromål det medgiva kunna ägna sig åt kommissionens uppgifter, hade år 1927 1,331 inkomna ärenden och år 1928 1,605 inkomna ärenden med praktiskt taget ingen balans från år till annat samt en omfattande inspektionsverksamhet och ett stort antal utgående expeditioner, som icke voro föranledda av inkomna ärenden. I de anförda siffrorna ingå tyngre och lättare mål i ungefär vanlig proportion. Även med erkännande av att målen i kollegiet i genomsnitt torde vara tyngre än i andra verk måste jag därför hysa den uppfattningen att kollegiet, om nödiga förenklingar vidtagas och dess arbetssätt reformeras till överensstämmelse med andra centrala verks, skall kunna med fyra kammarråd, fem sekreterare och tre arkivarier avverka det antal mål, som till kollegium ärligen inkomma, under senare år omkring 4,000, en siffra som emellertid, av skäl som besparingssakkunniga anfört och såsom en följd av ett genomförande av deras förslag, måste nedgå. Skulle mot all sannolikhet någon avsevärdare balans av ärenden inom kollegiet uppstå, lärer för övrigt avlastning kunna erhållas genom decentralisation av vissa grupper ärenden till länsstyrelserna eller genom att i författningssvåg en gång för alla reglera vissa frågor, som nu avgöras från fall till fall.»

Två ledamöter, kammarråden friherre von Otter och Wohlin, hava vid ärendets behandling i kollegium anmält avvikande mening.

Kammarradet friherre von Otter har i sin reservation inledningsvis anfört följande:

*Reservation
av kammar-
radet friherre
von Otter.*

»Innan jag närmare ingår på de i betänkandet framlagda förslagen tillåter jag mig framhålla hurusom den ställning, kollegium intar inom förvaltningen, ganska väsentligt skiljer sig från övriga ämbetsverks. I betänkandet har erinrats därom att den centrala förvaltningen av rikets drätsel och näringar ursprungligen varit i huvudsak sammanförd hos kollegium och att efter hand från kollegium utbrutits olika förvaltningsgrenar, vilka förlagts antingen till för ändamålet nyupprättade ämbetsverk eller till andra myndigheter. De i egentlig mening förvaltande uppgifterna hava på detta sätt överflyttats från kollegium. Mer och mer kom kollegii återstående verksamhet att koncentreras kring jordförhållandena, betraktade ur kameral synpunkt, och sedan förhållandena även inom detta område mer och mer förenklats, har såsom en kärna från den förra verksamheten kvarstått den särskilda, bland annat på det befintliga synnerligen omfattande arkivmaterialet från förra tiders verksamhet grundade sakkunskapen inom vissa förvaltningsområden, som gör detta ämbetsverk fortfarande skickat att — även inom verksamhetsområden som numera rent förvaltningsmässigt tillhöra andra ämbetsverk — tjäna som utredningsverk.

Denna kollegii särskilda ställning inom förvaltningen har ofta och med styrka framhållits. Jag torde få hänvisa exempelvis till statsrådets och chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 13 mars 1908 (Kungl. Maj:ts prop. nr 101 år 1908, sid. 38), där departementschefen — efter att hava erinrat att 1902 års lönerogleringskommitté framhållit att kollegium efter genomförande av de av kommittén föreslagna begränsningarna i kollegii ämbetsverksamhet skulle övervägande vara att karakterisera som ett förvaltande och utredande verk — vidare anförde: 'Den 'förvaltning', som ankommer på kollegium, består emellertid, som antydts, icke så mycket i ett direkt utnyttjande eller tillgodogörande för statsverkets räkning af vissa dess tillgångar utan fasthellre i utöfvandet af tillsyn däröfver, att i författningarna meddelade föreskrifter rörande de under kollegii inseende ställda fastigheter varda vederbörligen efterlefda, samt att såväl kronans därutinnan befintliga intressen som ock enskildes därmed förknippade rättigheter varda behörigen iakttagna och tillgodosedda. Hvad åter beträffar kollegii ställning såsom utredande verk, torde icke böra förbises, att dess uppgift härutinnan i regel icke är begränsad allenast till ett blott framläggande af vissa sakförhållanden, därpå annan myndighets beslut är afsedt att grundas, utan fasthellre i allmänhet består i afgifvandet af utlåtanden och förslag till lösning af frågor af administrativt-rättslig och ej sällan synnerligen komplicerad art.' Jämväl torde få erinras om den särställning kollegium var avsett att intaga enligt de s. k. departementalkommitterade. Från den inflyttning under departementen, som bemålde kommitterade föreslagit beträffande de centrala ämbetsverken, utgjorde nämligen kollegium på grund av beskaffenheten av sina uppgifter ett av de få undantagen.

Det synes mig att man vid bedömandet av kollegii organisation har att taga särskild hänsyn till den sålunda berörda särskilda arten av kollegii ämbetsverksamhet och att man alltså icke bör utan vidare utgå från att kollegii organisationsfråga kan lösas efter helt samma linjer som följts beträffande verk, vilka handlägga huvudsakligen ärenden av rent förvaltande eller teknisk art.»

Vad därefter angår kammarkollegii ämbetsbefattning har von Otter icke framställt någon annan erinran mot vad de sakkunniga i hit-hörande delar föreslagit, än att han beträffande de förut omförmälda ärendena rörande *fastställande av skogsmedelsbelopp* enligt 19 § 4:o) prästlönereglingslagen anmärkt, att kammarkollegium och domänstyrelsen på grund av Kungl. Maj:ts remiss den 16 juni 1926 hava att avgiva förslag rörande förenklad metod vid beräkning av skogsavkastningen vid ecklesiastika boställen för ifrågavarande ändamål. Denna remiss, som befunne sig under behandling hos domänstyrelsen, föranledde även upp-tagande av frågan om den myndighet, av vilken dylika ärenden borde av-göras. Vid sådant förhållande syntes ej nu föreligga anledning att av-giva yttrande rörande det i betänkandet gjorda uttalandet att fastställan-det av ifrågavarande belopp borde överflyttas från kollegium till domän-styrelsen.

I fråga om *sättet för ärendenas avgörande* har von Otter anfört bland annat följande:

»Av vad i betänkandet anförts till stöd för förslaget att, med vissa un-dantag, den kollegiala formen för ärendenas behandling i kollegium måtte upphöra och beslutanderätten överlämnas åt verkets chef har jag icke funnit mig övertygad om lämpligheten att övergiva den nuvarande for-men för ärendenas avgörande. I huvudsak kvarstår giltigheten av vad kollegium i berörda fråga anförde i yttrandet den 29 april 1904 och de-partementschefen enligt statsrådsprotokollet framhöll vid framläggande till 1908 års riksdag av propositionen angående omorganisation av kol-legium. Väl har sedan nämnda tid en förskjutning ägt rum beträffande tillströmningen av de ärenden, vilka voro avgörande för den ställning i frågan som intogs av kollegium och departementschefen, men denna för-skjutning är efter min uppfattning ingalunda av sådan beskaffenhet att den förringat giltigheten av de skäl som härutinnan förut anförts och gil-lats. Att den kollegiala handläggningen av ärenden i kollegium icke blott är en form utan betydelse framgår bland annat av de ej sällan förekom-mande skiljaktiga meningar som uttalats vid avgivande av underdåniga ut-låtanden till Kungl. Maj:t och därav att Kungl. Maj:ts beslut stundom meddelas i överensstämmelse med sådan reservation. Jag anser därför att den i gällande instruktion införda bestämmelsen rörande sättet för ärendenas avgörande bör i huvudsak bibehållas. De avvikelser härifrån, som må böra äga rum, torde kollegium få företaga till bedömande, då kollegium kommer att avgiva förslag till de instruktionsändringar, vilka torde bli nödiga som en följd av ett blivande riksdagsbeslut i frågan om kollegii organisation och anslaget till ämbetsverket.»

Härutöver har von Otter tillagt, att även om handläggning i plenum — d. v. s. av generaldirektören och samtliga ledamöter — av ärenden angående författningars utfärdande och ändring ofta kunde vara betun-gande, en sådan handläggning erbjöde många fördelar genom den all-sidigare belysning, frågan på sådant sätt erhöles, samt att frågor om verkets organisation och viktiga personalfrågor likaledes vunne genom handläggningen av samtliga ledamöter.

Vidare har von Otter ansett någon anledning icke föreligga att för kollegii vidkommande införa ordningen med beslutanderättens deleger-ande till ledamot eller annan befattningshavare. Vad särskilt anginge beslutanderätts överlämnande till underordnad tjänsteman, syntes så-dant möjligen lämpa sig för frågor av teknisk natur, men passade ej kammarkollegium. Med de föreslagna bestämmelserna skulle upp-

komma ett fullständigt virrvarr i avseende å befogenheten att utöva kollegii beslutanderätt. Kontinuiteten i kollegii verksamhet skulle äventyras och dess auktoritet undergrävas. — Den parallell, som i betänkandet uppdragits rörande i kammarkollegium behandlade frågor om framdragande av elektrisk högspänningsledning och likartade frågor om framläggning i kommerskollegium, syntes icke vara bevisande, ty i ena fallet rörde det sig om avstående å jordägarens vägnar av mark för ändamålet och talande av visst intrång, och i det andra om en teknisk behandling av fråga om dylik lednings framdragande.

Beträffande de sakkunnigas förslag om *anlitande i ökad utsträckning av andra tjänstemän än kammarråden såsom föredragande* har von Otter på anförda skäl ansett, att den förut omförmälda bestämmelsen i § 21 i instruktionen motsvarade kammarkollegii behov i förevarande hänseende.

I reservationen hava också framställts vissa erinringar i fråga om de sakkunnigas uttalanden rörande *diarieföring, protokollsföring m. m.*

I fråga om kammarkollegii organisation har von Otter, vad *ledamöternas antal* beträffar, anført:

»Ser man allenast på ärendenas antal, kan den på rotlarna ankommande arbetsmängden, genomsnittligt för ledamot räknat, icke understiga vad som vid omregleringarna 1908 och 1919 räknades som skälighets arbetsbörda. En viss förskjutning i fråga om arbetsuppgifterna har, såsom i betänkandet erinrats, gjort sig märkbar, så att de tunga och komplicerade ärendena under senaste tid intagit en något mindre framträdande plats i ämbetsverket än förut. Huruvida denna lätnad i ärendenas genomsnittliga tyngd är att betrakta som bestående eller som en av de nedåtgående konjunkturerna sammanhängande mera tillfällig företeelse, därom torde ännu vara för tidigt att döma. Det bör dock understrykas att bortfallandet av den starka tillströmningen av vissa tyngre ärenden motsvaras av indragningen av extra arbetskrafter, som varit anställda för deras behandling. I varje fall kan jag i fråga om nämnda förskjutnings inverkan på kollegii arbetsbörda ej komma till samma resultat som i betänkandet angivits och som innebär att rotlarnas antal skulle inskränkas till fyra. För min del finner jag, ehuru icke alldeles utan tvekan, att en begränsning av rotlarna från nuvarande sex (den extra roteln därvid medräknad) till fem må vara genomförbar, under förutsättning att erforderliga arbetskrafter ställas till kammarrådens förfogande. Att antalet av fem kammarråd ej utan olägenhet kan underskridas stöder jag därpå att av de nuvarande sex rotlarna åtminstone tre giva sina innehavare full sysselsättning och en fjärde åtminstone i regel full sysselsättning, samt att övriga göromål — däribland ledamotskapet i vattenöverdomstolen, som lär taga i genomsnitt inemot halva arbetstiden för ett kammarråd i anspråk — utgör betydligt mer än en ledamots arbete. Även om de i betänkandet uttalade förväntningarna om de föreslagna förändringarnas arbetsbesparande verkningar skulle, emot vad jag för min del anser, befinnas riktiga, lära ej de nuvarande arbetsuppgifterna och de, som även hädanefter bliva bestående, kunna inpressas på allenast fyra ledamöter utan att det uppstår fara antingen för en växande balans eller för ärendenas mindre noggranna handläggning. Enligt betänkandet förutsattes också tydligen detta, i det att där föreslås att åt en särskild, från rotlarna fristående sekreterare skulle uppdragas bland annat att bereda och föredraga ärenden som behövde avlastas från någon arbetstyngd rotel. Behovet av en femte ordinarie föredragande har alltså

även enligt betänkandet erkänts men ansetts böra fyllas genom ett kvasi-kammarråd.

Jag anser mig sålunda icke vilja motsätta mig att kollegium avstår från fortsatt anställande härstädes av ett extra kammarråd och en extra sekreterare samt ett extra kontorsbiträde.»

Vad *advokatfiskalskontoret* angår har reservanten förklarar, att han icke blivit övertygad om att någon begränsning av arbetskrafterna därstädes kunde vidtagas. De åligganden av mångahanda slag, som åvilade advokatfiskalsämberet, gäve stöd åt advokatfiskalernas förklaring, att arbetet därstädes lämnade samtliga nuvarande befattningshavare fullt arbete. Möjligen kunde den å advokatfiskalskontoret anställda amanuensen undvaras. Det hade framställts anmärkning mot att fiskalerna »huvudsakligen sysselsatts med gransknings- och uppsättningsgöromål av jämförelsevis enkel beskaffenhet». I betänkandet hade emellertid ej givits anvisning på genom vilka dessa enklare göromål i stället borde utföras. Det syntes få förutsättas, att advokatfiskalerna själva ej skulle hava att övertaga dem.

Även förslaget att placera befattningen såsom andre advokatfiskal i 26:e lönegraden har av von Otter avstyrkts. Advokatfiskalerna vore till befogenhet jämställda. Något förmanskap från förste advokatfiskalens sida vore ej föreskrivet och hade hittills ansetts ej böra ifrågakomma. Även andre advokatfiskalens tjänst vore på grund av tjänsteärendenas art och befattningshavarens självständiga ställning sådan, att innehavarens placering över sekreteraregraden vore fullt befogad.

På grund härav har von Otter hemställt om anvisande å extra stat av erforderligt anslag för avlöning av en extra advokatfiskal i 27:e lönegraden, 9,500 kronor, jämte ersättning för semestervikarie 300 kronor, eller tillhoppa 9,800 kronor.

Vidkommande *arkivkontorens organisation* har von Otter avstyrkt såväl förslaget om indragning av arkivarien för lantmåteriutredningar som ock den föreslagna åtgärden att förvandla en av de tre övriga arkivarietjänsterna till tjänst i 21:a lönegraden. Därest besparingssynpunkterna ansåges böra kräva indragning av en av arkivarietjänsterna och frågeställningen alltså skulle bliva den, huruvida arkivarietjänsten för lantmåteriutredningar eller någon av de övriga arkivarietjänsterna borde försvinna, syntes övervägande skäl tala för det förra alternativet.

Huruvida ett av de extra ordinarie kontorsbiträdena å andra arkivkontoret kunde i fortsättningen undvaras, har reservanten velat lämna osagt. Avgörandet berodde bland annat på den arbetsmängd, som framdeles kunde visa sig tillföras arkivkontoren. Det syntes hava förbisetts, att åtskilligt vanligt renskrivningsarbete förekomme å arkivkontoren.

Beträffande *staten för kammarkollegium* har von Otter till en början framställt ett bestämt krav på att ett särskilt anslag av förslagsanslags natur fortfarande ställdes till kollegii förfogande för bestridande av renskrivnings- och tryckningskostnad samt utförligt utvecklat skälen härför. Det hittillsvarande beloppet, 3,000 kronor, finge anses skäligt. Vidare har von Otter hemställt, att den i anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. av de sakkunniga beräknade posten å 25,200 kronor till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän måtte höjas till i runt tal 28,000 kronor.

*Reservation
av kammar-
rådet Wohlin.*

Kammarrådet Wohlin har förklarar sig kunna instämma i det väsentliga av vad von Otter yttrat rörande det föreliggande betänkandet. Till

närmare precisering av sin mening har han vidare gjort vissa ytterligare erinringar av i huvudsak följande innehåll.

Beträffande förslagen om förenklad behandling av ärenden enligt 19 § 4 mom. prästlönereglingslagen, av ärenden rörande »virkesutbyte» samt av markegångsärenden, vilka förslag av kammarkollegium långt före detta framförts och nu erhållit de sakkunnigas understöd, så vore åtgärder i förslagens syfte utan tvivel väl motiverade, men åtgärdernas betydelse ur besparingssynpunkt, åtminstone för kollegii del, vore tyvärr ringa. Att söka fastställa vad kollegii befattning med förstnämnda ärenden i genomsnitt representerade i personalskostnader för år vore vanskligt. Skattade man beloppet till 2 å 3,000 kronor, syntes man träffa i övertkant. Den avlastning i kollegii arbetsbörd, som ett överlämnande till avgörande av domänstyrelsen ensam av ärenden rörande »virkesutbyte» teoretiskt skulle medföra, kunde, såsom alldeles oansenlig, lämnas ur räkningen. Personalkostnaden för det å advokatfiskalskontoret utförda arbetet med markegångstaxor överstege sannolikt icke 200 kronor för år.

I reservationen har vidare riktats en kritik mot de sakkunnigas förut återgivna uttalande, att den anhopning av ärenden angående friköp av lägenheter å kyrklig jord, som för närvarande förekomme, vore »mera övergående». Med stöd av verkställda beräkningar rörande antalet lägenheter, varå friköpsbestämmelserna i den kyrkliga försäljningslagen kunde tänkas äga tillämpning, har Wohlin kommit till den slutsatsen, att om siffran för år 1928 å de inkomna friköpsansökningarnas antal antoges bliva den genomsnittliga årskvoten även under innevarande och följande år, det skulle taga över 30 år, innan friköpsrätten beträffande alla lägenheterna hunne bliva slutligen prövad.

Beträffande frågan om sättet för ärendenas avgörande i collegium anför Wohlin:

»Vad angår de sakkunnigas förslag syftande till en radikal beskäring av den hittills tillämpade kollegiala formen för ärendenas handläggning anser jag detta förslag, genomfört i den utsträckning, de sakkunniga förorda, ägnat att, utan någon påvisbar vinst i besparingshänseende, försvaga ämbetsverkets ställning inom landets administration. De rättsområden, på vilka kollegiets arbetsuppgifter äro förlagda, äro i stort sett så pass egenartade och därjämte mängen gång ömtåliga, att den garanti för en allsidigare prövning, som ligger i förhandenvaron av den kollegiala behandlingsformen, är väl motiverad. Såsom exempel på grupper av ärenden av här åsyftade slag kunna nämnas de, som beröra de kyrkliga menigheternas ekonomi samt ändringar i den kommunala indelningen. Ett alldeles särskilt skäl för bevarandet hos kollegiet av den kollegiala behandlingsformen ligger i den mellanställning mellan organisationsorganen — länsstyrelser och domkapitel — å ena, samt regeringsinstansen, å den andra, som kollegiet mera typiskt än någon annan med detsamma jämförlig central myndighet intager. Så gott som undantagslöst beredas de ärenden, i vilka kollegiet antingen självt äger beslutanderätten eller har att avgiva utlåtande till Kungl. Maj:t, av endera eller båda av de nämnda organisationsorganen, som därvid tillika i regel framställa förslag beträffande sättet för ärendenas avgörande. Skall kollegiet kunna med något berättigande upprätthålla anspråket att inom sitt förvaltningsområde, som i själva verket utgör en speciell del av de nämnda underlydande organisationsorganens, företräda ett högre mått av kompetens än dessa senare, har jag svårt att se, hur detta krav på en högre sakkunskap hos kollegiet skall kunna realiseras på annat sätt än genom ett tillämpande av den kol-

legiala handläggningsmetoden. Att tillgodose nämnda krav genom högre tjänste- och löneställning för kollegiichefen i förhållande till läns- och stiftsheferna lär man icke vilja ifrågasätta. Vad kammarråden beträffar är som bekant deras löneställning för närvarande till och med icke oväsentligt lägre än sekreterares och kamrerars hos länsstaterna.

De sakkunnigas förevarande förslag i vad det avser att i generaldirektörens hand förlägga *beslutanderätten i kollegii personal- och ekonomi-frågor*, i den mån icke prövningen av dylik fråga är förbehållen Kungl. Maj:t, anser jag däremot välbetänkt och tillstyrker följaktligen en instruktionsändring i sådant syfte.»

I fråga om *delegering av beslutanderätten beträffande vissa grupper av ärenden till ledamot eller annan befattningshavare* har Wohlin på anförda skäl avstyrkt vad de sakkunniga föreslagit.

Vidkommande *arkivkontorens och advokatfiskalskontorets organisation* har Wohlin därefter yttrat:

»Anordningen med ett hos kollegiet anställt *lantmäteribitråde* har under den tid av över 10 år, den varit gällande, visat sig synnerligen lämplig och i allo motsvara de förväntningar man ställde på densamma. Kollegiet har för ärendenas handläggning ofta behov att äga tillgång till lantmäterisakkunnigt biträde, och det synes föga överensstämma med de av besparingssakkunniga själva företrädde rationaliseringssträvandena beträffande statsförvaltningen att kollegiet skulle i varje fråga, som kräver någon lantmäteriteknisk upplysning, behöva vända sig till styrelsen för ett centralt ämbetsverk, när upplysningen med mindre omgång kan erhållas av en tjänsteman av lägre grad. De skäl, som för de sakkunniga förelegat för lantmäteriarbetsindragning, torde lika väl hava kunnat åberopas för indragning av anslaget till det hos kollegiet anställda vattentekniska biträdet, då ju erforderliga tekniska upplysningar i de på kollegiet ankommande vattenmål skulle av kollegiet kunna inhämtas hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. En sådan åtgärd hava emellertid besparingssakkunniga — och detta enligt min mening på goda grunder — icke ansett lämplig.

Beträffande *advokatfiskalskontorets organisation* synas mig de sakkunniga hava förbisett det huvudproblem, som här föreligger: gränserna mellan centralt och lokalt ombudsmannaskap för den fasta egendom, som står under kollegiets inseende. Den gällande lagstiftningen på ifrågavarande område ger härutinnan ingen anvisning. Tvärtom har den, som väl känt är, genom oklara och delvis motsägande bestämmelser vållat en särdeles betänklig ansvarsdivision (exempelvis mellan domkapitel, länsstyrelser, å ena, samt kollegiet, å andra sidan,) beträffande skyldigheten att i de särskilda fallen ingripa. Praxis under den senast förflutna 15-årsperioden har i viss mån avhjälpit den svåra olägenhet, som här yttrat sig: den har verkat i sådan riktning, att det ifrågavarande ombudsmannaskapet alltmer, där det gällt mera kompetenskrävande fall, koncentrerats hos kammaradvokatfiskalsämbetet. Den utveckling, som sålunda försiggått, har enligt min mening varit till båtad för de intressen, det här gällt att tillvarataga. Jag har mig bekant, att den hos organsorganen hälsats med tillfredsställelse. Man kan måhända hysa olika meningar om lämpligheten av den utveckling, jag här berört, men vad som är säkert är, att varje undersökning av arbetsförhållandena på advokatfiskalskontoret hos kollegiet, vid vilken icke uppmärksammas det större sammanhang, vari denna fråga sålunda bör ses, kommer att brista i vederhäftighet. Skulle en beskrifning nu företagas av advokatfiskalskontorets arbetskrafter, måste åtgärden få innebörden av ett direktiv, att utvecklingen åter skall

föras tillbaka till det tidigare rättsläget. Villrådigheten inom detta förvaltningsområde kommer åter att öka.

Med det här i korthet anförda vill jag icke hava sagt, att icke bristfälligheter kunna i vissa hänseenden vidlåda arbets sättet å advokatfiskalskontoret. Men det rätta botemedlet häremot torde icke vara att nu skrida till den av de sakkunniga förordade nedskärningen av kontorets personalbestånd, beträffande vilket det icke ådagalagts, att detsamma står i disproportion till de förekommande arbetsuppgifterna.»

Vad angår *ledamöternas antal* har i förevarande reservation erinrats bland annat om den förstärkning av arbetskrafterna med två adjungerade ledamöter för balansens avarbetande, som visat sig erforderlig under vissa tider före den nuvarande organisationens genomförande. Beträffande kollegii befattning under den närmaste tiden med prästlönefrågorna och de ecklesiastiska jordproblemen har Wohlin uttalat, att redan med nästa år komme på kollegii bord ett första betänkande rörande riktlinjer för en ny lagstiftning på hithörande område. Och med en till visshet gränsande sannolikhet kunde man förutse, att kollegium — vilket innehåll den blivande lagstiftningen än erhöle — finge sin beskärda del av det författnings- och förvaltningsarbete, som måste komma att följa övergången åt. Man hade dessvärre intet skäl till förhoppning, att denna övergång skulle förlöpa lindrigare än vad fallet varit 1910. Snarare föreläge farhågan för motsatsen.

I likhet med von Otter har Wohlin emellertid ansett indragning nu kunna äga rum av den extra roteln. Denna åtgärd vore befogad såsom ett experiment. Vilken inverkan densamma kunde få på förutsättningarna för kollegium att fylla sina ämbetsåligganden under de kommande åren kunde endast tiden utvisa.

I ett till kammarkollegii protokoll avgivet särskilt uttalande har slutligen kammarrådet Klockhoff framhållit, att den föreslagna indragningen av extra advokatfiskalstjänsten stode i full överensstämmelse med den uppfattning han vid flerfaldiga tillfällen givit uttryck åt inom kollegium.

Särskilt uttalande av kammarrådet Klockhoff.

Det rådde intet tvivel, att i mycket stor utsträckning de höga siffrorna i advokatfiskalskontorets statistik över inkomna mål icke motsvarades av någon verklig eller någon såsom en naturlig följd av kollegii ämbetsställning tillkommen arbetsbörda. Advokatsfiskalsämbetet hade i icke ringa omfattning under de senaste åren tagit befattning med frågor, som tillhörde den lokala förvaltningens — länsstyrelsernas och domkapitlens — uppgifter. En koncentration till de åligganden, för vilka advokatfiskalsämbetet ursprungligen varit och alltjämt vore avsett, vore synnerligen påkallad. I uttalandet har vidare utvecklats, hurusom den av de sakkunniga föreslagna differentieringen vid fördelningen av arbetet mellan de å advokatfiskalskontoret anställda befattningshavarna alltefter arbetets större eller mindre maktpåliggande beskaffenhet ägde hävd för sig, i det att en liknande anordning funnits genomförd enligt den före år 1880 gällande organisationen av advokatfiskalskontoret. Även under senare tid hade en differentiering av arbetet å kontoret med fördel kunnat praktiseras på det sätt, att fiskal efter Kungl. Maj:ts bemyndigande av kollegium förordnats att under längre tid på eget ansvar handlägga ärenden eller grupper av ärenden. Under de sista åren hade denna ändamålsenligt anordning icke utnyttjats. Genom den föreslagna differentieringen framstode förslaget att nedflytta andre advokatfiskalen från löne-

graden B 27 till lönegraden B 26 såsom väl motiverat. Han erhöle i allt fall därmed en löneställning, som tidigare traditionsenligt tillkommit kollegii advokatfiskal.

Skrift i ärendet från förste arkivarien E. Williams.

Med sitt utlåtande i ärendet har kammarkollegium överlämnat en från förste arkivarien för lantmäteriutredningar E. Williams till kollegium inkommen skrift, vari denne angivit de skäl, som enligt hans förmenande huvudsakligen talade för den av honom innehavda befattningens bibehållande å kollegii stat. Med avseende på innehållet i denna skrift ävensom omförmälda reservationer och uttalande, i den mån desamma icke blivit här återgivna, får jag hänvisa till handlingarna i ärendet.

Lantmäteristyrelsens utlåtande.

Lantmäteristyrelsen har, i sitt den 23 februari 1929 dagtecknade utlåtande, yttrat sig med avseende å den ifrågasatta indragningen av den för lantmäteriutredningar avsedda förste arkivarietjänsten och dessa utredningars överflyttande på lantmäteristyrelsen ävensom angående de sakkunnigas hemställan om utredning i fråga om jordebokens fortsatta förande. I dessa delar har styrelsen anfört följande:

»Redan då ifrågavarande förste arkivarietjänst inrättades rådde viss tvekan, huruvida ej de lantmäteriutredningar, varav kammarkollegium hade behov, hellre borde åstadkommas på det sätt, att yttrande infordrades från lantmäteristyrelsen. Sedermera har frågan kommit i ändrat läge så till vida, att från och med 1921 års ingång inom lantmäteristyrelsen inrättats en särskild byrå just för verkställande av lantmäteriutredningar åt domstolar och administrativa myndigheter. Givetvis är det till gagn för enhetligheten vid utredningars verkställande, att dessa, i den mån särskilda omständigheter ej annat påkalla, verkställas av samma myndighet och under gemensam ledning. Det torde ligga i sakens natur, att lantmäteristyrelsen, såsom den centrala lantmäterimyndigheten, äger större förutsättningar att åstadkomma allsidiga och på gällande rättspraxis inom lantmäteriets område grundade utredningar än en hos kammarkollegium anställd lantmätare, vilken är utesluten från intimare kontakt med de aktuella företeelserna inom lantmäteriet. I alldeles särskild grad gäller detta för närvarande, då den nya jorddelningslagstiftningen skall omsättas i praktiken och en på denna lagstiftning grundad rättspraxis ännu icke hunnit utbilda sig. Snart sagt dagligen uppkomma under arbetet inom lantmäteristyrelsen mer eller mindre svårlösta frågor angående tolkningen av jorddelningslagens bestämmelser, uti vilka styrelsen efter ingående överläggningar mellan styrelsens chef och ledamöter intager ståndpunkt. Och genom att skiftesdomstolarna i stor utsträckning inhämta styrelsens yttrande i hos dem anhängiga mål, ävensom genom direkta anvisningar till förrättningsmännen, är styrelsen i tillfälle att på ett verksamt sätt bidra till utbildandet av rättspraxis i önskvärd riktning. Att det i frågor, som äro beroende av den nya jorddelningslagstiftningen, måste för kammarkollegium vara av större värde att inhämta yttrande från lantmäteristyrelsen än från en hos kollegium anställd tjänsteman, därom torde knappast kunna råda någon tvekan. För övrigt torde det stundom kunna bliva för kollegium ganska vanskligt att taga ståndpunkt i frågor, där, såsom stundom är fallet, vederbörande överlantmätare uttalat en mening och arkivarien för lantmäteriutredningar en annan mening. I dylika fall ävensom eljest inträffar ej sällan att kollegium inhämtar yttrande även från lantmäteristyrelsen, och så vållas ett dubbel-

arbete, som icke kommit i fråga, om ärendet från början remitterats till styrelsen. Liknande dubbelarbete uppkommer även i fall, da kammarkollegium avgivit underdånigt utlatande grundat endast på utredning, som verkställt av dess arkivarie för lantmäteriutredningar. I dylikt fall erhåller nämligen i regel även lantmäteristylelsen nådig remiss å ärendet. Dessa dubbla lantmäteriutredningar vålla emellertid icke endast onödiga direkta kostnader för statsverket utan även en onödig och skadlig slitning av de ömtåliga arkivalier, som i och för utredningarna införskaffas från lantmäterikontoren i länen. Att märka är nämligen att endast i undantagsfall en lantmäteriutredning kan grundas enbart på det material, som förefinnes i lantmäteristylelsens arkiv. I synnerhet äldre mera ömtåliga kartor åsamkas stor skada genom deras försändande med posten, vadan sådant försändande bör inskränkas till det minsta möjliga. Vidare är det ofta till hinder för arbetet å lantmäterikontoren, att arkivakter därifrån rekvireras för kammarkollegiets lantmäteriutredningar. Någon tidsvinst torde man även kunna räkna med genom utredningarnas förläggande till lantmäteristylelsen, där det huvudsakliga utredningsmaterialet finnes förvarat.

Ehuru de ifrågavarande lantmäteriutredningarnas överflyttande från kammarkollegium till lantmäteristylelsen kommer att medföra ökat arbete för lantmäteristylelsen, enkannerligen dess chef och chefen för utredningsbyrån, ser sig styrelsen därför föranlåten att tillstyrka de besparingssakkunnigas förslag. Huruvida detta föranleder behov av någon förstärkning av lantmäteristylelsens arbetskrafter kan ännu icke med säkerhet bedömas. Därest arbetsbördan för utredningsbyrån blir för stor, kan detta i viss mån avhjälpas genom att vissa ärenden överflyttas på annan byrå. Men även om sådan förstärkning skulle bliva av nöden, torde ändå besparing vinnas, alldenstund icke någon ny ordinarie tjänst torde bliva behöfelig utan allenast sådan ökning av arbetskrafterna å utredningsbyrån, som kan åstadkommas genom anställande därstädes av ytterligare en amanuens. Skulle emellertid en större hos kammarkollegiets arkivkontor för lantmäteriutredning eventuellt förefintlig arbetsbälans överflyttas på lantmäteristylelsens utredningsbyrå, måste givetvis särskilda åtgärder vidtagas för dennas avarbetande, exempelvis genom anställande för viss tid av en extra föredragande.

De besparingssakkunniga hava vidare ifrågasatt, huruvida icke ytterligare avlastning av kammarkollegii arbetsbörda kunde vinnas därigenom att det fortsatta förändet av jordeboken upphör. Lantmäteristylelsen anser sig kunna helt instämma med de besparingssakkunniga därutinnan att, sedan jordeboken icke längre har någon betydelse i beskattningshänseende samt fastighetsregistreringen särskilt ordnats, jordebokens förändande synes innebära ett onödigt dubbelarbete. Då emellertid de besparingssakkunniga icke härutinnan framställt något definitivt förslag, saknar lantmäteristylelsen anledning att nu ingå på detta spörsmål i vidare mån, än att styrelsen hemställer om bifall till de sakkunnigas framställning därom, att frågan om jordebokens fortsatta förände göres till föremål för utredning.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit och hemställt torde icke beröra lantmäteristylelsens förvaltningsområde.

Då generaldirektören för lantmäteristylelsen av Kungl. Maj:tt beviljats tjänstledighet för sjukdom, har han icke formellt deltagit i detta ärendes behandling. Med hänsyn därtill att frågan berör lantmäteristylelsens organisation har dock ärendet föredragits för honom och har han uttalat sin anslutning till de här ovan framhållna synpunkterna.»

Domänstyrel-
sens ut-
låtande.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 28 februari 1929, vad först angår de förut omnämnda ärendena angående fastställande av skogsmedelsbelopp enligt 19 § 4:o) prästlöneregleringslagen, anfört, att den kollegium numera tillkommande slutliga prövningen av domänstyrelsens förslag i dessa ärenden i regeln icke torde medföra nämnvärda avvikelser från styrelsens förslag, vilka huvudsakligen grunda sig på inom styrelsen tillgängliga handlingar. Styrelsen har därför ansett sig icke böra för sin del framställa erinran mot att det ansvar, som är förenat med fastställandet av dessa belopp, överflyttas på styrelsen.

Emot överflyttande till domänstyrelsen av prövning och avgörande av de förut berörda ärendena rörande s. k. virkesutbyte har styrelsen intet att erinra.

Vad slutligen angår de sakkunnigas förslag om överflyttning från kammarkollegium till domänstyrelsen av bestyret med förvaring m. m. av äganderättshandlingarna beträffande domänstyrelsen underställda fastigheter har styrelsen, oaktat dylik överflyttning med hänsyn, bland annat, till därav uppkommande krav å lämpligt förvaringsrum kommer att förorsaka styrelsen särskilda kostnader, funnit sig icke böra framställa erinran mot detta förslag.

Departement-
schefen.

Vid sitt bedömande av frågan om kammarkollegii organisation hava besparingssakkunniga, enligt vad i det föregående framhållits, funnit sig icke böra taga hänsyn till de möjligheter till mera vittgående förändringar beträffande kammarkollegii ställning inom förvaltningen, som kunna komma att framgå ur den för närvarande pågående utredningen av frågan om nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning samt dispositionen och förvaltningen av prästlönejorden. I detta avseende delar jag de sakkunnigas uppfattning. Det lär vara uteslutet att nu förutse, till vilka resultat den fortsatta utredningen av berörda vittomfattande spörsmål kan leda. Tidpunkten för dessa spörsmåls slutliga lösning torde ej heller för närvarande kunna med någon säkerhet bedömas. Att i avvaktan på en dylik lösning uppskjuta ställningstagandet till de nu framkomna förslagen om vissa förändringar i kammarkollegii organisation finner jag så mycket mindre böra ifrågakomma, som vissa ej obetydliga besparingar i personalkostnader synas omedelbart stå att vinna på den av de sakkunniga anvisade vägen.

I den historiska översikt, jag inledningsvis lämnat, har erinrats, hurusom en väsentlig begränsning i kammarkollegii verksamhet på det kamerala området inträdde genom grundskatternas avskrivande och indelningsverkets upphävande. Visserligen förekomma alltjämt till behandling i ämbetsverket åtskilliga frågor, som hava sin grund i äldre rättsförhållanden beträffande skyldigheter och besvär, som vilade å själva jorden, eller rättigheter, som åtföljde densamma, men tydligt är, att i den mån dylika äldre rättsförhållanden avvecklas frekvensen av hithörande ärenden nedgår.

I de sakkunnigas utlåtande hava särskilt omnämnts vissa grupper av

ärenden, som till följd av nyligen genomförd lagstiftning eller av annan anledning kunna förväntas komma att minskas till antalet eller helt försvinna. Hit höra besvärsmål om jordavsöndring samt om rustnings- och roteringsbesvärens värde. Efter genomförande av det för innevarande års riksdag framlagda, med viss mindre ändring av riksdagen bifallna förslaget till lag om kronans förmånsrätt för avdikningslån kommer vidare kammarkollegii befattning med granskning och anteckning i jordeboken av länsstyrelsernas utslag rörande fördelning av dylika lån att upphöra. I sammanhang härmed hava de sakkunniga även uttalat sig för att kammarkollegii ställning såsom mellaninstans i besvärsmål angående fördelning av avdikningslån måtte upphöra. Till detta uttalande vill jag, efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet, lämna min anslutning. Den sålunda ifrågasatta förändringen torde böra genomföras i samband med utfärdande av den nya instruktion för ämbetsverket, som vid bifall till det förslag jag här framlägger läser komma att erfordras.

De sakkunniga hava vidare ifrågasatt, huruvida efter jordregistrets uppläggande anledning föreligger att fortfarande föra jordeboken, samt hemställt, att frågan om jordebokens fortsatta förande måtte göras till föremål för utredning. Denna hemställan har vunnit understöd från såväl kammarkollegium som lantmäteristyrelsen. För min del har jag icke något att erinra mot att en dylik utredning åvägabringas men är icke för närvarande beredd att yttra mig rörande sättet för dess verkställande.

I anslutning till av kammarkollegium tidigare framlagda förslag hava de sakkunniga hemställt, att ärenden angående fastställande av skogsmedelsbelopp enligt 19 § 4:o prästlönereglingslagen samt ärenden om utbyte av byggnadsvirke vid boställe mot annat lämpligare slag av virke eller annat byggnadsämne m. m. måtte överlämnas för avgörande till domänstyrelsen. Dessa förslag hava av sistnämnda ämbetsverk tillstyrkts. Efter samråd med cheferna för ekklesiastik- och jordbruksdepartementen har jag funnit mig böra förorda bifall till vad sålunda föreslagits. Förslagen torde böra genomföras i samband med utfärdande av ny instruktion för kammarkollegium. Den av de sakkunniga i detta sammanhang berörda frågan om förenklad metod vid de här avsedda beloppens fastställande är — såsom vid förslagets behandling inom kammarkollegium anmärkts — för närvarande föremål för utredning inom domänstyrelsen, som jämlikt Kungl. Maj:ts remiss den 16 juni 1926 har att gemensamt med kammarkollegium yttra sig i denna fråga.

Jämväl i ett annat avseende hava de sakkunniga upptagit ett av kammarkollegium framställt förslag rörande inskränkning av ämbetsverkets arbetsuppgifter, nämligen i fråga om upphörande av den nu å kollegii advokatfiskalsämbete vilande skyldigheten med avseende å granskning av markgångstaxorna. Då den ifrågasatta åtgärden kräver ändring i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markgångsprisens bestämmande och förslag i detta ämne icke läser hinna föreläggas inne-

varande års riksdag, torde förevarande spörsmål vid ett senare tillfälle få för Kungl. Maj:t anmälas.

Enligt vad de sakkunniga upplyst avser en mycket betydande del av de åtkomsthändingar till kronans fasta egendom, som granskas och förvaras å kammarkollegii advokatfiskalskontor, förvärv av fastigheter för domänverkets räkning. De sakkunniga hava hemställt om föreskrift i syfte att bestyret med granskning och förvaring av ifrågavarande åtkomsthändingar måtte överflyttas till domänstyrelsen. Detta förslag, vilket i de avgivna yttrandena lämnats utan erinran, har jag, efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet, ansett mig böra biträda. Lika med de sakkunniga finner jag det nämligen ur olika synpunkter riktigast, att ett affärsdrivande verk som domänstyrelsen självt bär ansvaret och kostnaderna för vården av äganderättshandlingarna rörande den egendom, som är ställd under dess förvaltning. Frågan om den lämpliga tidpunkten för den ifrågavarande överflyttningen torde vid ett senare tillfälle få anmälas för Kungl. Maj:t. Den i kammarkollegii utlåtande väckta frågan om överlämnande till byggnadsstyrelsen av vården av äganderättshandlingarna beträffande fastigheter, som stå under denna styrelses förvaltning, torde få i annat sammanhang upptagas till behandling.

Efter en redogörelse för behandlingen av frågan om den rättsliga vården av kronans fasta egendom hava de sakkunniga slutligen uttalat, att de ansett det böra upptagas till övervägande, huruvida advokatfiskalsämbetet i kammarkollegium borde bibehållas vid sin befattning med lagfartsansökningar, som förklarats vilande. Denna fråga har ytterligare utvecklats av kammarkollegium i dess över förslaget avgivna utlåtande. Kollegium har därvid ansett den ifrågasatta utredningen böra komma till stånd. Utan att taga någon ställning till själva saken förutsätter jag, att kammarkollegium verkställer den utredning i frågan, kollegium anser påkallad, och till Kungl. Maj:t inkommer med det förslag, vartill ämbetsverket må finna anledning.

Vad angår kammarkollegii arbetsformer hava besparings-sakkunniga främst upptagit till behandling frågan om förenkling av sättet för ärendenas avgörande i ämbetsverket.

Såsom redan erinrats, avgöras ärendena i kollegium för närvarande med mycket få undantag kollegialt antingen i plenum av generaldirektören och samtliga ledamöter eller på division, bestående av generaldirektören och två ledamöter eller av tre ledamöter. Besparings-sakkunniga hava nu föreslagit, att den kollegiala förvaltningsformen måtte inskränkas och ämbetsverkets chef bliva ensam beslutande i huvudparten av de på kollegium ankommande ärendena.

Från den redogörelse för denna frågas utveckling, som i det föregående lämnats, ber jag först att få erinra, att 1902 års lönerogleringskommitté redan år 1903 föreslog en dylik förändring beträffande formen för ärendenas handläggning i kammarkollegium. Denna förändring avstyrktes av

ämbetsverket. En ledamot av kollegium, dåvarande kammarrådet, sedermera generaldirektören och chefen för ämbetsverket Nehrman, vilken såsom representant för verket deltagit i löneregeringskommitténs arbete, gav dock sin anslutning till kommitténs förslag på denna punkt. Vid framläggande till 1908 års riksdag av proposition rörande omorganisation av kammarkollegium uttalade föredragande departementschefen sig för ett bibehållande i huvudsak av den kollegiala formen; i enlighet härmed upptog propositionen såsom chef för ämbetsverket en president. Riksdagen vidtog häri den ändringen, att i spetsen för ämbetsverket, i enlighet med vad löneregeringskommittén föreslagit, ställdes en generaldirektör. Enligt den år 1909 av Kungl. Maj:t utfärdade instruktionen bibehölls emellertid i väsentliga delar det kollegiala systemet, men beträffande samtliga sådana i § 3 i instruktionen angivna ärenden rörande den under kollegii vård ställda egendomens förvaltning, vilka det tillkom kollegium att i första hand pröva och avgöra, var beslutanderätten överlämnad åt generaldirektören ensam. Numera handläggas dock även åtskilliga dylika förvaltningsärenden, i vilka beslutanderätten genom senare vidtagna författningsändringar överflyttats från Kungl. Maj:t till kammarkollegium, i kollegial ordning.

Det torde icke med fog kunna bestridas, att systemet med en chef såsom ensam beslutande efter rådpläging med en eller flera av verkets ledamöter medför mindre omgång än den kollegiala förvaltningsformen och därför i allmänhet befördrar ett snabbare avgörande av ärendena. Detta har givetvis varit en av anledningarna till att man beträffande centralförvaltningen i så stor utsträckning som skett övergått till nämnda system för ärendenas handläggning. Besparingssakkunniga hava också på grundval av en jämförelse mellan arbetsformerna i kammarkollegium och i övriga av de sakkunniga undersökta ämbetsverk uttalat, att upphörandet av den kollegiala förvaltningsformen komme att medföra ganska betydande möjligheter till förenkling i arbetet. Det har även förefallit de sakkunniga, som om med en alltför vidsträckt tillämpning av det kollegiala systemet skulle följa en viss benägenhet att i övrigt bibehålla tyngre och omständligare arbetsformer, än som av ärendenas egen beskaffenhet oundgängligen betingades.

För min del anser jag i likhet med de sakkunniga tiden nu vara inne att jämväl för kammarkollegii vidkommande genomföra en inskränkning av det kollegiala systemets användning. Enligt vad de sakkunniga framhållit och ämbetsverket självt i sitt utlåtande vitsordat möter en dylik förändring icke något hinder i beskaffenheten av de ärenden, som numera ankomma på kammarkollegium. Den farhåga, som i ärendet uttalats, att ämbetsverket, om det kollegiala systemet övergäves, icke skulle kunna upprätthålla sin auktoritet, torde icke bestyrkas av erfarenheterna från de stora och viktiga grenar av statsförvaltningen, inom vilka ärendena avgöras av vederbörande verkschef efter rådpläging med en eller flera av verkets ledamöter. Alldeles oavsett den form för ärendenas avgörande, som väljes, kommer ju kammarkollegium även i fortsättningen att i realiteten förfoga

över samma speciella sakkunskap beträffande kollegii förvaltningsområde, vilken i själva verket utgör grunden för ämbetsverkets ställning inom förvaltningen.

Då jag alltså tillstyrker, att användningen av det kollegiala systemet i kammarkollegium i väsentliga delar inskränkes, har jag därmed ingalunda velat förneka, att det beträffande vissa ärendesgrupper i verket kan vara befogat att bibehålla det kollegiala avgörandet. Att vissa ärenden alltjämt skulle genom stadgande i instruktionen vara hänskjutna till behandling i kollegial ordning hava också de sakkunniga förutsatt. Även om man biträder den allmänna ståndpunkt, jag här intagit till frågan, kan man givetvis på enstaka punkter stanna i olika meningar om var gränsen bör gå mellan kollegialt behandlade ärenden och ärenden, som överlämnas till chefens avgörande. De sakkunniga hava för sin del hemställt, att löne-regleringskommitténs på sin tid framställda förslag i denna del måtte i huvudsak genomföras. Häremot har jag i princip intet att invända. Utformandet i detalj av bestämmelserna rörande sättet för ärendenas avgörande torde emellertid böra ske först i samband med utarbetande av ny instruktion för ämbetsverket. I sammanhang därmed torde även böra tagas under övervägande, huruvida tillräcklig anledning föreligger att genom stadgande i instruktionen bereda ämbetsverket möjlighet att i viss begränsad omfattning till ledamot eller annan tjänsteman överlämna befogenhet att utan föredragning för chefen besluta i vissa grupper av ärenden.

Av de sakkunnigas utredning framgår, att andra tjänstemän än kammarråden i mycket ringa utsträckning tagas i anspråk för föredragning i ämbetsverket. De sakkunniga hava emellertid påvisat, hurusom, vad särskilt sekreterarna angår, självständig föredragningsskyldighet utgjort en av förutsättningarna för sekreterartjänsternas uppflyttning från 24:e till 26:e lönegraden. I anslutning härtill hava besparingssakkunniga uttalat, att det nu i ämbetsverket i stor utsträckning praktiserade förfarandet, att sekreterarna till en del tagas i anspråk för biträde vid ärendenas utredning men framför allt sysselsätts med uppsättning av koncept till utgående expeditioner, åtminstone delvis av ganska enkel beskaffenhet, icke kan anses förenligt med sekreterarnas löneställning. Det har icke heller syntts de sakkunniga stå i överensstämmelse med de grundsatser, som i allmänhet tillämpats vid det administrativa arbetets anordnande inom andra ämbetsverk, att samtliga ärendens föredragning oavsett deras kvalitet i stort sett förbehålles ledamöter i byråchefegrad. Till dessa synpunkter kan jag giva min anslutning. Vid organisationsfrågans bedömande synes man därför böra utgå ifrån att självständig föredragningsskyldighet beträffande vissa grupper av ärenden ålägges såväl sekreterarna som, i den mån så visar sig lämpligt, andra tjänstemän i verket.

Vad beträffar de förut återgivna uttalandena av de sakkunniga rörande diarie- och protokollsföring m. m. i ämbetsverket förutsätter jag, att vad de sakkunniga härutinnan anfört tages under övervägande av ämbetsverket

och att de förenklingar i hithörande göromåls anordnande, som kunna visa sig möjliga, genom ämbetsverkets försorg åvägbringas, den mån föreskrifter härutinnan icke finnas böra meddelas i instruktionen för ämbetsverket.

Jag övergår härefter till att behandla frågan om kammarkollegii organisation.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för den nuvarande organisationens tillkomst, minskades år 1909 antalet kammarråd från sex till fyra. Vid 1919 års omorganisation bestämdes kammarrådets antal till fem. Samtidigt inrättades fem sekreterartjänster, varvid dock fyra av de sex dittillsvarande notariebefattningarna indrogos. Redan påföljande år tillkom ytterligare en rotel med ett extra kammarråd och en extra sekreterare.

Efter en granskning av arbetet å de olika rotlarna hava besparingssakkunniga kommit till den slutsatsen, att det är möjligt att genom en lämplig fördelning av arbetet bereda rum även för de till extra kammarrådets föredragning hörande ärendena — i främsta rummet ärenden rörande ändringar i den kommunala indelningen — på någon av de ordinarie rotlarna och att den extra roteln följaktligen nu kan indragas. Förslaget om indragning av den extra roteln har ock tillstyrkts av ämbetsverket ävensom, med viss tvekan, av reservanterna inom verket.

På sätt i det föregående erinrats, hava emellertid besparingssakkunniga föreslagit vissa förenklingar i arbetet i kollegium ävensom anlåtande i ökad utsträckning av sekreterare och andra tjänstemän för föredragning. Med hänsyn härtill och i övrigt på grund av sina iakttagelser rörande arbetsförhållandena i ämbetsverket hava de sakkunniga ansett, att jämväl en av de ordinarie kammarrådstjänsterna kan undvaras. Enligt de sakkunnigas förslag skulle kammarkollegium organiseras på fyra byråer, var och en under ledning av ett kammarråd. Varje byrå skulle utrustas med en sekreterare, en notarie och ett kontorsbiträde jämte erforderlig amanuenspersonal. Härutöver skulle bibehållas ytterligare en sekreterartjänst. I fråga om byråindelningen hava de sakkunniga ansett den ännu i vissa fall kvarstående fördelningen av ärendena mellan ledamöterna efter de län, från vilka ärendena inkomma, böra helt övergivas och ärendena fördelas efter frågornas sakliga innebörd. I övrigt hava de sakkunniga icke närmare ingått på frågan om ärendenas uppdelning mellan byråerna. Det sålunda framlagda organisationsförslaget har förordats i ämbetsverkets utlåtande. Tillika har ämbetsverkets chef i sitt förut återgivna särskilda uttalande uttryckligen förklarat sig anse den av de sakkunniga i denna del föreslagna organisationen tillräcklig. Även jag finner mig kunna biträda detta förslag. Den förebragta utredningen synes mig nämligen hava ådagalagt, att om de nyss berörda åtgärderna i förenklande riktning med avseende å ämbetsverkets arbetssätt genomföras och om personalen medelst en rationell arbets-

fördelning fullt utnyttjas efter sin kompetens, verksamheten i kollegium numera kan organiseras på fyra byråer med den personalutrustning, som i förslaget avses. Då jag icke vill motsätta mig, att utöver de för byråerna avsedda befattningshavarna en sekreterare med vissa särskilda arbetsuppgifter bibehålles, tillstyrker jag alltså, att för ifrågavarande delar av kammarkollegii organisation uppföras å staten — bortsett från biträdespersonalen, till vilken jag senare återkommer — fyra kammarråd (B 30), fem sekreterare (B 26) och fyra notarier (B 21). Såsom en följd härav komma en ordinarie och en extra kammarrådstjänst samt en extra sekreterarbefattning att indragas, varemot en notariebefattning tillkommer.

Vad advokatfiskalskontoret beträffar har, såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, personalen å denna avdelning av ämbetsverket högst väsentligt utvidgats efter genomförandet av 1908 års, på förslag av löneregleringskommittén grundade, organisation. Medan enligt denna organisation kontorets personal utgjordes av en advokatfiskal och en amanuens, tjänstgör nu å kontoret tre advokatfiskaler, två fiskaler, två befattningshavare i biträdesgrad och i regel en amanuens. Besparingssakkunniga hava efter en granskning av arbetet å advokatfiskalskontoret, sådana förhållandena numera gestalta sig och med hänsyn tagen jämväl därtill, att vissa arbetsuppgifter — bland andra ärenden angående avdikningslån och granskning av domänverkets äganderättshandlingar — bortfalla, kommit till den uppfattningen, att en inskränkning av personalen å kontoret nu kan företagas. I sådant hänseende hava de sakkunniga föreslagit, att den advokatfiskaltjänst, som till förstärkning av de ordinarie arbetskrafterna för närvarande finnes uppförd å extra stat, efter utgången av innevarande budgetår icke bibehålles. Denna uppfattning om personalbehovet å advokatfiskalskontoret har vunnit anslutning från ämbetsverkets sida. Av vad i reservationerna till ämbetsverkets utlåtande anförts har jag icke blivit övertygad om den extra advokatfiskaltjänstens fortsatta behövlighet, och jag finner därför anledning saknas att för nästkommande budgetår äska medel å extra stat till dylik förstärkning av personalen å advokatfiskalskontoret.

Besparingssakkunniga hava även hemställt, att en sådan fördelning av arbetsuppgifterna mellan förste och andre advokatfiskalen måtte genomföras, att till den förres handläggning i allmänhet hänföras de mest maktpåliggande ärendena. Enligt vad de sakkunniga framhållit förutsattes vid förste advokatfiskaltjänstens uppflyttning i lönehänseende år 1919, att en dylik arbetsfördelning skulle kunna komma till stånd. I samband härmed hava de sakkunniga föreslagit, att andre advokatfiskaltjänsten måtte placeras i 26:e lönegraden i stället för, såsom nu, i 27:e lönegraden. Även detta förslag finner jag mig böra biträda.

I fråga om arkivkontorens organisation hava besparingssakkunniga till en början hemställt, att befattningen såsom förste arkivarie för lantmätariutredningar måtte överföras på övergångsstat för att vid inträffande ledighet å befattningen indragas. Detta förslag har tillstyrkts av såväl kammar-

kollegium som lantmäteristyrelsen. På sätt sistnämnda ämbetsverk framhållit, har, sedan den ifrågavarande tjänsten år 1919 uppfördes å kammarkollegii ordinarie stat, i lantmäteristyrelsen inrättats en särskild byrå med uppgift att ombesörja lantmäteriutredningar åt domstolar och administrativa myndigheter. Förutsättningarna för tjänstens behövlighet synas därför numera i viss mån vara andra än vid tjänstens inrättande. En omständighet av väsentlig betydelse vid den föreliggande frågans bedömande synes mig ock vara, att kammarkollegium i sitt utlåtande förklarar såsom sin bestämda uppfattning, att inom en snar framtid full sysselsättning icke kan beredas befattningshavaren i fråga inom kollegium. Då vidare lantmäteristyrelsen upplyst, att styrelsen kan övertaga utförandet av ifrågavarande lantmäteriutredningar utan annan förstärkning av arbetskrafterna än, eventuellt, anställande av en amanuens, uppstår även genom den föreslagna åtgärden en ej obetydlig besparing i personalkostnader. Under sådana förhållanden synes mig de sakkunnigas förslag i denna del böra genomföras.

Härutöver hava de sakkunniga föreslagit, att en av de för kamerala utredningar avsedda, i 26:e lönegraden placerade förste arkivarierna måtte utbytas mot en notarie i 21:a lönegraden. På denna punkt har kammarkollegium uttalat sig för ett bibehållande av nuvarande organisation under framhållande av att de olika arkivariernas uppgifter vore av huvudsakligen samma valör. Kollegium har även betonat den stora betydelse, de ifrågavarande tjänstemännens arbete har för ämbetsverket såsom utredningsverk. För min del har jag icke ansett mig böra i förevarande avseende frångå besparingssakkunnigas förslag. Även vid bifall till detta förslag kommer proportionen mellan tjänster i 26:e och 21:a lönegraden att ur ämbetsverkets synpunkt ställa sig förmånlig, i det att den av de sakkunniga föreslagna staten upptager — fränsett advokatfiskalskontoret — sju befattningar i 26:e och fem befattningar i 21:a lönegraden. Jag vill ock erinra, att enligt 1908 års organisation den motsvarande personalen utgjordes av en tjänsteman tillhörande dåvarande andra normalgraden (arkivarie) och sju tjänstemän i första normalgraden (sex notarier och en aktuarie).

I förevarande sammanhang hava de sakkunniga uttalat, att de båda förste arkivarierna och den för utredningsuppgifter avsedda notarien borde sammanföras till ett arkivkontor. Därest för vissa ärendens utredning så ansåges lämpligt, borde befattningshavare å arkivkontoret kunna enligt generaldirektörens bestämmande för någon tid placeras å viss byrå för fullgörande av utredningsuppgifter under byråchefens ledning. Till vad de sakkunniga sålunda anfört torde hänsyn få tagas vid fastställande av ny instruktion för ämbetsverket.

Registratorstjänsten lärer, i enlighet med vad som skett beträffande registratorerna i vissa andra centrala ämbetsverk, böra placeras i 14:e lönegraden. Då de å registratorskontoret förekommande göromålen efter den av de sakkunniga förordade förenklingen av diarieföringen icke synts kunna be-

reda registratorn full sysselsättning, hava de sakkunniga ansett en lämplig lösning kunna vinnas, om registratorskontoret sammanfördes med arkivkontoret, varvid registratorn kunde övertaga den närmaste ledningen av på arkivkontoret förekommande registrerings- och anteckningsgöromål. Jag förutsätter, att i överensstämmelse med vad de sakkunniga sålunda ifrågasatt eller på annat sätt sådana anordningar träffas, att registratorns arbetskraft fullt utnyttjas.

Beträffande de ordinarie biträdesbefattningarna i ämbetsverket föreslå de sakkunniga icke någon förändring. Såsom en följd av den extra rotelns indragning kan ett kontorsbiträde, vars avlöning bestrides av det å extra stat uppförda anslaget, indragas. Härutöver föreslå de sakkunniga indragning av ett extra ordinarie kontorsbiträde å andra arkivkontoret. Mot vad sålunda föreslagits har jag icke något att erinra.

Vad angår övergången till den nya staten har jag redan föreslagit, att förste arkivarien för lantmäteriutredningar skall uppföras å övergångsstat. Beträffande andre advokatfiskalstjänsten torde övergången lämpligen kunna ordnas så, att tjänsten får kvarstå å den ordinarie staten i nuvarande lönegrad, B 27, men att till staten fogas en anmärkning av innehåll, att befattningen skall vid inträffande ledighet nedflyttas i lönegraden B 26. Övriga i det föregående föreslagna förändringar beträffande de ordinarie befattningarna å kollegii stat lära, på sätt de sakkunniga närmare utvecklats, med hänsyn till förefintliga vakanser kunna utan vidare genomföras från och med nästkommande budgetårs ingång. Från den ordinarie staten böra i enlighet härmed avföras en kammarrådstjänst och en befattning såsom förste arkivarie; däremot böra å staten uppföras ytterligare två notarie-tjänster, varjämte registratorsbefattningen bör upptagas i lönegraden B 14.

Den nu gällande ordinarie avlöningsstaten för kammarkollegium har följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 261,100
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 6,700
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 31,300
Renskrivnings- och tryckningskostnad, förslagsanslag	» 3,000

Summa kronor 302,100.

Vad först angår anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde detta, då jag i det föregående icke förordat någon avvikelse från de sakkunnigas förslag beträffande de ordinarie befattningarna i ämbetsverket, böra upptagas med det av de sakkunniga beräknade beloppet av i runt tal 242,500 kronor. Härtill kommer ett belopp av 9,500 kronor, avsett till avlöning vid den till uppförande å övergångsstat föreslagna tjänsten. I enlighet med det förfarande, som under senare år tillämpats beträffande uppställningen av staterna för departementen och vissa centrala ämbetsverk, torde det särskilda vikariatsersättningsanslaget böra utgå ur staten och samt-

liga vikariatskostnader för uppehållande av ordinarie befattningar bestridas från anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Den nu såsom ett särskilt förslagsanslag upptagna posten å 3,000 kronor till renskrivnings- och tryckningskostnad torde, på sätt de sakkunniga föreslagit, böra inräknas i anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Att låta den ifrågavarande anslagsposten, vilken enligt vad upplyst blivit så gott som uteslutande tages i anspråk för avlöande av viss biträdespersonal, kvarstå orubbad, synes icke stå i överensstämmelse med de under senare år tillämpade principerna för beräkning av medel för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare i statsdepartementen och de centrala ämbetsverken.

I detta sammanhang har kammarkollegium i sitt utlåtande berört frågan om bestridande av vissa tryckningskostnader för ämbetsverkets behov. Kollegium har därvid i första hand tänkt sig att för bestridande av dylika kostnader anlita expensanslaget, men, därest detta icke skulle anses böra ifrågakomma, hemställt, att ett belopp av 2,500 kronor för år ställes till kollegii förfogande för ändamålet. Av principiella skäl kan jag icke tillstyrka, att de från huvudtitelns allmänna expensanslag anvisade medlen må tagas i anspråk för bestridande av tryckningskostnader. I den mån behov för ämbetsverket uppkommer att erhålla medel för bestridande av utgifter för tryckning, torde dylika medel kunna tillhandahållas ämbetsverket från sjunde huvudtitelns anslag till tryckningskostnader.

I anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. skulle enligt de sakkunnigas förslag, utom nyssnämnda post till renskrivnings- och tryckningskostnad, inräknas ett belopp av 3,000 kronor för beredande av arvode åt ett vattentekniskt biträde, vilket belopp nu ingår i det å extra stat anvisade anslaget. Med hänsyn till den föreslagna indragningen av ett extra ordinarie kontorsbiträde hava de sakkunniga vidare ansett anslaget böra minskas med 2,200 kronor. Då i övrigt någon förändring icke föreslagits beträffande storleken av de för icke-ordinarie befattningshavare avsedda avlöningsmedlen, har ifrågavarande anslag av de sakkunniga beräknats till $(31,300 + 3,000 + 3,000 - 2,200 =)$ 35,100 kronor. I överensstämmelse med det förfaringsätt, som kommit till användning beträffande anslagen till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare i statsdepartementen och vissa centrala ämbetsverk, har anslaget ansetts böra uppdelas i tre särskilda poster, nämligen en till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, en till extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning m. m. samt en till avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän m. m. Sistnämnda post skulle erhålla förslagsanslags natur. Mot den av de sakkunniga föreslagna beräkningen av anslaget i fråga är från min sida icke något att erinra. Givetvis bör, i enlighet med vad som förutsatts vid genomförandet år 1926 för statsdepartementens del av den här avsedda omläggningen, hinder icke möta för ämbetsverket att från anslagsposten till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän av-

löna även extra befattningshavare, till vilka enligt gällande bestämmelser avlöningsförhöjning ej må utgå.

Vid bifall till vad jag i det föregående hemställt behöver något extra anslag till kammarkollegii verksamhet icke längre upptagas.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte — med tillkännagivande, att förslag om anvisande av anslag å extra stat till kammarkollegii verksamhet icke kommer att föreläggas riksdagen, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behöva beräknas å riksstaten för budgetåret 1929/1930 — föreslå riksdagen att

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar i kammarkollegium skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
4 kammarråd	B 30
1 förste advokatfiskal	B 28
1 andre advokatfiskal	B 27
2 förste arkivarier	B 26
5 sekreterare	B 26
2 fiskaler	B 21
5 notarier	B 21
1 registrator	B 14
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
7 kontorsbiträden	B 4;

Anm. Andre advokatfiskalstjänsten, lönegrad B 27, skall vid inträffande ledighet nedflyttas i lönegraden B 26.

dels besluta, att å övergångsstat för kammarkollegium skall från och med den 1 juli 1929 uppföras en befattning som förste arkivarie för lantmäteriutredningar i lönegraden B 26;

dels godkänna följande stater för kammarkollegium, att tillämpas från och med den 1 juli 1929:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 242,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattnings- havare m. m., förslagsanslag	» 35,100
	<hr/> Summa kronor 277,600.

B. Övergångsstat.

Avlöning, förslagsanslag ..... kronor 9,500;

dels minska det *ordinarie* förslagsanslaget till kammarkollegium

nu	kronor	302,100
med	»	15,000
till	»	287,100.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Yngve Ericsson.
